

404

ც ი ს კ ა რ ი

Handwritten signature or initials

ბიბლიოთეკის
ნომერი 18485

1861

ი ჟ ნ ი ს ი .

წელიწადი მეხუთე.

როდებამ თხზულებათა:

- I. — სიჯეჟე, დასაფლავებამდე კნ.
მარ. ერისთავისა. მღ. ხახანოვისა.
- II. — მსკტური შურის ეება. თ. რევ. ბარათოვისა.
- III. — ლექსები სსუა ჭ სსუა შწერალთა.
- IV. — წიგნი რედაქტორთან. იოს. მამაცაშვილისა.
- V. — ვ. შ. ს. მოძქეება. თ. სოლო. გურგენიძისა.
- VI. — წერილი რედაქტორთან შესსებ
თ. ილო. ჭვჭვ. (ცანგაძე). თ. გ. ბარათაშვილისა.
— ნასუსი თ. ილო. ჭვჭვ. ავაძისა.
— უსტარი ანტიკრიტიკული, თ. ილია
ჭვჭვ. მ. სადმა. ს. ალოესიევ-მესხიევისა,
— სსუა ჭ სსუა ანბავი. (ისილუ შეორე ეპერდსეფ).

ქვილისს.

კერესელიძის ცნობარაქიში.

სიგეჟა

1858

უამსა დასაფლავებისა, ვარდასულებულის
თავადის იოანე ქსნის-ერისთავის ასულის კნიაჟნა
პარიამისა, თქმული იკორთის ეპკლესიასა შინა,
ბლაღოჩინის შლეღის სოლომოან ხახანოვისა-
გან. 1858 აგვისტოს 16-სა.

დაღესრულა მცირეთა ღლეთა ზე აღესნა უამნი
შრაგალნი ვრძელნი, რამეოუ საინო იყო უფლისა
სული ამისთა ესრეთ დაღადეს ბჰმენი სოლომონ.

ქრისტეს მოეჟარენო!

მოწმობისაჲბრ დაბადების აღმწერელის მოსე
წინასწარ-მეტყუელისა მეცა მოვასსენებ თქუქსნ,
რომელ ვარდასდა რა მცნებასა შემომქედისა თუ-
სისასა ზირველ შექმნული კაცი ადამ, უსრწნელე-
ბისა წილ დომკვდრა მან სრწნოლება ზე მასთან
უქამოდ სიკუდილი, დაესაჟა მას ცხოვრებისაგან
განსგლა შეურაცხებით ზე ცომთა თუსთა ესე დაუ-

1

კვდა მან, ვითარცა სარკი თანამდებ ცოდვისა.

მამსაღამე არა საიტევო არს, რომელ უამიერი
ესე სიკუდილი ანუ ვარდაცულება არს სასოცადო
მსუჭდრი ეოველთა კაცთა, გამოურიცხავთ ეო-
ველთა აქსაკთა ზ სქესთა, დიდთა ზ მცირეთა.

მამსაღამე აწ აქა მდებარემან ქსნის-ერისთავის
ასულმან კნიაუნა მარიაძე აღსრულა, ვითარცა ადა-
მის ცომმან მიუცილებელი ვალი უმლოურებისა,
რომლისადმიცა მოულოდებულად მოიწია ბმანება-
მან ღუთისამან ზ ესმა ამას სიცუტა ესე, ვითარცა
წირჭლსა მამსა ჩუჭნსა ადამს: «მიწა სარ ზ
მიწადეე მიიტეც» მეზავსადეე, აწ უეამოდ მოჭკვე-
თა მსეცა ცელმან სიკუდილისამან ჯერეთ ასალ-
ევაგილოვანი, სრული ეოვლის კეთილ-თხებითა
ზ ეონიერებითა. თუმცაღა აღესრულა ესე მცირე-
დთა ღღეთა, ვარნა აღესნა ამან უამნი შრავალნი
ვრამელნი, რამეთუ სათხო იყო სული ამისი უფ-
ლისადმი ღუთისა ჩუჭნისა; თუმცა ვარდაცულება
შემდგომად მოკლე უამიერისა სნეულებისა, ვარნა
მარადის განმწადებულ-ყო ესე ლოცუთა ზ გვდ-
რებითა წინაჲ ღუთისა, მოქენე მისისა წყალო-
ბისა ზ შეწვენისა.

თუმცაღა არა ჯერ-არს განვაქიქო მე, მძუნნი
ზ კეთილგონიერებრივნი ქველის საქმენი მისნი,

აქა შემოკრებილნი მძანო ჭ ნათესავნი მისნი,
 თუთ უწყით კეთილნი თვისებანი ამისნი, სოლო
 უცნობთა მე დავარწმუნებ, რომელ ესე ნეტარად
 სსენებულ იყო აღსაგე ყოვლის კეთილგონიერ-
 ბითა ჭ სიძარბითა, რაოდენსაცა დაიცივს ბუნება
 მდებრისა ესე იგი: უყურდა მას ღმერთი, ვითარცა
 დაჭსწერს, მასარბელია: ყოვლითა სულითა ჭ ყო-
 ვლითა ცონებითა, ამასთანავე უყურდა მძანი ჭ
 მოყვასნი, ვითარცა თავი თვისი, მამსადაძმე ამით
 აღასრულა მან მცნებანი ღუთისანი.

გვალად გიცუა: ესე იყო ფრიად კეთილი,
 გონიერი, მომთმინო, უსაკველი, უბიწოებისა
 დამტუწლი, იყოცა წმინდა გულითა „ნეტარ-გუნენ
 წმინდანი გულითა, რამეთუ მათ ღმერთი იხილონ!“

ესე მცირე წლოვანებითანვე ეასწავლულ ჭ
 წვრთილ იყო მამისა მიერ თვისსა, სიბრძნის
 მოყვარის თავადის იოანე ერისთავისამიერ ყოფ-
 ლის კეთილის სწავლითა, ამან უწყოდ, რომელ
 ყოველივე დიდება ამა სოფლისა მსწრაფლ წარმა-
 ვალ არს, ვითარცა ყვაგილი გელისა, ამისთვის იგი
 არა რასა არა ზრუნვიდა დროებითის დიდებისა ჭ
 ამოებობისათვის, არამედ მარადის იყო ლოცუვისა ჭ
 ვედრებისა შინა, დღე ჭ ღამე განუშორებელ იყო
 კელთავან მისთა კითხუა ფსალმუნთა, სულისა

დამატებობელთა. დღე ზ ღამ იწვრთიდა ზ შესძინებდა ასლ-ასლთა მსწავლთა საღმრთოთა წიგნთაგან.

დიდებო განგებასა ღუთისსა! ესე ვითარის მოქმედი აწ უსძოდ ზ უსულოდ მდებარეარს!

ოხ! გონებით სრულო ზ კეთილ-სრდილო, ვითარ დასცნრა ღუთის-მეცემქლი, ცბილთა მოუბარი ენა შენი; ოხ! ვითარ დადუმებულსარ ზ არა რასა მოძიგებ მე მოძლუარსა შენსა, ჩუქულგებისებრ შენისა წასუსსა, საღმრთოასა წერილისაგან; ოხ! მართალო სულო, ტეშმაროცად განჩინებითა ღუთისათა, თუმცა მოაკლდი შენ ამა სოფლისა ეამიერსა სისარულსა ზ დიდებასა, ვარნა ღუთისა მცნებათა აღმასრულებლო, შეგედ სისარულსა დაუსრულებულსა უფლისა შენისსა!

სულო მართალო! მოგედ ზ განისგენე შენთვს გამზადებულსა საგანსა, ასლოს საყურაგულისა მამისა შენისსა, შემდგომად სიკუდილისა რომლისაჲცა რაოდენსაჲმე წელსა, ვადამაჯებულისა შენისა მისდამი სიყურაგულისა ეამო მოაკლდი შენ თვითთა სინათლისა; ვარნა ზეგარდამო ცრებითა, ლოცვითა ზ ვედრებითა შენითა წინაჲმე ღუთისა კვლად იქმინ შენ განკურნებულა, ვითარმედ შემთხვევა ესე უკვრდათცა მრავალთა მცნობთა შენთა.

წმინდაო იგორთის ეპიტელიოვ! კეთილად მი-
 ილე ჭ შეიწენარე ეტეში განსუწმენულის ცნიაუნა
 მარიამისა, მუნ, სადაცა განისუწმენებენ მკუღნი სა-
 ეუტარელისა მამისა მისისანი, შეიტკებე იგი წიალთა
 შინა შენთა, სადაცა მღებარე არიან ნაშთნი წი
 ნანართა მათთა, თავადთა ქსნის ერისთავთანი.
 სოლო თქუწნუა წმინდანო მოწამენო, ქსნის ერის-
 თავთავანო: ძალეა ჭ ელიზბარ! მიილეთ ჭ თქუწნ-
 თანა აღრაცსეთ ერთეუაროვანი თქუწნი სიწმინ-
 დისა ჭ მშუღობის მოყუარე ცნიაუნა მარია, ჭ
 წარუგელვთ მას წინაშე ქრისტესსა, რომლისათვის-
 ცა სისხლი დაქსთსიეთ, კადნიერება ექუქსთ შეო-
 სებად ჩუწნდა.

თქუწნუა აქა შემოგრებილნო ქრისტეს-მოყუა-
 რენო ერნო! უგულსა ეგედრენით, რათამცა აღრაც-
 სილ ღირს-იქმნას აწ აღსრულებული ცნიაუნა
 მარია მართალთა ჭ მოლუქწეთა თანა სასუფევე-
 ლსა ლუთისას. ამასთანავე მოვაგონებ თქუწნ,
 რათამცა სსედ ევაქუნდეს ესე, რომელ ჩუწნ ეო-
 ველთა მეზავსადვე ევევულგების აღსრულებად ჭ
 წარდგომად წინაშე საყდართა ქრისტესთა. არა
 უწყითა, არა სედავთა, არა ეულის სმას ჭყოფთა?
 რომელ ეოველიკე მიწისაგანნი გამოურიცხაგად
 აღსრულებიან მეფენი ჭ მთავარნი, მიდიარნი ჭ

ელსაკნი, მოხუცებულნი ზე ტვაბუკნი მტარეწლო-
გნათთანა, ამისთჳს მარდის განმზადებულ იყავით,
რამეთუ არა იცით ოდესცა მნარაკი იგი მოვიდეს
ზე წარტაცებულ-ვიქმნეთ, ამისთჳს მოზამავი იყა-
გით კნიაუნა მარიაძის კეთილ-გონიერებისა, შემი-
ნებითა მარადლე კეთილთა ზე ლუთივ სათნოთა სა-
ქმეთა, მიმეყანებულთა სუტკუნოასა ღიღებისადმი.

გასსოვდეთ ყოველთა, როშელ ამ ამაოისა
სოფლისა ყოველივე ღიღება, შუჭბა, ცანსრომა-
ნი, სიმდიდრენი ზე ლიბსებანი, ვითარცა შეფესა
შინა თვალთასა მსწრაფლ წარმავალნი ქეტყანასა-
ვესა ზედა დაძთებთან; სოლო ჩუჭნთანა მოგწა-
ური იქნებთან კეთილნი საქმენი ზე საუკუნოდ
ჩუჭნთანა დადგრებთან, ესე იგი: მარადლე ლო-
ცუი, სინანული, სიმჴდე, მოთხინება ზე ყოველი-
ვე მესავსნი მათნი, რაცა არიან ნაყოფნი სუ-
ლისანი.

გასსოვდეთ მჴანო, როშელ თქუწნი სამკვდ-
რებელი ზე მოქალაქობა ზეცათა შინა არს, ამის-
თჳს ემიებდით ზირველად სასუფეველსა ლუთისა
სა ზე ყოველივე შევემინოთ თქუწნი.

ზე ესრედ, შე, ვითარცა მსასური წმინდისა სა-
ბურთსეველისა გულს-მოდგინედ ვივადრები ყო-
ვლად მოწყალესა ღმერთსა თქუწნი ყოველთათჳს,

ზ ევრეოვე, რათამცა მოანიტოს უფალმან მწუსა.
 რეთა ზ მელოვარეთა ამათ, ვითარცა მოსუცე-
 ბულსა მშობელსა მიცუალებულისასა, გვრეოვე
 მათა ზ დათა ამისთა მოთმინება ზ ნუეეპინის-
 ცემა, სოლო სული ვადაცუალებულისა აქა მდე-
 ბარისა ნეჯარსენებულისა კნიაუნა მარამისა და-
 წესოს, სადაცა მართალნი ვანისუჭნებენ წიალთა
 შინა აბრამისთა, მეოხებითა ეოვლად წმინდისა
 ლუთის მშობლის მარამისათა ზ ეოველთა წმინ-
 დათა, ზ იყავნ სასენებელი მისი უკუნითი უკუ-
 ნისამდე ამინ.

№ ¹⁸¹ წიგნისა ²
 книги 335217
 ავტორი ხუციანთა
 სახელწოდება
 Название სახელმწიფო

№ აბონემენტის
 აბონемента
 წიგნის დაკვიანებით დამტყუნების დაზიანებას
 ან დაკარგვის შემთხვევაში პასუხს ვაგებ იმსე-
 ბული კანონის ძალით.
 В случае задержки, порчи или утери книги
 отвечаю согласно существующему закону.
 მკითხველის გარი ქიქელიძე
 фамилия чит. (გარკვევით—разборчиво)
 № 10 081217 1980

კატალოგისტის ხელის მოწერა

მეცადური შურის გება იტალიელის მსატკრისა.

(რუსულით.)

ორნი კაცი ისხდნენ ვაზის ფანჯარაში;
პავლიონის კარებთან. დალია რა პირუშლი
სტაქანი ლოკრი მოკრისტის ღვინისა ერთიან
მათგანმან, პლამში წამოსხმულმან, ყუიხრა
მეორეს:—მამ თქუშნ იცნობდიო აგორაინას,
კანიტანო?

—დაბ ვიცნობდი.

—ყოყოთ, იმ დროს, როდესც იგი
დიდათ სხელ განთქმულიყო ბრემის ქალა-
ქში.

—დაბ, ბატონო, იმ დროს, როდესც
იგი ისახელირებოდა ბრემისა, პადეისა,
ბოლონიისა, პარმისა, ვენეციისა ქალაქთა...
ბრთელს იტალიაში.

— რაღა ვითხვებ უნდა, ვაპიტანო, მაშინ იქნებოდით ზედნიერი მისის სიყუარულით... რათა ღირს თუენდა მხოლოდ მოწონება მღვთაებრივისა მომღერლისაგან, რომელთაც ყოველსა შლიდა ჭკუყიდვან!

— ჰო, დაუკვებნელად ვსთქვებ, მე მოვსწონდი მას

— რა გასაკვრველია! ვატი ყმეწული, მშუშნიერი, მდიდარი, გყსარის ზყნდრიით... თქუშნში იბოვებ ყოველი იგი ღირსება, რომელიცა მოსწონთ თეატრში წარმომდგენელთა ქალთა. მართლაც უყვარდით მას?

— იგი მხოლოდ იწყობდა ჩემს მყევარებას. ეს ანბავი არ არის თქუშნთუს სანყარი.

— არა, არა: ჩემთუს ყოველითუს სასიამოვნოა ვავონება მისი, რაც შეეხება ხელივნებას ჭ ზოვზიასა. დავეჩვე, ვამოსვლისა მიმართ სასწავლებელიდგან, აღტაცებას ვალობით იტალიის ზყუბზყუთა, ჭ ამისთუს ჩემთუს სასიამოვნოა ყოველივე იგი, რაც მათ შეეხებათ, მეტადრე ჟორჟინას.

— რადგანაც მეგას ზმანებთ, მე დიდის საიმოვნით ვიშობთ, რომ ვორ ვავიკან ჟორჟინა.

პლაშჩინმა კიდევ დაყსხა ღვწო კაპიტანს, რომელმანცა გადაისო ხელი ქერა ყუღვა-შებზე ზე დაიწყო ანბავი:

— იქნება ოთხი წელიწადი... არა, ხუთი წელიწადი იქნება მის აქეთ... ჩუქნი ზოლოტი იღვა ბრემის ქლოქში, სედაც აქორჯინა თავისის მშუწნიერის სიღღერით აღიტაცებდა ყოველს სულს. მე ვნახე იგი მხოლოდ სამჯერ, ზე შემიყვარდა გავიყვებით.

— როგორათაც ყველას.

— მაინც, როგორათაც ჩუქნი აქიტრებს, არაოდეს აქერ თვალით ქლიოსთა არ აუღვლებით იმ ხარისხით გუჯი ჩემი. ეს მან მალე შემემცნა, გარნა არა ვიქრობდა ჩემს შებრალვებს. მე ყვზავნიდი მის თაიგულს თაიგულზე, ზარათს ზარათზე, — ვერამ ვერა მიშველირა — ჩემთვის აღარ იყო ყაველი. ბრიმდონას ყუყვარდა მაშინ რომელიღაც მხატვარი.

— მხატვარი?

— მგონია. ის ყხიბკი კაცი ეჭვებს სდებდა მას საზოგადოებაშიაც; ვერავინ ვერ შეეძლო მოსწონებოდა აქორჯინა; ამას გარდა მხატვარი აბირებდა მის შერთვას. მე

კიდევაც ვუაქრობდი დამეტყუებინა ყოველი-
ვე იმედო, როდესაც უეცრათ... ერთხელ
მივდივარ მე წმინდის აჯობას შეიღწით:
ვიღაცა გამდგელი მყენებს ჭ წყნარათ მამ-
ლებს ერთ კონა სიგარას; ვკვსენ შიგ დევს
ბარათი.

— ჯორჯინასთან?

— დიახ.

— ბედნიერი ჰყოვილხართ! რასა გ'ყრდათ?

— მრავალს სიტყურავს; მხოლოდ იმ ბა-
რათის დასასრულს ექ'ერათ: «მოღით ხუაღი
ბინდისას, ვიღუთა მონტეფიორსკონეში, მე
თქუშ'ნ გეთათ »

— თქუშ'ნ, რასა გვრველიათ, დასრულებდით
თხოვნას?

— რა გუარი ვითხუა არის! მსწრავუთ მი-
ვაჭენე ვიღუთა მონტეფიორსკონეში.

— დიახ, მაშინ იქ იყო დღეობა. განა
თქუშ'ნ იყავით მიწვეულნი?

— არა, ჩუემათ გადავიპარე. სახლი ჭ ბა-
დი იყო მშუშ'ნივრათ განათლებული. შაღათში
მხიარულობდა ხალხი ჭ ბაღშიაც დასვირნიე-
ბდენ მრავალნი, ჭ ყოველგან ლაპარაკობ-
დენ მხოლოდ ერთხელ-ჯორჯინასხელ, რო-

მელოცა მოელი ორი წელიწადი შექცევდა
 ზრეშის ქალაქს. მეორე დღეს მას აყნა
 ყმღერა აყნანსენელია თუს ზენეფისში.

— იქ, ალბათ, შეიკრიბნენ მისათუს, რა
 თა ენახათ იგი ზ გავგონათ მისი სიძღერა.

— შეიკრიბნენ ყოველის მხრიდგან; გარ-
 ნა ეს არაფერი. შევდივარ მე ბაღში ზ ვხე-
 დავ: ერთი განმარტოებულის ზორცვყედ დგას
 ქალი თეთრის კაბით, დწნული ყვავიღების
 გკირგვინით თავყედ, ის იყო დყუდებული
 მარმარილოს მოაფარყედ.

— როგორათაღ იყულია, როდესაღ მოე-
 ლითდა თუსსა რომეოს.

— სწორეთი, მეწავედი ზირ ზ ზირ მისკენ, ჩემის
 ზუგის სმაყროზამგამოაზრყუნაიგიფიროზიდგან.

— «თქუსნა ხართ, კაბიტანო გერნისო?»
 მითხრა მან სმიოა, რომეულია არ ემსგავსე-
 ზოდა ამ ქვეყნის სულიერთი სმას. — «დიახ, მე
 გახლავარ კაბიტანი გერნისი: მე შემოვიპარე
 აქ ზ გემებლით თქუსნ ყოველგან, ესლო გან-
 ხეთ ზ დიდად ზედნიერი ვარ.

— «მე დიდათ მადლოზელი ვარ თქუსნი,
 მითხრა მან იმავე სმიოა,» არ ვიცი რისგან,
 მე მოვლათ ვითრთი; მეშინიან, რომ აყული.

ომ არ მოგვასწროს ჩუშნ აქ »

—**აყუთიო!** შევსძახე მე, ვინ არის ვე
აყუთიო?

—**კაცი**, რომელსაც მე, საუბედუროთი,
მივეცი ზირობა შერთუსა, ის არის ჩინებუ-
ლი მხატვარი, ვინა არის კაცი ცოფიანი.
სიყუარული მისი მამძიმებს ვითარცა ქუა.

—**თქუშნ** მართლსა ზძანებთ მაგათ?

—**დაახ**, მხოლოდ თითონ ძრწოდა. მსწ-
რადღუ შემოგვესმა სმაყრობა, ზ ჩუშნ და-
ვინახეთ რამდენიმე კაცი, რომელთაც ანთე-
ბულის ფარნებით მოდიოდნენ ბორცუსკენ. —
ესენი მე დამეძებენ, მიახრა **აორაინამ**. მე
ყნდა ვიძღვრო. შემიბრადე, ჩემო გერნიხო
ჩქარა წადი. —**მშვლობით**, ჩემო **აორაინ-**
ნავ! ყუახარ მე, ვავოცე მას ველზე ზ დავე-
შვ ზალში. აქ მე მოვიხედე. აღტაცებულმა
აორაინამ გამოგულია ყვაველი თვისს
გვრგვნიდვან, წაიძრო თითითვან ბეჭედი,
გადმომიყარა ერთიც ზ მეორეც ზ მოძმა-
ხა: «ესენი შენ, ჩემო სასყრველი!»

—**მაგითი** დასრულიდა თქუშნი ანბავი, ვა-
ზიტანო?

—**თუთქუის**. შარამ, მოძითმინეთ. მეორეს

დღეს თეატრი იყო მშენებრთა გაბრწევენგებულთა. დანიშნული იყო წარმოსადგენად სემირამიდა აგორაინას ბენეფისში. მოაწედა მრავალი ხალხი თეატრის კარებს ჭმეტკვლენ მუნ ფაყანით. ერთ წამს დაიჭირეს ყოველივე ადგილები, ჭ მრავალი ცნობის მოყვარებით იყვნენ გაჭედლილნი კარებზე და ჭ კიბეები. აქ ყვროდნენ, იქ ჩხუბობდნენ. . ხმაურობა იყო საშინელი—თეატრი იძროდა; შემდეგ ერთბაშით შეიქმნა ჩუქობა — დაუკრეს ყვერტაყრა.

— რატომ აღარასა ბძენებთ აგორაინაზედ?

— მომიბძინეთ. ყვერტაყრა დაუკრეს, ფარდა არ იწვეოდა, საზოგადოება გამოიჩინდა მოყომენულობას, — გამოყმახიდნენ აგორაინას — ფარდა არ იძროდა. ყვრილი ემატებოდა, სულ კიდევ არაფერი. დასასრული მოყომენულობა იქცა გალოვებად: მაყურებელთა დაიწყეს სკამების მტვრევა, ყქადებოდნენ ხომლოც და მტვრევასა. ეს გრძელადებოდა ერთი საათის მეოთხედის; დასასრული ფარდა დაიწია, გამოვიდა სფენაზე რეჟისორი, სამაგერ მოყხარა საზოგადოებას თაკი; ყველანი გაჩუმიდნენ; „მოწყალივნო

ველიძე ივენო, ჰსთქუა მან, ზრიმადონა ჯორ-
ჯინა ღაიკარგა .. იგი ვერ ვიძოვნეთ.» სა-
ზოგადოება, დაღონებულთა, წავიდა წამოვი-
და სახლებში, ვერ ასხიდნენ მას, თუ ეს
რას ნიშნავდა. — მე წაველთ შინ საზოგა-
დოებაზე უფრო შეწყობებულთა ზ მას აქეთ
აღარა ვიციროა ჯორჯინასი.

— მაშ თქუქს არ იცით რა შეემთხვა
ჯორჯინას?

— არა. ყვაგილი მისი დაჭკნა ზ დაიფურ-
ცლა, ხოლო ბეჭედს ყოველთუხს გატარებ
გულზე .. ვუ რა მოგივიდათ?... რამ მოვა-
გონათ სტაქნის გატყება?

— ისე .. ძალით არა. — გასაშტერებელი
საქმეა! მე, როგორც თქუქს ანავეს ყური
მოკვარ, ღანაშთენი მე ვიცი, სწორეთ ამ
ადგილიდგან, სადაც თქუქსნი ანავეი თავდგება.

— როგორ? თქუქსნი იცით, რა შეემთხვა
ჯორჯინას?

— ვიცი.

აქვე აფიქარმა დაუსხა ღუნო თუხს ამხანაგს
ზ, ღალია რა თუთანაც, ყუთხრავ:

— მაშ მიანზეთ, თუ ღმერთთი გწამთ.

კატმა, შავის ზღაშჩით, დაიწყო ანავეი.

— სწორეთ იმ საღამოზედ, როდესაც პრიმადონა ყუნდა ყუბანასკნელათ წ'არმოძღვარიყო სტენაზედ, იგი ირთივებოდა თვს პალატორში. ამასთან იყო ჩყულიორ — ის მბატვარი, რომელიც ჩორჩინამ დავისხელათ თქუს ბაღში. ჩორჩინა მოირთო ბაბილიონის ველმწივად. ჩერ არბოღეს იგი არ ყოფილა ვსრედ მშუსნიერი. დიდროვანნი თვალნი მისნი ელავდენ ვრძელათ წ'ამწამ. თა ქვეშე, ვითარც ბრილიანტნი, შემოჭულიონი დაღატით. ელვარენი თმანი მისნი შეადგენდენ შვრთაღთა ღიოყათაზედა მისთა ყსწ'ოროსა ხზსა, ასეთსა მშუსნიერსა, ვითომც თყ თითონ რაჭაელს გვესოს იგი. ტყრითა ჩორჩინასათა ყველიდა მოსატაყუნებელი ღიმილი. შეხედა რა მას ჩყულიორმ, გელარ შესძლო მეტათ შემდარება თავის თავისა. მას სტანჩავდა ციება, თრ ნაირი ციება: გყუსმოღვინებისა ჭ შევარდაშთავონებისა, ავათყოფობა, რომელიცა ვადაქცევს კაცსა სეტანათ.

— რა ჰქნა ჩყულიორმ?

— მან ყახრთა სეყურელს: «შენ ყხლავი დასასრული ხარ ჩემი!» — თჰ! მოძითმინე,

აყუთიო, სიძეა აქორაინამ; ესტავი დიდს
 ხანს აღარ ვაღიოდინებ: მხოლოდ ერთი დღეც!
 — «ახ, აქორაინავროგორი თავის მოყვარე-
 ხარ: შენ უმჯობეს შერაცხ სახელგანთქ-
 მულეებს, ვიდრე სიყვარულს!» — «როგორ
 არა გრცხვენია, აყუთიო! მე, მგონია, არა
 ვაიხვ დიდს ვაღას. ეს იქნება უკანასკნელი
 დღე ჩემის სახელოვნებისათვის. მე პირობა
 მივეც ზე ვერ ვაკტვებ მას. შემდგომ ამ სე-
 მირამიდან წარმოადგენისა, მე — შენია.» აყუ-
 თიომ არა უბასუხობ, მხოლოდ უეცრად
 შემოიკრა გელა მუხლში, ვითაც ბრწყინ-
 ვალე აზრმა გაყუტა მას თავში.

— «მართლა, დრო არის ჩუქნის წასვლი-
 სა.» სიძეა აყუთიომ. იგინა გავიდნენ. ვა-
 რებთან იდგა კარეცა ვიდრემდის აქორაინა
 ჩაფდებოდა შიგ, აყუთიომ წასჩყრჩყლა
 მწაუველს რავედნამე სიტყუა.

კარეცა გაქნდა. — «ეს ხელ მივეყვარ,
 აყუთიო?! შესძება გამთვითუბუკმა აქორ-
 აინამ; ეს ვა თეატრისკენ არ მიდის, მოე-
 ლია ქალაქი მელის მე იქ, — ჩუქნ ეს ბო-
 დესტეს ქუჩაში ვართ, ახლოვს შენის სახე-
 ლისნორისისა.» აყუთიომ არ უბასუხა არც-

თუ ერთი სიტყვა. კარგა დაღა ზ მხატ-
ვარმა ხელი აყვანით შეიტანა ჟორჟინა
თვსს სამხატვრო სახელოვნოში.

— „აჰ! რას შივიქრებს ბრემი? ჰსაძემა
მოძღვრალმა, რას ივიქრებს ნეპოლი, ბო-
ლონია, ვენეცია? შენ მიკარვამ მე ათის
წლის ნაღვეწ ნაყოფს, ჟუულიო!“ — „მე
მაგას რას დავდეგ! უბასუხა მხატვარმა. სამნი
ათისნი ხელნი დავიკრავდენ შენ ტაშს ზ
ვადმოვიყრიდენ ყვაგილებს; სოლო მე ვერ
მოვისვენებდი მაელს დამეს; მე ვავიტან ჟე-
ბოლი შურით, იმ ჰაზრით, რომელ სხვანი
დასტკებთან შენის ხმით, შენის სიმ-
შენიერით, როდესაც სოლოდ მე შენის
ვიქრით... მან ჟუულიომ ვაღასწავა ფარ-
და ზ გამაძინა სახარელი სურათი; — „ხედავ
ამას, უახრა ჟორჟინას: ავაზანი
დახვედრიან მგზავრით? ამით დაუხოლაგოთ ვა-
ტეპი ერთიანით; დარჩომილა ერთი სოლოდ
დედავატი, ზ მტრველნი აწვალებენ მას,
ჰსჩხვლეტენ ხანჯლებითა, რათა ვატეხონ
სადა აქეს მათ შენახული თვალმარვალიტი.
ეს მხატვრობა ჟერ არ დამისრულებია, ამი-
სათვს რომელ ვერ ვბოვე ქალი, რომელიც

ღარს ეთივილიყო აქ ჩხახატაჯდ. ეხლა მე
გადმოვიღებ აქ შენს სხეს, ჭ შეიქმნები
უკვდავი.»

— «შემიწეალე, ჩუყლიო! აქ აუნდა ტრ-
ჩეუბა, ევირილია ხოლო მე აუწრო ვარტივარ
მისთვის, რათა გადაიღო ჩემგანთ სტატყიან
სიტკბოებისა, მეტადრე ამ ტანისამოსში.»

— «მაგასატ მალე უშველი... მაიგლიაჩე ევა-
ვილები! მაიგლიაჩე მნტია!... გახიე ვორ-
სეტი!...» — «ოჰ, შემიწეალე, ჩუყლიო,
ეს რას ნიშნავს! მე სულაც არ მსურს ვი-
ყო შენის სურათისათვის ამ ტრჩევაში...
შენ ჭკვეზედ შეიძალე! როგორი სავრვე-
ლი თინია!»

— «თინია!... არა! შენ დაინახამ, რომ ეს
არარის თინია. ამ სათში დაუძახებ ბიჭებს,
რომელნიც დაგიწეებენ შენ ტრჩევას. ვაი-
ნჯარ ხელები ჭ მხოვე შებრალებბა.. გარნა
არა. იგინი არ შეგებრალებენ. შენ... ვაგავ-
რავენ შენ ბომხედ... დაგიწეებენ ჩხვლეტას
ხანჩლებითა... ოჰ! რა ვარგი სანახვი ხარ
შენ ეხლა, ჩორჩინა!»

— «განა ჩუყლიომ მართლა ვიპერა ჩორ-
ჩინა? ჰვითხა ვაბიტანმა.»

— ღიბს. მან მიაკვრევინა იგი ბოძსეღ ზე, რადღა უჭკვიობიან, ხატავდა თვს სურათის, ხოლოღ ღროიან ზე ღროიან სხსვლეგდა საბ-რადიორ აგორაგინსს ხანაგლითი. «აყულიორ! აყულიორ! შემბბრადიე!» კიორღა იგი.

— უბედური! მახსძახა კაბიტანმა.

— მსაგრობს სიქქუთი «უბედური მსატვარი.» მსატვარი იტანაგუბოღა აგორაგინანხე უმეცე-ხად. მან უღაღადა მსატვარს: მისღა მან ფიღა სიუკუნორღ სიყვარულიან ზე სხუა შე-იყვარა. აყულიორ ყოველიორს ყუბნებოღა: «თუ მიღაღატებ, მიზღამ სიღოტხლითი». მოაგონა რა აგორაგინანს მისი ღაღატობა, უკანასკნელიან, მარაგვე ხანაგლის ბგერეუბით მან მიღოურსმა აგი ბოძსეღ.

— საზარელიება! შეჭყურა გენრისმა. მა-რამ .. არა, თქუწს სუმირობით: თქუწს, ვეჭკობ, როგორღ ძველნი ეკვიბტელნი ღაბარაგობით სიკუბდიღსეღ, როღესეღ ამცნეგო, რომ ღუ-ნორ ძალიან ამხიარულიებს. კძარა!

— განა თქუწს არა ვსურღათ, რომ ღამე-სრულიებანა აგორაგინანს ანბავი?

— მსურღა; მარამ რას მოვიფიქრებღი, თუ თქუწს ამისთანა აუხდომელის საზარელიე-

ზას მიანზობლით!

— აუხლომელი! თქვენ იცით მხოლოდ ერთი მხარე განთავისუფლებისა. ამასთანავე ჰსცნობთ დანაშაულსაც.

— არა, სავაობა, ახლაცა დასრულდეს!

— მაშ არა გსურთ შეიტყუოთ, როგორღონა როგორ გადავდეს ზღუაში?

რას ანზობთ?

— როდესაც ჩვეულოვან დასრულა თვის მხატვრობა ასწა ზოძიადგან გემა მძუწნაყ. რასა როგორღონასი; მერე, რამე, შეედა ცხენ-ზედ, შემოიდო იგი ვარდივარდმო უნაგინის წინა, მიაჭენა აღრატოვას ზღუამდინ ზ გადაყარა მენ როგორღონა ზ ყოველი იგი, რადცა დარჩა რამე როგორღონასი. —

— მხატვრობა ღენას შეგსპირისს სა. შინელ თქვენის ასტორისა, არა მოუგონია-რა! ის ჩვეულო უნდა იყოს გეგზვი კატის სხათ...

ანუ ავით მყოფი, შეშლილი.

— თქვენ უნდობთ მას?

— შე შებრალებთ იგი.

— მერე რაღა შემოხვა მხატვარს?

— იგი პირველით ჩადიოდა მრავალს სი-

სულელებს, ცდილობდა დაუბრუნებდა ოჯახის წევრებისა ვარდამატებითა ყოველისა გვარისათა; ვარნა ეს უმეტესად უღვძებდა მას მხოლოდ სამყუდელსა ჭ ვანწირულებსა ჩრდილია ჟორჯინასა, იმ სახით, როგორათაჲ იხ იყო ყვანასკნელს დროს ჟუჟიოს სამხატვროში, დაყვებოდა ეთანდებოდა მას თვალსში .. ეძარა ახლადი ამასედ ღაძარავი დაგვიოთ!

— არა, მე მეტს აღარ დავლევ, დაგვიანდა გიდეც ჭ, ამას ვარდა, მე როგორღაჲ შეეძლოთა ვარ, ხად არის ეხლა ის მხატვარი?

— არ ვცაი იგი დატანტალებს ყოველგან, სადაცა იმედი აქუს ამოვნოს რამე ჟორჯინას სკუიარება.

— ეს სულ დიდი საშინელება ჭ საკვრეველებს არის!

— დიდად საკვრეველია... ჰო, მე დამავიწყდა თქვენთან შექება! ჟუჟიომ გაიგონა, რომელი ვცხსა, რომელიც ჟორჯინამ დამგობანა მს, აქუს მისი ყვავილი ჭ ბეჭედი ჭ მს აქეი იგი არ აშორებს თვალსა მს, რომელიც მისცა ბედი.

უკანასკნელი სიტყუბი მოანბემ გამოხი-
ქვა წყნარად ჭ მრისხანე სახით; მაშინ კა-
პიტანი ყოველსავე მიხვდა ჭ, წამოხტა რა
სკამიდან, გაისო ხმაღს ჯელი ჭ შესჭ-
ყვიკლა:

— თქუშნ ხართ უყულოო! მე გცნობო —
თქუშნ მოჭკალით უორჯინა. აგერ ოთხი წე-
ლიწადია, რაც თქუშნი შავი პლაში მდე-
გს ყველოვან, როგორ ჩრდილი, ასლიაგი დრო
არის ამის დასრულებინა — დაცეთი თავი!

— ვიდრემდის ვიბრძოლითო, მხოქუა ცი-
ვათ უყულოო, (პლაში წამოხსმული იყო
სწორეთი უყულოო) ვიდრემდის ვიბრძოლითო,
არა სჯობს — ვიდრე მოვითხოვიო ღუნო ჭ
დეგლიოთ?

— კაცის მკვლელო, ბოროტო, ვარეგა-
ნო... მშიშარავ! მამ არ გინდა ჩემთან
ბრძოლა?!

— არა, ხმალი რაღა საჭიროა — სანამ-
ღავიც ვარგათ გასჭრის.

კაპიტანს მართლითო, მოერიდა სანამღავი,
რომელიცა პლაშინმა შაპარა მას ღუნოში,
დაეცა ჭ შესძახა:

ოჰს! ნადირო, ასმიდო, დედაკ ..

აყულომ აღარ აღაპარაკა ზევრი: მძიმეთ
 გამოარით კაბიტანს უძლურის ხელიდგან
 ხმალი ჭ წყნარა დაიყვანა თავამდის კაბიტა-
 ნის გულში აგრ ისევ ცოცხალში; მერე
 ახსნა კაბიტანს გულიდგან აორაგინას ზეჭე-
 დი ჭ მიეცა ხეივანს ღიღინით.

თ. რ. ბარათაშვილი.

1855 წ.

.

(თ. ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსებითგან.)

აღმოჰსდა მნათი აღმოსავლს, მზეცებრ ცხოველი,
მცირისა შექით ვარდუეარა უსა ღრუბელი.

დიდ სიმუქარო, საედარო, ზ მუც ვლას-გული
მსწრადღვ გამოიყნდა შეგბედისგან დალაქბული.

ნუ თუ აღმიხნდი ცხოვრებისა ჩემის მნათობლად?
ნუ თუ შენ ჭებინო შეკების სიფი ჩემს ვუღსა
გუაღ?

კუღავ აღმოცნო ვუღის ტარნი, მიერუებულნი,
შ განმისლო ნუგარების დღეწი წარსულნი?

მამ გამობრწყინდი, მფსე შექი ეგ საოცარი

შ განათლევ კუღავცა ჩემი ესრეთ სსარნი!

მეცა კელი გჭეო დავანგებულს ჩემსა სითურსა

შ შეგაერთო ფიქრნი ჩემნი, შენს სმას ციურსა.

დამღერღე მას დროს, როს ვარსკვლავი

მშეენიერის ციო

მიხეტარებდა სიცოცხლისა დღესა სიამით.

მოგჭითქვავეუ ოუ ვით მიმეფარა ოუ მისწვლ
 ღაუბელს,
 ბოლოს ვუღერეუ შექსა შესსა, შეყბის მომ-
 ვენელს.
 ვფუცავ მლიერს სსეხა შესსა, ჟი მნათა
 ხემა!
 ოდეს ვისილა მკარე ბნდი შესსა შექს ვარემო,
 მეს დამიღამდეს ამ სოფელსა სიამაუნებ
 ზ შესსა დამეჭსამო ცაფრის წინდად შოვლი
 დიდება.

1840 წელსა.

კნეინა ბარბარე ჭიორაჭაძისადმი.

უცნოს კალმათა განგეინათუ მარჯოს (*). ცსკარა.
 ოვლი შეუენასა ქეტი უმეშს სწოთ შესადარა.
 ფსთო დეუფინე ასინოსი ზ აცეღარა, (**)
 ნუ დადუმდება ვაგვავონე ცნბილ საუბარა.
 ბუღბულო ტეპტეკი, ვის არ მოჭეკვის
 ცნათა ვარყოლასა?

(*) ხემა-ს წლისა.

(**) სსეხანი ყვავილია.

ვიღთა მიწნუთა, უნუგემოთ, განკალ, ორთაღლსა.
 უფროელნი ვეფდრებთა ლექსთა მიყალსა,
 ნუ დაუტყვებ, შენა სიტყუების ისართ სროლასა.

შე მნათობო, კასთა შიარის ზ მდებრთა სქესო,
 სწორ უნაგარო, უცსათ მთქმელო ზ უტურფესო,
 მწარესო უნგო, მშენწიერო ზ უღრესო,
 ოქროთ მოიქვისრაც ცისკარში, კლმით დათესო!

ჩემსც შეგებობაღე, საცოდაცხა მცირეთ მწე-
 რაღნი,

მალმალ გუჩრქნე, ბუნებთათი ნიჭი ზ მალნი.
 მესწლნი მწეწლობა ვეგანაგნენე, მოგვეც ასაღნი,
 მით ვგანუგეშე შემომეუნე შემომმსაღნი.

წიგნავ დღო! ო დავეშაბე სიტყუთა წეარო,
 ჭსეაზს მას მუგმათით, ვინცა მქმნა ქმწენის
 სამეარო,

მან მოგამოროს, ვაგელი სენი ზ სამწესარო,
 ვაფქმებინოს, მცირეს თქმითა ჩემსც ვაგვა-
 სარო!

აბუბდი ვიორგი თყუმანოვი.

გ. შაის, ხეა-ს წელსა.

ქ. ქეთათით.

შმაო ლექსანდრე!

სულით ჭ გულით მოძღვნილი
მცირედიც შეიწირება! —

ვიცი ვაქჲს კითხვს სურვილი,
მით შევსებულ კანდიერება.

ამა ლექსებით ვაიგებ,
თუ რა ტკბილია მამული. —
ქართველოზით მაშინ ვაქებ,
თუ ხარ შმაოა მოყვარული!...

ისწავლე ჭ დაინახე,
სიყვარულს ვაუღე გული!
ჭ ყუბდავად დამინახე
საქართველოს სიყვარული!...

შმაო! ზევრი დამოხს ვიცი:
დაგიძრახვენ კეთილ ქცევას!...
მაგრამ შენს ჰაზრს ვეაგ მტკიცა,
მით მიიღებ შული გურთხევას.

როს შენს კეთილს დასტინიან,
შენ ნუ ისმენ მრისხანებით! —
რას შვრებიან არ იციან,
ვტყვებთი ყვანყვრებით!...

თხუთმეტის წლის ქალს.

(მიხამვა რუსულისა).

I.

თხუთმეტის წლის ქალიკისარ, რაღათ გმგენის
 ხემგან რჩევა,
 მარამ რა ვქნა, რომ არა ვსთქუა, ვუღს და-
 ლოვით დამენევა;
 — ნეტა როგორ არა გრცხვენის ამნაირი უფა ქვევა
 დამინასამ სან წილღებო, სან გონება დეგბნევა,
 ზ სან დედისკენ ვაშუქცევა, როგორ გმართებს
 შენ ვაქცევა?...
 — თაგვი არ სარ, არ გარ კატა რომ შონა-
 რვით ევლაძუნო,
 ვაგვორდე ზ ვამოგვორდე ზ სან სული გაგი-
 ტრუსო,
 სან გიბობლო, წამოგვტურდე, შენის მსერით ვუღს
 ვიჯებუნო,
 ვისკუნთ ზ კლანტი ვაკვრა, სვეწნაც შენი არ
 ვორწმუნო
 ზ შევიანერო ზ უმათ, ვასქმათ, ვით ტორუა შე-
 ვსრამუნო!...
 თ. რაფიელი ერინთაძე.

თხუთმეტის წლის ქალი.

იგივე ასაკი.

(მიბაძეა რუსულსა.)

II.

თხუთმეტის წლის ქალი არის—ემაწულ კაც-
 თა ნეტარება;
 რაკი მნახავს შემალბება, დედას ეკვრის, ეფარება,
 აყრყორღდება, ეწიოღდება, შიშის ვარდს ეღარ-
 ება...
 არგარ კაცა, ღმერთმან იცის, არც ის თავეათ
 შეგულება...
 რომ ვისკუბო, კლანჭი ეგვრო, შიგაყენო რამე
 ვნება...
 — მამ რისთვისღა შეიღდება, მამ რისთვისღა შე-
 მლება?...

თ. რაბივიელი ერისთავი.

სინანული.

(მიხამვა სნარსულისა.)

როდესაც მოგპვდე, გავცოვდე, ზარში არ შე-
 დგას შე სული,
 სიკვდილი ჩამსუცებოდეს, სვევანა ჭქონდეს შეგო-
 ბრული,
 თვალნი, ბაგენი დამსპოდეს საკუდილს ველოდე
 ბედგარული,
 მაშინ ასე სიქვ ღამაზო, სიცყუა მართალი ჭ
 სრული:
 „ვარ შენი მკვლელი, მარამ გულს აწ შეწვა
 სინანული!...“

თ. რაფიელთ ერისთავი.

ნატვრა.

(მიხამვა სნარსულისა.)

მესისსლობა, შური, მკრობა ამისთანა არის
 განა?—
 სულის მეფის მომპორეს, გულს დამცეს მკრე-
 ლი დას;

ა დასწევლო ვინც ეს შექმნა, შემდეგ კილო
 ვადიბნა,
 მსოფლივ განტობი შაცა შესჭვდეს დღე ზ ბუღო
 ჩემისთანა!..

თ. რაფიელი ერისთავი.

ნატვრა.

(მიბამეა სწავსულისა)

თუ შესრულდება, ხეცამც შე ეს ნატვრა ამის-
 დანაო:
 ჩემსავ ლექსის სტრუქტურა დამძალა, მოძულა
 ბანაო,
 ამ ოსტატობით დამაზის ტუჩებს დეკორაცი-
 შინაო,
 ოდეს იფანა წააშინებენ ამ ლექსს, ნაკვადს
 მისთანაო. —

თ. რაფიელი ერისთავი.

ჩემს ქალს..

რა შემოვხედავ შენსა ნორჩობას,
სახის სიწრველეს, აუბანგოვებს,
შუქსწიერებით ვით რომ მხატვრობას,
ვნატვრი მსწრაფულიად წყლით წარმაგალობას.

მსურს: აღმიყვავდე აჭყვავებითა,
იტნო სოფელი ან მუხთალებითა,
გონებას მშუდსა განათლებითა
ვჭვრძნობ იქონიებ მაგ ხატებითა.

შენ დაიმარხე მცნება მშობლისა,
მღუთის სიყუარული, შემდგომ სისხლისა,
ვშუქსწის ზე ვალიც არს ბუნებისა,
იქნები მაშინ სვეტი ნათლისა.

ვიშვიშვი მხოლოდ ვაჟიუ შენს გრძნობას
ან შეხედეს მსგავსი, დიდ სულოვნობას,
მხუშდრს აბრალებენ ამ შეერთებას,
ზოგნი გარსკვლავსა, ზოგნი ვანგებას.

მაგრამ გვონებვი არავინ იტან
ეცლი ვარსკვლავი თუ არის ზეცის,
ეს შემომქმედმან მხოლოდ მან იტან,
სხუა ვინ ამტკიცებს ზე ან ვინ იტან!

ქნენა ხარბარე ჟღორჯობისა.

უფალი რედაქტორო!

დიდი მოვალეობა აქვს უურნალის გამოძემა-
სა — გაწურთნა ხალხისა, განგრცელება სასარგე-
ბლოს ცნობებისა ჭ სსუა მრავალი; ამის გამო
მედროე მწერალნიც ვალდებულ არიან ვიგნანიდენ
უშეცესად იმ სტატიებს, რომელთაც შეემლოთ
ვაგითარება ხალხისა.

თქვენს უურნალს კითხულობენ უმეტესად ის
ქართულნი, რომელთაც არ იციან ევროპიულნი
ენანი; შეიძლება ესე ვითართა მკითხველთათს
გადმოცანილ იქნენ სოლმე თქვენს უურნალში
სასარგებლო სტატიები აწინდელის რუსეთის უურ-
ნალებისა ჭ გასუთებისაგანცა, რომელნიც მრევლ
მდიდარნი არიან ამ ევარიის თსსულებამითა.

ამ წლის გაწეათის სეგერნი ზხელის 45-ს ნო-
მერში არის დაბეჭდილი შინაური ცხოვრება ან-
გლიის კოროლევას საკლობისა ობობრში. კო-
როლევა ვიგტორიას ზღუს ზირის სამყოფში,

კუნძულსა ზედა უაიოს, უმეტესი ნაწილი შესა-
ქმევს ადგილებისა ეკუთვნისთა პრინცთა ზე პრინ-
ცესათა; თუთოეულსა მათგანსა აქვს თვისი ბაღი
ზე ბოსტანი, ზარნიკი (1), ორანჟერეა (2), პიტო-
მნიკი (3) ზე საეკლესიო სასალი. ამ ადგილში
კოროლევას შულნი ატარებენ ყოველს თვისუ-
ფაღს დროს ზე მუშაობენ ასე მოუწყენელად,
როგორც მკვებებებს ანგლო-სქმის ცოშსა არ
არის იმისთანა ნაწილი ბაღის კეთებისა, რომელ-
იც იმათ ზედმიწევნით არ იცოდენ გამოცდილე-
ბით. ეს ცოცხა: იქ არის საკუთარი შენობა,
რომელშიაც არის ეკეთებულნი ნამდვილი სამსა-
რეულო ყოველს სხობების მოსამზადისს მკუთვ-
ნელობითა ზე სასლის პეტრონის ქალისათვის სკი-
როს განძითა, სადაც კოროლევას ემაწვინი ქლო-
ნი, სრულს მწარეულის დედაკაცის ტანისამოსით
ჩაცმულნი, სარმეცნი, ამაროლებენ ზე ამზადებენ
მოსაკალოთა საკუთარის ივისის ბოსტანისათა, რომე-

(1) ზარნიკი არის ბოსტანში დამკმული ვრძელი ყუთივით
ფანჯრებით დასასურავი, რომელშიაც ჭურბან მიწასა და სოესენ
ბოსტანეულს.

(2) ორანჟერეა არის შენობა, სადაც მოჭეფთ მტენარენი.

(3) პიტომნიკში რგვენ ნარჩხი სესილო შემდგომ ეკლ-
სარბეულად.

ლოცვა შემდგომ იყოფენ იჯაონ ანუ უროვებენ
 ღარიბთა შესობლად მცხოვრებთა. კაროლეგამ
 დაწერა, რათამც იმის შუღებს არ დარჩესთ არა
 რამე უსწავლელად ჭ არაოდეს ემძვულო შამა-
 მკლობა ანგლიის სამეფოს სსლისა არ იქმნება
 ხოლმე ასე ბედნიერი, როგორც მეოფობისა დროს
 ოსნობრში. სსლის მეურნეობის დაწყობილებათ
 ჭ საქმეთ გარდა, იქ არის კაბინეთი ბუნებიათის
 ასტრონომია, შემდგარი უცხოთა ნივთთაგან, რო-
 მელითც არის შეგროვებული მეფეს შუღლებათგან
 თულის მტორგის სამეცნიეროს სიარულის ჭ შრო-
 მის დროს, ევოგონზიური ნიმუშები (1), ვერ-
 ბარი (2), ვუდთ ვატეკებულნი მფირველნი ჭ
 ცხოველნი, ყოველნი, იმათის ჰსწით, მენიშენის
 ღირსნი, დაწობილნი თავდავის სარისით, ჯერ-
 განის წესით, იმათსავე საკუთარის სვლით.

ამავე წლის ეყარნალს ილლიუსტრაციამა წა-
 კითსავდით, რამელ ღენერალმა გარბთადიმ, ყო-
 ფილმა დიეტეგორამ სიცილიისა ჭ ნეაპოლისამან,
 არტენა ქუჭყანს, რამ მუშაობა არ არის სათა-

(1) ევოგონზია—მიწის მეცნიერება.

(2) ვერბარი—მეცნიერება გამმართა ბალანსთა თავის

კილო. ვარბილდი თუთ სნაედა მიწასა ჭ მიჭქონდა
თუთსიხვე კელით მასლა დაკერებისა დროს სსს-
ლისა ჭ შემოვლებისა დროს ბალს კელეებისა.

ისტორია მოვეითსრობს, რომ სსსელთოვანი
ცინცინაჯო, რაოდენმე ვწის აღევანლი რომის
რესნებლიკის დიდს ვაჭოვების დროს დიკტატო-
რის სარისსსჯე, (1) შემდგომად მკერთ შემოქსერისა,
მსწრადელ უტკეებდა თუთსა დიკტატორობასა ჭ
მიიქცევიდა სოლმე ისევე თუთსის გუთნიდელობის
კელიბისადმი.

კიტაისს ანუ ჩინეთის იმპერატორი ჭ მინის-
ტრნი მდსნი სენენ მიწასა თუთსის საკუთრის კე-
ლით ეოველ წლივ თუთოს დღესა,

მე შქონია მოკელთა ქარავევთა თანა საუბ-
რთა მამულის ატრონობასა ჭ სსსლის მოვლა-
სედ, რასაკურველია, ბეგრი მათეანი სეიან ამა-
სედ რივიანად, მაგრამ არიან უსწავლელთა მო-
რის იმისთანანიცა, რომელნიც ვუჭრობენ ისე,
როგორც ესმოდა სსსლის მოვლა ერთს ამ წელ-
ში ვადაცვალეებულს მოსუცს შებატონეს, ის დი-
დად თაკილობდა, თუ რომელიმე იმისი რძალი
ოდესმე შევიდოდა დასახედავად თავეთს სამწარე-

(1) დიკტატორი—დროებითი მმართველი.

უღაში, სადაც, იმ მოსურვის ჰაზრით, უნდა შეგ-
სეულებოდაცთ მხოლოდ მსახურთა შებატონებათა.
ამ ევართ გაცემზედ არ შეიძლება არ ჰქონდესთ
კეთილი მოქმედება, შემორე აღწერილთა მგალით-
თა, თუ ექნებათ შემოსევა შეცვაობისა.

უბოთუ ანელიის შეფის სახლის შუღები იკა-
დრებენ სამსარეულოში არამტოუ შესვლას, არამედ
მუშაობასაცა, — დიკტატორი ცინცინატი არ ითაკი-
ლებდა, დიკტატორი ვარბალოდი ჰ ხანაის იმპე-
რატორი თვისთ მინისტრებით არ თაკილობენ თვ-
სის გელით მუშაობას, რასაკურველია ქართველთ
შებატონეთა ჰ იმათის სასლობეფსთაცა, არ
იქნება სასირცხლო, არამთუ დათვარიულონ თვისნი
სამსარეულონი, არამედ მაილონ სოღმე თვთ
შრომაშიაც მონაწილეობანი.

თქუწნს ეურნაღში იბეჭდება მრავალი სტინე-
ბი, რასაკურველია, სტინთა აქაურთა ნიჭიერთა
ბოეცთა, აწინდელისა ჰ გარღილთა საუკუნოთათა,
უნდა ჰქონდესთ ამ ეურნაღში ადელი, მაგრამ
რადგან შელექსიობა ჩუწნში საკმაოდ არს განერ-
ცელებული; ამისთვის უნარაცისობა უნდა ემოლოდეს
ისტორიულთა ჰ იმ ევართა სტატებთა, რომელ-
თაგან მკითხველთ შეიძინონ სასარებლონი ცნო-
ბანი. ჩუწნ გვეყანა მრავალნი განათლებულნი

ემჩული კაცნი, მცოდნენი ევროპიულის ენები-
სანი ზე გიმედულობთ, რომ იმათის შემწეობით
ზე თქუენის შრომით ქართული ეურნალი გამდი-
დრება იმ ევარის ოსსულუბაგებითა, რომლითაც
შეიქნება როგორც სსიაშოგნოს, ეგრეთვე სსარ-
ეებლოს სკიოხვათ.

თქუენის ეურნალის წარმაცების მსურველი
იოსებ შამატა შვილი.

მ.ს. მის 1861 წელს.

აღვლნი ზე სსარგებლონი ყურბნის ვენახი
ზე სსუბთა ხეხილთა აღშენებანი.

აქამდინ კახეთში ეგნასს აღაშენებდენ ამ ევართთ
გაჭრიდნენ მრუდათ, ღრმათ, არსებით ზე არცა
დაუნახებდენ სწორეთ სატაროს ცხებს ზე რუებს,
თითქოს შარს აღმოჭრილს დაეყნებდენ სოცნესედ
მეორეს შართან თუთქმის რეასა ზე ათს საყენსედ,
ზე ოდესაც აღმოჭრილს შარებში ვაზს ჩაუკიდნენ,
შემდეგ მოჭეუბოდნენ ვაზების ვადარვას ერთის
ვაზის შარიდამ მეორე შარისადმი ზე დანიშნული
შიწა ვენახად ძლივ ამქნებოდა. ათას წლიდამ
ოსუთმეტს წლამდინ, ამით ვენახის აღაშენებელს

დიდი სახალი ქონდა. წარვეყლათ ამით, რომ მიწის
 შარს ამოსტრიდა, ჭ სატიროს ზომასზედ ვაზს
 ჩაყრიდა, ისევე უნდა ალუმო ის აღმოტრილი მი-
 წა, ჭ შეორეთ ამით, რომ ასე ეხიერათ რომ
 შარებს ჩაყრიდა, ათსა ჭ თსუოშეცხს წელწადში
 ძლივ შენდებოდა გენასი ჭ ვაზი ძლივს უშობდა.
 ვაზს ბევრის ვადაბარგიო ძირნი უსუსტებოდენ
 ჭ ველარ იზდებოდნენ. ესე იგი, ერთის ვაზი დამ
 უნდა ვაჩენილიყო ორმოც ჭ აზს ვაზსზედ შე-
 ცი. — ასლა ნაკვლად ამისა, რომ ესე ვითარი
 სასაარლო გენასისა აღშენება შეუცკალოს სასარგე-
 ბლოდ, გენასის აღშენებელი დანიშნავს რაოდენი-
 დლიურია ჭ ვაჭეოფს ეწყებთ, შემდეგ
 მოქცევა შემდეგის სხითა: წარვეყლად, მოამწა-
 დებს რამდენთაძე ათსა ვაზის რქით, რომლისა
 ეგარისაჯა ქსურს, მეორეა იგი დის ეჭმელს განაფის
 თოკს, შემოთის დანიშნულის ვაზი დამ ქვემო
 დანიშნულს ვაზდინ ვატიძეკს ჭ დამაფრებს.
 სწორე ვაზსზედ ალოგბითა შესამედ, ამ სწორეთ
 ვატიძეკს თოკის ვაყოლებთ ვარეთ მოსნულს ჭ
 დიდარცხულს მიწასზედ ამოსტრის ეოველს ქართულ
 ადლ ნახევარზედ, ნაჯარ-ნაჯარა ორმოებს სამარგი-
 ლესაგით, რომელსაც აქტნდეს სიღრმეერთს ჩარე-
 ქსზედ მომაჯებული ჭ სიგინე ნახევარ ჩარექი. ეო-

ველს აღმოჭრილს ორმოში ჩარემს ორ ორს ოქს
 ვისისას. შეორულე შეძლეც, ამ შარის ჯიჯიამ ვა-
 დანამებს ქრთულსვე აღუ ნსეკას სიგანეს ჭ
 ვაჭამებს სწორედ თოკს ჭ მოიქცევა ვითარცა
 სევით სწორია ჭ ეოველს, ორმოს ერთს
 მეორის ჯარ ჭ ჯარ აღმოაჭრის ჭ ხეობის ვაჭებს
 სწორეთ თოკისვე ვაბით რთა ვენსი ჭ შარბი
 ვაჭებთა სწორეთ ამენდსენ. ჭ ოფსუკ ყსრეთის
 შაძეურებთ აღვსებს ბატონთა ვაჭთა შარბით ჭ
 დანიშნულს რაოდენობას შაწითა, შამს ეოველს
 შარბის ვაჭკეთის თორებს ჭ შოუდებს წყალს
 აღმოჭრილს რუბსელ ჭ შაწყებს კვირამი
 ერთსელა; სოლო ვაჭებს შუა შოსნულს შაწამი
 მოიყვანს ბლეულობას ჭ სსუ. ჭ სსუ. ბოსტნულუბას
 ჭ აღმოსულთა ბალსთ, შოსნულს შაწსედ ანუ
 ვაჭებს შუა ეოველთუს ვას-ოსნის. ამ ვგართ
 აღვსილი ჭ ნამუშავარი ვენსი შოსტმს ბატონს
 სრულს შოსეგლს ოისს წელიწადს, ჭ ვაჭნუკ
 იქნებთან ფრთად მოიყრნი ჭ ღონეუნი. ვარდა ამისა
 ბატონს შეუძლიან შაშსეგ ვაჭს ერთს დროს
 ეოველს ვჭის ჯარსვე ჩაურიგან სწორეთ სენი
 იფნათანი ანუ თუთისნი ჭ აღუძმან შთსედ ყურ-
 მნის ვაჭნი, ანუ ვაკეთოს სეიგანებთ. —

(ვანგრძელეა შეძლეც ნუშერში.)

თ. ს. ვაყრგენიძე.

წერილი რედაქტორთან.

II.

„მეორე მს ან ჰეუ, გინც ლექსი აქებს
ერთი ორი.“

რუსთაველი.

მაიღებთ თუ არა ამ წერილს, მე ვგონებ, იტყვიან
„მკობნაო ადგაო ზღაღადგაო.“ მართლაც — ჩუქნ
ვინა ზ ვინ წყნა! მეორე მკობრე ანდასუ ანბაბს:
„სუ მქსელ სუ ებნებო, სუ გამოსვალ სუ
საბოთო.“ რაღა ვუწყობი, რასან ავიღე კალამი
ზ ვუწყო წრა, უნა კიდევ დაეასრულო. ესკი,
რამ ამ უმად ნსტეაბი გვრა ვოქუ; ბევრი რამ
დამონ. კიდევ სათქელი; მარს, ამხი ეს არის,
რომ შექცევ უფ. ალია ტყუტყუამის კრიტიკისა
ერისთავის თარგმნსუ აქამოდე ისე მიბეჯის ეუ-
რებო, თუქის ეს არის ესლა გამოველ შეოქი
ბ.ს.ზს.ნიდამ. მე მიგვიორდა, თუ რამ გააბფოთა
უფ. ტყუტყუამე ასე შწარეთ, ზ როდესუც ამისე

ფექობდი, მამეონდა წასუსი იუთ უფ. ტვ-
 ტვამისა, რომელიც იცევის: ამე მშობელი მამსა.
 ა დაუთმობდი ხეცს მშობლიურ ენის მიწასთან
 გასწორებასა...» სწორეთ მოვასხენო, ეს სიტყუქ-
 ბი ასე გაბეღეთ ზ დიდუღად არიან გამოთქ-
 მულნი, რომ შეგონა უფ. ილია ტვეტეამის
 სწევია ცენი რომელიმე დიდ ქართველ
 მწერლისა. შეგონა, შეშინდი ზ რომ უბრალო
 არსაზუნითა აღარ მწყენებნა საქართველოს ცენი,
 მე ვისურვებ განსიღვა ამ ცენის ქმნილებითა ზ
 შეგონა, თუ რადენი მისხალი ზოცავური ნიტი
 მესი მოიძი.

ვაგლე ვანგან. უქ! რ. ს. წარელო ნოციას
 სენი მეცა! მაგრამ შეკმულ როგორც იყო ზ
 ამოვალავე დაბეჭდული ტისკრები. მოკვალი მთ-
 განი იყო შეკმული თეგუქბასიდან ზ ად სეკურ-
 ვულნი! შექმდე სიმის დღა, რომელიც მოუნდა
 ტისკრების გამობის, ვინსე რომ არც თუ ერთი
 ლექსი უფ ილია ტვეტეამისა არ იყო თეგუქბა-
 სიდან გიულ ნსლეტი. ალ. ტვეტეამისა, ნიკ.
 ბარათშულსა ზ სსეთა მწერალთა სხანდა მხო-
 ლად ვერა ზ დაწყები ლექსებისა; დანბთენი
 იყო მოლით დახრული.

დიად ვამბობდი ესეთის სანასაობ... მ.მ.ნ

ვოჭიქუ: თავები მუსიკის დღე ზატუვისმცემე-
ლნი არიან ზე, იტყობა, რომ უფ. ტავტუკამის
ლექსები უნდა იყვნენ, უეჭველად, სხუ ლაიხე-
ბათა ვარდა, დიდი კეთილ სძაიანსი.

ამიტომაც დღის მოწიწებთა ავიღე უფ. ტავ-
ტუკამის ლექსები ზე დაუწეე კითხვა:

უფ. ტავტუკამე გამოვიდა ლიტერატურის ასა-
რესსე, ვგონებ, **1857** წ. თაისის ზატარა
ლექსით — «ჩუცი».

გთარეთ ერთ რომელიმე ბუზის იარბეკაზე; იქ
დავხვდებით ახალი მოსწავლე ღურვლი, რომელ-
საც ვამოუჯნია ზარბეკა თაისის სელაგნება ზატარა
ეუთი; შაიბამ სედათ ეუთი არის გარანდული,
ლაქ წასმული, უბრალო სასა; მერე ახლო გა-
სანკეთ ზე მამნე მსუდებით, რომ ის არის ახალ-
მოსწავლის გაკეთებულ. ესრეთ არის უფ. ტავტუ-
«ჩუცი» — გარდენ გარანდულია ზე შიგნით...
ეს იყო ზარბეკა მისი თსსულები, ზე ვინ შიი-
თხოვდა მისგნ მკც, ან ვინ თსოგებდა ეურს.

1859 წ. უფ. ტავტუ. შიუსშირა ლექსებს, რომ-
მელნიცა არ განსხვავდებთან «ჩიუციგან» სისუ-
ბუქით, თუქცა იგვირგვინებთან, შილალის სა-
სელებით — აძილღერთ, ვატეო, ბაიონითა ზე
სს. ამ დიდ მოღიქსეო სასელებით უნდა დაებრ-

მაგებისა მკობსეგლი, თუმცაგი სუტყია, რომ ნა-
მდულ იმთ მსსულებიამ ვადმელას ჭ არა
რუსულით. ავილათ რომელიმე ლექსი უფ. ტავ-
ტავამისა, თუნდ ატრემდია მ.ნ. სუგუში (მ.დ.დ.-
რით) ეს ლექსი აწეობა ასე:

«მოღუღუნ წყაროსა, მოქუსს მდინარე,
ტყე ყრუთ სმურობს, ორ მსროგ მ.გ.გ.მ.არე,
გადსრილ წყლისკენ წის ნ.ნ. ქალი,
უფრო ღულდება მდინარის წყლი,
უფრო სიბუთითა წყართა წყადება;
უნებურ ტრემლნი ქალის არ მღღით
ორ ხაკადულთა თვალთი იღვრება»

ღ მის სიმღერა მოდის წყალსებით.

ეს უკაცრადგი არ ვიყუ უფ. ტავტ. მარამ,
(რომ არ მესმის, როგორ არ ვიკონსო!... არ
გამიგონია ჭ გერტწომომი დეკნა, როგორი უნდა
იყოს «ცადსიროლი წყალი» ან ესა «უნებური
ტრემლნი ქალის არ მღღით» თუ აქლას არ
მღღით იყო» ტრემლი, მაშინ «უნებური» რაღათ
იქმნებოდა?! — «ორ ხაკადულთა თვალთი იღვრება».
ნუ თუ ხაკადულს თვალეტი აქუს ჭ ისიც ორ
ხაკადულს ერთი თვალი?!

«ებრაულ მელოდიაში» უფ. ტავტავამე ვვიბმანებს:
«სტიროდეთ!... თუმცაგი არ მესმის, რა არის

სატირული?! შევძლებ ამ სამს სტრუქონში:

„სტირადელი... სადღე ღმერთი იმ მტირადელი

იმყოფებოდა იმ ალაღსა

არბან, ვისუც ღმერთი არა ჭყავთ ა

ბუერი გვიადე, მარამ ანის გერ მიუსვდი. მარ-

თალია კარგი მწერლ-ბარცვი ის არის (სოციალისტის

ფიქშია), რომ გერ მიუსვდე მწერალს ანის-

საღ ანბობსა! საკუბელო ღამე ღეჭსიაო!...

აქილით ანლა საკუთარი ტავტ. რომელიმე

ღეჭსია, მაგალითად: „არბევი, ვაღვი, შავს თვა-

ღებს, მწერარება ზ სსა. ამ ღეჭსებში ავტორი

გამოიხენს ნიჭს ბუნებას განსაკუთრებების შენა-

შენისს. აი მაგალითად. არაგვს ეუბნება ზოგეთ:

აიქ, სადღე შენსა მღეროესა წყალსა,

მეურვე სმოვან ბფოთთან ტყვარსა.»

არაგვი თავისის სიწმინდიო ზ სიმსწრადელით

ზ გათქმულია ზ არა მტკბარივემბობავორს მტკბარი

არაგვთ მიუღია.

„ყვლევიამა“ უფ. ტავტ. ამბობს.

„აროსლა გვექნება ჩუქნ ვაღვიძება.“

უთუაო, სუმირობით მოსკლია ესეთი ღეჭსია;

თორემ განა თითონ უფ. ტავტ არ იცის, რომ

არ თქმება

„გვექნება ვაღვიძება“ ზ უნდა იყოს: რას

ველიძეზეა ჩვენ ვაღუპი.

«მწესაჩებაში» ამბობს:

• ჰ მცო მკლავდა მწესაჩების ისარი ცველით.

უფ. ტვტ. ვერა ყოფილა კარვით შეწესებულა, თორემ «ისარი ცველით» ყუის არ ახსოვებდა. ჰ არც მესმის, რა სხეულზეა ეჭირებოდათ ისარი? რეგმატისმა! — ეს ვაღვე არატყვი; მაიმ როცა უფ. ტვტ. იანურობს ვალას სიმშეკეიერის გამოხსატყუათ, მეტადრე თვალუბისს, მამან ყოველი კრიტიკი ეტემა მის წინაშე; აქ ვაი-იხენს ნიჭს შედარებისს, ჰ მშეკნაიერს ვალუბის აქყვას — «მოწეეთ, ცბათ, შელნის ვუბეთ», ამ ვეარ წვრლამნ შეკითმილუბებს შივალს ვადმოეწერდი, შავრამ იმთთვს დრო არა მიქვს.

შე როგორღაც წერის გუნებაზედა ვარ ჰ მსურს მოემებნო ზოესთა უფ. ტვტ. ლექსებში. ვიდრე შეუდგები ამ სავსსა, შე სავტიროთ დავი. ნსე ვსთქვა რავდენიმე სიტყუა ზოეციკურ იხსულებზესე სასოვადიოთ.

ზოეციკურ იხსულებში არი გამოხსატებასავსებითა არაიმ სიტყვებითა, რო შელიც მსოლოდ ვესმის ჰ კერი წარმოვადკენს მის ჭირმას. ასე, ვაღც. იტკვს თუ მსურს გამოხსატვა კაცის ცუდის მსრისთა, «ეს კაცი არის ვველითა ჭილოსოციურ ენაზე იგივე არი ითქ-

შებ. სსტუ. ვგაზღ: «ბორცია» პირველში გაცის
 ნაკლულვინებს ესედაგო ტველოს ჭირაში, შერძე.
 ასევე აზის, მხოლოდ ცარიელ სიტყვებში. ზოგ-
 ცაკურ აღწერაში ბუნება უნდა იყოს გამოსახული:
 ცხოველთ, რათა უფრო ნათლად წარმოგვიდგეს
 თვალწინ აზრი, რომლის გამოსტყვევა ჰქუის
 პიეტს.

მოკლვე, რათა თქვას მხოლოდ ის, რაც მსა-
 ხურებს გამოსახუვით იმ აზრისა, რომლის გა-
 მოთქმაც ჰქუის პიეტს.

უნდა ჰქონდეს ძალა, რათა მსმენელსეი მოქმედოს
 ისე, როგორათაც სურს პიეტს ზ არა ისე, როგორათაც
 უფ. ტვტ ვეობმანებისა ცირკით ზ როდესაც ვეობსუ-
 ლობთ გვეტანება; აცვილუქითა ზ თუთანვე ვეამინებს.

სრულდება, რათა აზრები იყოს გადამუდლი
 ვეობსით ზ არა ვედაჯუანებულა. ამას გარდა,
 პიეტაკური იხსულება უნდა იყოს კვიილსმო.
 ვინო, რათა არა ხტანკვინს სმენას თვისის ვაუ-
 თლელის ეფევეით ზ არც ისე დამბოთ მათ-
 რედაცინ ფუქსბს, როგორათაც უფ. ტვტ ლექსები.

ქართული მოლექების ბედი ის არის, რომ
 ქართული ლექსი თვის ბუნებაში იცვლის სამს
 ასის ზ არა ერთს; როგორათაც რუსულს ენაში.
 ამისთვის ისინა, რომელთაც პიეტსია მიჩნიათ

მთლიან რიქებში, ავლთ მოაზრებენ მთ;
 აი ამ გვარი ლექსი:

უფლისა

ჩუქნისა

ანჯეროვებისა

ჰ მ.ს კამანისა. ჰ სს.

მთამ რატომ არ არის ლექსი? სამი ასო მოდის
 ბოლოში რიქმათი! თუნდ ეადევნებ

კამბელებია,

კარგებია,

ნასყიდებია,

კამოქნილებია ჰ სს.

რას გულისხმობს რომ ამისთანა ლექსის მოთამაშე
 შეკრებს არ მოეწონება ჩსრუსძეს!

თუ არა გვერათ, რომ თუოქმის, სულ ასე
 აქვს ნაწერი უფ. ტუბუბაძის თავისი ლექსები,
 გადაკითხეთ მისი ისტყლებები ჰ მ.ს, თუ
 იზოგით ერთს მაღს ქიოთულს ლექსი, რიგორ-
 სც მესვდებოთ შეტარე უფ. ა. წერეთლის
ისტყლებები, ბოლოს ცხელი.

დასამტკიცებელი ჩემს სიტყვების, მოგიყვან
 თითო ცეცხლ უფ. წერეთლის ჰ ტუბუბაძის
 ლექსებიდან.

“ ცეცხლი უფ. წერეთლის ლექსიდან, რიგ-

გვის მუცელი ვერ მოინდობდა ზე ეს იყო
მიწის, რომ მისი ღმრისებო ივენეს კბოლ უსლუ-
ბელი X

თუცა უფ. ტოტ უწოდებს ჩისრუსმის ღმრ-
სებს "ცუვასკით მამკით" მსოლოდ მისოვს, რომ
აზან ოც მარტკლოფანს; ვაონა ყოველმა ოცს,
რომ არა ოცე რიცხვ მარტკვალთა, როგორაოც
მსლა არის მიწის სიმამსის ოცი მარტკალი
ბალი, რასკვრეულია; უფრო სუტქი, ვაღ
სუთი მარტკალი ცუვასკის ვადა, უფ. ტ. ტ.
ღმრისებო, არა არისა ქარსული, ვადა სტაფ-
ბისა (ასოც სუეველასი არა.)

ვინსაეთ რუსის ღმრისეი მოძოული ჩქქქსუ-
ლო?... იმასე სასაცილოს ბაღას ნსევა!... ცინი-
სამასე მქსკადო—წინდა ჩქქქსე, ზ რაეი
გაივლს ზ მოტრიალ მოტრიალდებო, მამსემ
იენობო მოესემაეს სლდასა- ესეინი არან უფ.
ტოტ. ღმრისებოც.

ერთს სჩუულებს ეზოულობო მის ღმრისებო,
ეს ვასლავსო — მარგ კანსა ზ გულმტანსელობო
მამულისათვს.

მართლია ვიციმა თქუ სიკუდილის დროს,
რომ "ვისოც ქსუს კარგი წერაო, უნა უეარდეს
მამულოც, ბუხებო ზ სათესობოთო; ვაინა მის

ეს ვაი
იხილეს
სხვა V

ქმევა ღ.
იარ ევხე
ქმევათი
იარ ქალ
მეხეხილ
იარ იარ.
ას ვის ვის
მეხეხილ
სხვა ღ.
იარ
მეხეხილ
მეხეხილ

მეხეხილ

გამოსაქუცო იმით მსალოდ ერთი მრავლთა პირი-
ბათიანა კარვის მწერლობას. ზე არა მარტო ტო-
რილი ზე კენესა. ამსთავს, გვინებს, რომ უფ
ტეგტ. ტოლმა ვერ აქობას ბეონეებს სტოლა?.

მარამ არ არისა უმისეზოდ: გენხით ბევრს
აქსივს თვალის ზე მათ დაჭვარავს ლექსების ნაკ-
ლულებს.

უ ტეგტეუამე იყოდა, რომ დაფხის გზგუნის
მოსაბუბლად არა კმაა მარტო თსსეულებანი ზე
მამს გადაგუო თვლი დიდს ბაუბებს; რასაკვრ-
ვილია უფ ტეგტეუამე არ იგადრებდ. კსლოეს ზე
მაგვას კდევა რომ ბაარანი ზე მალუკრი
მძღობით გადახსენ?! მანც კიდე კარვს
ლუკმს ჩაგუო კანტი აქეა აბუკსა.

ბე უგანბ რომჭეაბს ისე კაზლოვის ისეუ.
ლებ. თარკანას, თუ გელო ექაება სუდა მწე-
რას, გიდრე ლერმონტოვისა, ზე ისე ნკლუ-
ლუანდ გამოაჩინოს იმისი მშეწნეირი ბაუმა,
რომელმაც სსოვლდ ზე ნამდვლად გამოაღუ-
ლია ბენბი, როგორათაც უფ. ტეგტეუამე.

თარკანანი არის ორ ეგარი: ერთი, რომელიც
ითარგმნიდ. ლექსითი ლექსად ზე მუორე თაგისუფაური.
უ. ტეგტე. არ იარკეს ერთას რომელსამე თარ-
კანის ეგარს; ის, როგორათაც მთავრალი სალდათი,

სან შობილეს გიჟელ-გიჟელ ზ სან სუდის თ-
ვის პალს, ე.მ.ი.დ.ის ე.ს.ს.ყ. — შამამ მქსელები
ღულტობს ზ ბობცით დუკასება კადლი; სე
იმკორებს სმ.ათ.

უ. ტ.ტ. შერლოს ბობლიო გიჟელ-გიჟელ

„უქსითი ანის დღი სოფელი“

იგი მდ.დ.ა.ი. ანვის ამ.ს.ს.ს. ხარებს;

მ.ს.ი. ს.ს.ლ.ა. მ.ს.ი. კიდელი“

მ.ს.ი. მქს.ითი ბობლი ს კულ.ს.ყ. დღის“

მ.ს.ი. გარკვეულია ამ ლქსებში სტობი ტუ
ხუქსის — დქს.ს.ს.ს.

მქმდეკ უფ. ტ.ტ.ტ. მქმდეკ ადრე ანტებს გე
ფელს თაგს ზ კქმ. მ.ს. ანტ.ბ.ბ.ს.

„მის თაგ სოფელი მკლავი გულის“

მისი ტყვისება აქსით მკლავული“

აქ შამარტყვის თაგსებულო მკლავებშია
ღერძონტოვი ზარკული. მკლავი სმ.ს.ს.ს. სო-
ფლებს, სე ამბობს აქს გუკო ვარკან ანის
შოკადული, შორემ მკლავი კარული ანისა.
გვლემ უ. ტ.ტ. ან ნდ.მ.ა. გ.მ.ს.ს.ს. სოფელ-
ბსა, ვანსა — გუკადობსა, როგორათუ ანის
რქსულია.

„Его свободные сыны

Въ огняхъ войны закалены“.

Закалены ქაბოუღს ენაჲ აჩის წ'ათობა,
რომელც ნაძივს სიძაგრეს ჳ არა სიუღბეს,
როგორათც მოკლვა.

უ. ტავ. კადვ შაღვ დაეფსება კედელს:

„ყოლებინი დეჲ ც.სეჲჲ მოსუარესა
ზესულთა ანა. ანბობს:

“Что Русскому здорово, то нѣмцу смерть.“

ჩუქს ქექსებაჲ დეჲ არა ტურამს ც.სეჲ, ჳ
გვინებ არც ლეშინტოვი დეჲმადლებს, რომ
აგრე თრეგოთ ვადმოკიცანიო იმის ლექსებნი?!

ცოკლის ცოცს ჳ კადვც ცდობს ც.მოსე-
ლას შე. ც.სეჲ ჳ ამბობს:

„ანამ არ ელთან რქისხა ეპოსა,

იმ სიმსკერძლოთა სტ.ბა სტუმარსა „

ღ შემდეგ რამდენსაჲ სტარქინისა.

„ღ მის გრემო მის მსთან თვალნი

შექსებულთ სმ.არა დამბდნენ „

ბიღამ კა ვისდა, მეცამ რეგორდც ეტეში
შევლეგარ, რომ უ. ტავტ. რამე იგადის თემცა
ზესულთა მანც. შემდეგება ეწათ რამ მსრო ც.მოსე
სიქეს რამდენსაჲ ვკოათ; მსროგი უნდა დოჩეს
შესეგულთ.

„Не ждуть ли Русскаго отряда,
До крови лакомыхъ гостей?..“

გნა თუ ეს ამას ნახეს, როგორათუ უფ.
ჭეჭ უთარქმნა ზ ან ამას: სან ამ მოკლი-
ან რუსის ვის, ამ ხსნის მსოფლიულ სე-
მარა?!...

როგორათუ სეფო, ეს ასობ სულ უკულა
სმენა მოაღმენის ზ ეს ობი სეფოქონა.

„И вокругъ себя блестящимъ окомъ
печально водить онъ порой,“

ნამუს სემდეს: თუ ემა თუ სე ბეჭენდელე
თუღსა დაღნებულე ვაფუღებდა დობსა ზ
დობსა, ზ ან ამას:

„დაბოღსენ სმარა“

რის ასობთ ვადებქნება საბოლოო ლეგონ-
ჯოვის ძელ ბა?! ან ვეანბ თუ როგორის ემ-
სით, მისათუზ რომ უ. ტუ. თუთსეფუთი ვამო-
იყენს როგორს სდავ დეტ რდებ: მსოფლიობთ
რ. სემ. ვადიტინდა წინაღობებს ზ ვამოვიღდა
მოდან რუსები,

ხსნალი ტ. მია სეფობები.

რა უმეს ამ ლექსებს მეთა მარის! უმდევ
ქსეღებთ რომ უფალი ტოტ. ამ სეფს:

Ее хранилъ я какъ святыню.

სთარემის ესე:

„ამს (ქ.ლს) ვინახებდი სეფობსეფობთ.“

ასე არა აქვს ლერმონტოვს. აინახება ნაწი-
ლებსაცოთა, ამბობს ის, ზ არა სდამოთხოვსაოთ;
საღმაროებს ანსვენ დასკოლაყად.

როცა უფ. ტ.ტ. შინსება ბუნების აღწერას,
მაშინ მტვრ სტ.მ.გ.ს თვის ჩანების სი-
მების:

„გუბასულ ციღმა ერუ უდაბნასი“
მალღაა ნაქუმი! მოდი ზ მსგედი? ..

ამის აქეთ, ვინაბ, იმ მტანხულ ფიქრით

მე დავფორუვი აი ამ მთებზედ,

როგორც ველო ცსენსა ჩლოქით

გადასრული ვირუვა ველზედ”

მშენებელი შედარება, რომელიცა ლერმონტოვს
აქვს გამოსვლითი არა კალმის მოსმით, ესრეთ
გაუტ მკის უფ. ტ.ტ. როგორ არ გვოდინება
უფ. ტ.ტ. რომ ამ გვარი განძეორება, როგორ-
როც უნდაოთ მას, არ არის შესწენათი, მეტადრე
ღიქსება.

მე დავფორუვი, მთებზედ, როგორც ველო
კმარა. რაღა ხატარა განძეორება.

— მე დავფორუვი, როგორცა ველო დეო-
რუდა. მეტადრე სოცეუა „ველზედ“ სადგან მო-
უშეცება? რასაკუთელია თვისებური რიქმა
გამოუყვანია:

მთებ— ზეც

გიჟ — ზეც.

... აუ არ დაღაღუო ერთი მოკლე ცეცხლს წა-
კახეო, რამეღუც ბაშეცაგს სიკსოვლით
ასელო ვ სსლცბ. მქ მესლეშედე,
რ სუბკლასა ცეცხლ. მ. ქლასა,
დგეხსნა მსოი ცეცხლბადა...

ოქცხნც მცწსო რ მუკ დავღაღე ამისთა-
ნა უბაღუ ღუქცბსე ღაბაკოთ; მადამ სტო-
ბოა ფხსნა რ უნდა ეოქც ამ უცნასენელ ცეც-
ხი უ ცეცხლბადა.

— ღუცას ქალო წს მარტო თაგის სსლის
გარებში რ მოეღას თაგის სეკარელს. ამ ღო-
დნში მქცხნსიკო ფქრები აუღუღებს სიასსს,
მას სტყელა რ უნებყოთ დაწვს მუსლითა
გამკლას ზკრანცს რ გამოუხდეტ მსარი, აი ეს
უნდა ეოქცე მთარეწსელს; მადამ ანე არ მქსლღე-
ბოა, ან უნებებოა ღუქსოთ გამოსაგვა გარეი ექნე-
ბა რომ უ ცეცხლ თაგის ღუქცბს ექი ვ უ
კყოთს სოღმქ თარეწანს ქართულს ენსეგა, რდ-
გინაც მისი ღუქსი არც ქართულია რ არც რუ-
სული.

გაოაგებ ამით უ ცეცხლ ღუქცბს ასსნს.
... უ გამოხნდეტ გინმე უსქმო გაცი რ მოინდო-

შეხს მისს დაწვრილებით ვარჩევას, ღმერთმა მო-
 •მანება მისცეს, მევი ვერ შემომლოან გულ-გრი-
 ლათ უცქარო ესრეთ ვაუცემურებასა სხარალო
 ლერძონაგობის ღმქსებასს.

უფ. გვგ. ნუკლად მადლობისა, რომ იმის
 ღმქსებს ეური არვის არ ახსოვა, შეეშადა ჰე-
 ჯერბურღში, რთგორათაც დონკასოცი; მარცხენა
 კელში იანკა ფარის მაცერათ, პელანსკის ცო-
 მბო, მარჯვენაში ღმქსიკონი უსწორო სიტყვე-
 ბისა ზ ესრეთ დაიარაღებული, გამოიღამქრა სა-
 ქაროგვილონე, რათა მალ ზ მალ აეღო დაფნის
 ვერგვინი.

ანალი დონკასოცი არ არის უსახსო ნახსოთი,
 რომელიც მოტყუებული ფანტასიებით თაგისის
 ბატონისა, მესტრფის, აქებს ზ ადიებს; რა ვა-
 უმდებსთ!

თუთონ ქლაქშიაც აედევნა მრავალი ზიარლია
 ხელსი; ერინი, რათა მათაც დაეცხო სსიგი ან-
 ლის ამომავლის ვარსკვლავისა, შეორეთ — რათა
 ჰქონდესთ შემოსევა ენის ქაგილის მოკვლისა ზ
 ზოგი მახთს, რომ ვერ შეუძლიანთ იარბუნ,
 თუ არავის არ აედვენს; ეს გუნდა ჩიივლის ნახ-
 შირის შეიღანსე, შეე ბანარში ზ იქჭერებს ნამ-
 დულს ქაროულს სიტყვებს, რომელშიაც შეამსებს

თვსს ლექსიკონს ჯ დიდს ჭეჭე ქუხილით დეცე-
 მა საბრალო ქართველებს მწერლებს. აბაჯონს
 პირველი მოხივარი შარბალი ეგონათ. უფ. ტაგტ.
 აბლაგულა მრავალს ალავს თავის კრიტიკის გე-
 თილ სმოგანი გონცერტი, შენელებული მსკლის
 ოსგრით. დიდად უკრავდნენ ცამს იხინი, რომელ-
 ნივ კრიტიკაში ემეხენ მსოლოდ დაწუნებას, ჯ
 რაღათ დაუეწერებდა ვისმე, რომელიც მოინდომებდა
 ეხუწნებინა მის თუღში ძელი; როდესაც ესმოდა
 აგრე ხაჭკარო აბა!.. ბრაქალი!... ამ ვკარ მ-
 გუთიანებას ვაზდა, მოსწონი ესრეთ უეუერო მოს-
 სენებისა ჭეჭეკამისიან ჩასრუნამისა იყო განმე-
 ორება იმ ისტორიისა, რომ ვრამა ბეაქნმა,
 ეროსტრატმა, რაღაცა უეუენურებითა ვადსწო
 წარჩინებული დიანას ცამარი, მსოლოდ მისთვს,
 რათა სასელი მისი ეოფილაიუ უეევი. ✓

არ არის ეტყუ რომ ეატე, ესრეთ ამეით ვა-
 მოსული შეადანსე, როგორათაც უფ. ტაგტეკამე
 აფლით ვერ დასმობს თვსს (თუ სხვისგან ჩა-
 ვონებულ) აწრებს; ჯ როგორათაც კარლოსი XII
 ბენდერში, ვამეგრდება ჯ არ დასდებს კალამს,
 ვიდრე სალსი არ ჩაოცნებს ჯ არ მისცემს ფულს
 ოღონდვი თავი დავეანებეო. შოენი ბოულობენ
 უფ. ტაგტე კრიტიკაში ნამღვლს ქართულს ენას,

ღ უღილბებ დამტვიტონ რომ უგუნი სიჯეუა
 ანის ძალას არ უკარგესო. ამის დასარღვევათ
 ვტყუ, რომ ვის იამება ტკუან კაცთან ლანარა-
 კო, თუ მის ამოზღის ნიერისა ჭ არაის სუნი.
 რაც შექნება ნამდვილს ქართულს ენას—მის ბა-
 წარში ჭ ჩორჩო ბასარშიკი ნუ დაუწყებენ მებნას,
 როგორათაც პირველში, ჭ სსუტან უფელგან იზო-
 ენიან.

უფ. ტკიტ. როგორათაც მდარე მოკრივემ აუ-
 რთა უისკარში ქუა ჭ იქნება სოციერათა ალაღ-
 მართალმა შწერალმა გამთაცალოს თაგი უისკარს.
 მეონია ამ ქს კრივის მიწყწით, თბილელმა ში-
 შით უფრო აიკიდა უსწილი ჭ გუდა; ნაკმაწით
 ეყრია მოთამაშებში.

უკეოვისი იქნებოდა ჩუწწთუსაც ჭ თუთ უფ.
 ტკიტკუამისათუსაც, რომ იაროს ისე თაგისის
 ეწით ჭ ნუ მიეცმა გამმაგებას სსუს რწეით,
 განა არ იჯის რომ:

Услужливые друзья
 Опасные врага.

ჩემის ჩუწულებიწ წინააღმდეგ ვგაბი სიჯეუა
 უ. ტკიტკუამესე. შესეველობაში მაქუს ასალო

ამბები, რომელსაც ვეცდები ეცნობოთ შექმნე
წერილში...

თ. ვიორჯი ბარათოვი.

29-ს აპრილს 1861 წელსა.

(*) ტინოვარძისის შეტოომით,უ. ბარათოვის სკა-
ტიოდან გამეგებულა მთელი ერთი პერიოდი,
რომელსაც აქ გმეცდეთ: რე.

«ხე მრთველ თოფმა, ეწუროენლ მკლავმა
მამს ბარათოვს მე მ.ლ.ლ.ლ.ლ.»

ესეცე მალა არის ნათქვამი!... მამს მიმი-
ნოსე ჭ ქორსეკი რეუან «ეწუროენლიო ჭ
მკლავსეკი არსდ გამეგონია. რეუან: ვარქეში
მკლავი, მარჯვე მკლავი ჭ არა ეწუროენლიო.

შსსუხი.

უძღვნი თ ალ. ვახტანგის ძეს¹ ჩუ ორბელიანს
ჩ იმ შიროა, ვინც, ყურადღება აღიწესს ამ
სტატიასა.)

„Из нашей литературы хотят устроить
бальную залу, и уже заываютъ въ нее
дамы, въ нашихъ литераторовъ хотятъ
сдѣлать свѣтскихъ людей въ модныхъ
фракахъ и бѣлыхъ перчаткахъ; энергію
хотятъ замѣнить въжливостію, чувство-
принчіемъ, мысль — модною фразою,
пязшество — шеголеватостію, критику —
комплиментами.» 1)

ბელისკი.

შარაქალო, ჩემო სტატიაჲ, შარაქალო! ვი-
საც თ ვისდღეში ვალოში ხელში არ აყლია,

1) ეს ენაგრაფი აქ უაღვილოა: ეს მიეწერება
იმ დროს, როდესაც ბელანსკისგან მოსსენებული
საკლულებ-ნებები შოგი ერთის ეგრონიის საშო-

იმასაც ააღებინე; ვისაც მართალი სიტყვა
 ზირ ჭ ზირ ნათქვამი თავის დღეში არ გა-

გაღების წნობაში იყენებ და იმ წნობებშიც
 შემოვიდნენ მათ სიტყვებში: ზარბუზი შე-
 ლითი უჩუქნაქრანციაში, რომელსაც ჰამაკა და მუ-
 რუსეთიცა. ქართული სიტყვებია ეგრეთ არ დაუძნე-
 ბული, ეგრეთ არა რამდენიმე თულებათაში არ მიუღია.
 მაშინდა მე თუ ჩუქნის ს.წ. აგაღების წნობაში ის
 ნაკულად განებანი არიან შემოცნაღნი, იმათ გერ-
 ლანტარტის ვერ მიეწერათ. მართალია, მარშონ-
 ტელიც იგი დატყდით, კასლოვიცა ჭ სსენი-
 ცა, მაგრამ იმათი ვაღუნა არავისცდა ჭქონით
 ჭ არც ერთი აცისკრის თანამშრომელი იმათ არა
 ჭამაკს. აცისკრის რედაქცია, მართალია, მოიწ-
 ვის ქაღებს სწერდა. ვითაც ამ შემთხვევაში და-
 სმარისი ის არის? საქართველოს მკვლელნი — გაცნი
 ჭ ქაღნი. არიან ნიჭიერი ჭ ამ მიწვევაში მხო-
 ლოდ ის არაა სმკვს რომ, თუნდა თვდა ზარბუ-
 ლად ცუდათ სწერონ აცისკრის თანამშრომელთა
 (ეს აუცილებელია) თვისს დროსვე ასწავლის ჭ
 განვითარდებიან. ყოველს განთლებულს ქმსებაში
 ასე დაუძნებულან სიტყვებია ჭ ეუხანალები.
 რედაქციისა ჭ ს.წ. აგაღების მოვალეობა არის ამ

ყვია, იმას მართლის თქმით გულის აუქმღე-
რივ; ვინაჲს შინილამ ფეხი კარში არ გამო-
ულვამს» ზ რაღაც ანზანის თეორეტიკის მე-
ტი არა უკითხავს რა, ისიცკი აღაძარავე
თეორეტიკის გარე საგანზედ. ზარაქალა, ზა-
რაქალა! სამი სტატია ერთს სტატიაზედ რა
ანზავია? ეს ის ანზავია, ჩემო კეთილო მკი-
თხველო, რომ ამ ჩემ მოპირდაპირეთ რიც-

გუარნი შწოლნი განამსნეგოს ზ დუბოს დო-
ებით ნაკულუევანებანი, რომელნიც უცნებდნი
არიან ზ თავის თვათვე აღმოიკვეყუნან. ისინი
გურ სოცეჯერებაში ეომანი არიან, მაშინდამე და-
ეგებება შთა სტიოთა. უ. ტეგტეგამე ფაწეყებს
რა გუარს საზოგადოებისათჳს ქსწეოს კრიტიკებსა.
ქართველები გურ ეგროზნიისა ზ რუსეთის განათ-
ლებასეუდ არა დეანან. უ. ტეგტეგამე ბელისკის
ჭამავს ზ ბელოსკობა ჩუწნში არ გამოდგება:
თუცა ბელისკი საფუძველიანა ზ უარვეყლები
კრიტიკი იყო რუსეთში, მაგრამ, როგორათჳს სწე-
ული ზ საფრინი კაცი, ყოველთჳს ილანმღებოდა
ზ ამ მიწესით იმისი ბამუა არ არის მოსაწონი,
ზ თვთ რუსეთში ესლა ვინა ჭამავს იმას?

რედ.

ხვით ელოზზე სურვებით ჭ არა თავის სტატი-
ების ღირსებითა; იმ ზღაპრისა არ იყოს:
«ასმა გაცმა ვერ შეჭამაო, ერთი გაცის
ლოყება იყოვო.» ეს სიტყვები სწორეთ
ჩემს აზრის სტატიას უხდება. ვგ არაუგ-
რი ვიდევ, სხვა კრიტიკებიც ვიდევ მზადდე-
ბა თურმე ჩემზედ. სხუანიც, რომ ამ სამს
კრიტიკაზედ დაჰმტოდენ, ვარგი იქნებოდა;
ზირველი რომ ზასუსს ერთათ გაცსემდი,
მეორე რომ ეს რამთენიმე კრიტიკა ერთათ
გაი ზომიერი ლოყება მაინც გამოვიდოდა,
რომ ღირებულოდო ჩასაყლაპავათ. 2)

2) ზელისსკის ვაკლენა ვოგელს სიტყვაში
ჭსხანს. «ბარაქლი, ხეშო სტატიაჲ, ბარაქლი; ვი-
საც თავის დღეში... ზასუსს ერთათ ვაკსემდი...
ზომიერი ლოყება გამოვიდოდა...» აღმანსა სწრა-
ში, თუ მოქმედებაში ზომიერება არ უნდა დაი-
ვიწყოს, თორემ ვარგი არა იქნებარა; ის თუ
არ თავისს თავში, სიტყვაში ვერც ნაჭსა ჭ ვერც
სხვა ღირსებას ვერ შენიშნავს. თუნდა რომ მთელი
საზოგადოება ამოიღებდეს, შენ არ ვარვისარ, შენ
უსაფუძვლოდ ჰქნერ, ასუ მოქმედებ, ის ვერ და-
იჯერებს; თქვენს ეგვლანი სწორებს არ ამბობთო,

ეჭი, თავი დავანებოთ ყუბრალო ყბედობას
 ჭ, მინამ პასუხს გავსცემდეთ თვითვეყლის
 მათგანს, ვსაძვართ ცოტა ოდენი რამე ვატის
 ბუნების სისუსტეზედ: 3) სავგირველია, რომ

თქვენს არაფერი ეესმითო. მე ვარო რაც ვარო.
 აი იმისი აზრები. უ. ტავტავამე როგორც ვც-
 უბა, ვერო ვმწულა ვამოუცდელი, უნდავი
 თაკისი ნიტყურება ვეზინენას ჭ მსოლოდ ამაყოფს.
 იმ მწერალთ სტატიებში, რომელნიც მას არ
 მოსწონს, უფრო ვარგი აზრები სმევს, ჭ უფრო
 საფუძვლიანად არის ისინი დაწერილნი. ვანსაკუ-
 თრებით ვნ. ბარბაქე დორჯაძისა; ეს თუა მცოდნე
 ნართაც შენიშნეს; მაგრამ უ. ტავტავამე ამას ვერ
 სედავს; არც ესმის თუ საზოგადოების აზრსა ჭ
 მსჯელობასა ექვს რამე მნიშვნელობა. არა, მე
 უნივერსიტეტის სტუდენტი ვარო. მარტო სტუდენ-
 ტებს შეუძლიანთ დაუასებაო, სსუეს რა ესმითო.
 ასე ვამოდის; ამ აზრით მსოლოდ უნივერსიტეტის
 სწავლასა ჭ ღირსს სტუდენტებს, ცუდად შეასმენს
 მრავალთა ჩვენს შემამულებთა შორის. ეს სამწუ-
 საროა!

რედ.

3) აბა ვნათო რას იცევს ჩვენსი ამევი კრი-
 ტიკი! სხანს მარტო ლიტერატურას არ მის-

ზოგი, ვისაც ღონე ჰქონდა და მათ აქვს, გაიქცე-
ვა ხოლომე მოედინდამ ჰქონდა იმალება ხალხში;
ზოგი, ვისაც არც ღონე აქვს ჰქონდა არც მა-
ლა, გამოვა ჰქონდა მოედინად დაღება მუც-
ლი მოედანზედ. რათ არის ამისთანა წინააღმდე-
გობა ვაჟის ბუნებაში? ამას ყოველი გო-
ნიერი ვაჟი მიხვდება, თუ გონება დააკვირვა
მაგ ორ გვარ ქცევას. სულელით უბედუ-
რობა ისე არ არის, რომ სულელია, ის
არის, რომ თავის თავს ვერ იცნობს ჰქონდა თავისი
თავი დიდი რაბა ჰქონდა. 4) მე ადამიანის

დებს; ბუნების უხეშობისა და ჰქონდა დაუქრე
ბა ჰქონდა.

4) «ვისაც მალა ჰქონდა და ღონე აქვს—ვაიქცე-
ვა მოედინდამ ჰქონდა; ვისაც არც აქვს მალა,
მუცლით გამოვა.»—თუცა ბერი რამ ვა-
გვიგონია ბუნებაზედ ჰქონდა და უხეშობა. ხეცს
ბერი რამ მიგვიჩქონია ბუნებისათვის, მაგრამ უა-
ტროდ—უსწავლელნი ჰქონდა უხეშობანი ვართ—ამ-
ზედ ვერ ხეცნი არის არც უხეშობანი. ვართ იმ-
რონიელ წესსზედ აღსრულები ვართ ვართ,
უარყოფელნი ადამიანის ბუნების მოედნე ვართ
მეცხერი თუნივე ყოფილა ჰქონდა ამ გუნი იმას არა

წვრილმანობით თუ გავამართლებ ამ სიტყვებს. 5) ამე ქვეყნიერებისა არა მესმისრათ, ცოდნის გლახა ვარო, მისწავლიათ. თრი-
ოდე სიტყვები, რომელნიც ხან საჭმელად
მგონიათ ზ ხან სასმელად, მაგრამ შინაგნი

უოქუქისა. — მაგრამ რასანაგონიერო კაცი მისვდება, როგორ გრიტავი ანობს, თუ ვინება დაკურვამ მამ აღარა ვეოქმისრა. იქნება იმ ვანიერთა რიცხეში. ბელახსეოც იყოს ზ იმას უოქუქისა, — ასე-
 ლელის უბედურება ისეა არ არისო, რომ სულები-
 ლიათ, ის არისო, რომ თუისს თაგს ვერ იცნო-
 ხს- ზ თუისი თაგი დიდი რამ ჭეონიაო! **ოჰ!**
 სკურველებო სკურველებო! **რედ.**

5) ადამიანს წვრილმანობა ზ მსუნაგობა? —
 იქნება ესეც ადამიანს ბუნებას თვსება იყოს, რომ რამდენოც ბუნება წვრილმანია, იმდენი მსუნ-
 სეო უნდა იყოს. რამდენსამე კაცებსეო ვი-
 ცნობთ, წვრილმანება ზ მსუნაგობა არ იციან რა
 არის. რამდენსამე მსუქნებს ვიცნობთ, რომელნი-
 ც სკურველნი მსუნაგნი არიან, მაგრამ მსუ-
 ხუნნი უსმეკრება. — ხისს, ამასეც ბელახსეო ვი-
 ცნობთ. უნდა დაეფიქროთ. ბელახსეო უნარ-
 ცება ავტორიტეც უოფილა! **რედ.**

გამოვდივარ მოედანზედაც, რათა ვენჭყებით
 შინც ქვეყანა დავზნრიოვო... ჭიდილი, რომ
 იქნება, იქაცვი იმ კაცს, რომელიც ეგრე
 გულისწრველიობით აღვიარებს: ანაფერი შე-
 მიძლიანო, მოედანს ჩამოაცლიან.

ხშირად შემხვდება ხელში სიტყვები:
 ლიტერატურა, კრატია, ხელოვნება, სიტ-
 ყვიერება ჭ სხვა, მაგრამ მხმარებულთ ხმა-
 რებულის გაცება არა ჰქონიათ; რომ ჰქონ-
 ნოდათ დარწმუნებული ვარ, რომ, ანამტაყ
 ლიტერატორობას მოჰყვებოდნენ, კალამსაც
 ხელში არ აიღებდნენ ჭ თუ აიღებდნენ,
 მარტო მოვიახვის წიგნების დასაწერად. ამის
 დასატკიცებელს მაგალითის შივის არ დაუ-
 წყოხთი ძებნასა, აი თვით ვნ ბ. გიორგიძის
 სიტყვები: «ჩვენ როგორც შევუტყვია
 ილია ჭავჭავაძე, ბატონებო, ვასდელი გა-
 ხლავს უნივერსიტეტში, (ვის უთქომს?) სა-
 დაც ასწავლიან მრავალ საგნებსა (ესეცა
 ჰსტოდნია) ჭ რასაკვირველია სწავლას მიი-
 ლებდა. მაგრამ აი საკვირველი (მართლია
 რომ აი!!!) უბირველესი საგანი არ შეუ-
 შინებია, ესე იგი თეორეტიკა(?) ანუ ხე-
 ლოვნებითის სიტყვიერების ჰსწავლა.» შე.

სწორეთ მოგახსენით, ეგ თეორეტიკა არ ვიცოდი, რა არი, მაგრამ თეორეტიკით დახელოვნებული ჩემი მოპირდაპირე ისეთი კეთილი გულისა ყოფილა, რომ განსაზღვრეს იმ თეორეტიკას ანუ სწავლას ხელოვნებითის სიტყვიერებას ამ რიგით: თეორეტიკა გვასწავლის ა, ბ, გ, დ, ზ სხვანი, რა რიგით იხმარებან სიტყვებშიაო, რა რიგით შეადგენენ მარტვალსაო, — ზ ამ სწავლას ხელოვნებითის სიტყვიერების სწავლას ეძახის ჩვენი მწერალი ქალი!! აი რა ძნელი ყოფილა შინიდან გამოუსვლელია ზ ყინვერსიტეტის დაცინება. აქელამ ჰსჩანს, რომ არც ხელოვნება ესმის ჩვენს მწერალს ქალს ზ არც სიტყვიერება. 6) ასოს ხმარების

6) სკურველია! კრიტიკა ანბანს, სპირად ევესმისო, ჩუქსნი ამის შეჯად არ მოგვსძენია, ვითომც ვასც არ ესმის მნიშვნელობა ლიტერატურისა, კრიტიკისა, კვლავებისა, სიტყვიერებისა ზ სხვათა, ის კალამს კელში არ აიღებს ზ თუ არც, მაგრამ მოკითხვს წიგნების მეც არა რას დასწეოს. რა ექნათ, მივიღო ეს სიტყვათ, თუ მტკივერ დავიფერებთ ჩუქსნი თუ ზ თუ მტკივერ. ბარბარე ჟორჯისის, რომელიცა

გამსაზღვრელი საგანი ტყუილითა ჰსჩემობს
ხელოვნების სწავლის სახელსა. ასოს სმა-

მაგალითად მოჭყეავს, ჭ რომელსაც არ ვიცით
«თეორეტიკა», ანუ კელოვნებითი სიტყვურება ესმის
თუ არა ჭ არც ის ვიცით (ეს ლიტერატურის სა-
ქმეც არ არის იცოდეს) კეთილის გულისა, თუ
ბოროტისა, თუმცა კნ. ბობარე ვგორჯამისას ცის-
კრის იმ თანამშრომელთა შორის ვრცელსავეთ, რომ-
შელნუცა შენიშნა ჩუქნმა სასოვადობამ ჭ აღმო-
ჩინეს ლექსებში ნიჭი, როგორათაც მოახსრე წა-
ვტათა, მე. (არავეში) ჭ პროზაშიაც აღმოჩინეს
ლოლიკური წერა, ზომიერება, კარგ ენის ცოდნა
ღ სხუანი ღირსებანი.

უბატრავად ნუ ვიქნებით, მცხიერო კრიტიკო,
ერთს შენიშვნასუდ. ჩუქნ არ ვეცემის, რას ნიშ-
ნავს ჭრას: «შინდამ გამოუსულელობა:» მოკელი
ვიფიქრეთ, ჭ ვერ მოესტადით. რაჯო არ შეიძლება
აღმაინი შინ ივადეს ჭ თეორეტიკა კარგდ ეს-
მოდეს; ესეც არ ვეცემის რა დავკავშირებთ ამ
სიტყვებში «შინდამ გამოუსულელობა. ჭ უნივე-
რსიტეტის დაცინება, აქედამ ს.ნ.ს., რომ არც
კელოვნება ესმის ჭ არც სიტყვურებით თუ ვა-
გამოუსულელობით ვინდათ სიჭკუით, უნ ვეცემის

რებას სწავლან არ ყუნდა; თითონ სიტყვა
გვასწავლის, სად ყუნდა ვინმარით რიომელი

ცმა არ ვოფილაო ზ ამისათჳს არ ესმის ცნ.
 გორჯიასის ელოვნება, ამსუდევი ვერ დავთან-
 მდებთ. განა არ იცით, ის შწერალი, ქალა. უნი-
 ვერსოცეცმა იმას მოაგრობა არ მიიღებდა. მამ
 ქალებში ვაწით სულ არავინ გამოსულა ზ ჰსხნს
 იმათში არვის ესმის არც ელოვნება, არც სიტყუ-
 ვრება: მამ ამსში. შეთანასწორებასვი ნუ დანასაკო.
 მამ ვინ არიან—მადამ სტალი, უარუკ მანდი,
 ბიხერსტაუ, აგლორი დეენი ვერისა) ზ სსუნსი
 შწერალნი ქლოავან, რომეონიც, ვერადიისა ზ
 ამქორკის სტევენრებაში ბაწენავენ როგორც
 უნივერსისნი ზღნეცნი. თქენსი მავალითი ზ
 აგლორიცევი ბელსიც? თუკა ფსნი შესდგა იმან
 მოსკოვის უნივერსიტეტში, მავრამ გამოირცხუ-
 ლი იქმნი; ავრეოვე ბაირონიც გამოვდებულ იუ-
 უნივერსიტეტიდამ. სხანს, ისე უნივერსიტეტი არ
 ამლუეს დამიანს სწავლასა ზ ტექმარცს მსვე-
 ლობასი, როგორათაც ბუნებითი ნიჭი ზ მუცადი-
 ნეობი, ანუ შრომა? ზ არა ჰსხნს, რომ ცნ. ვარ-
 ვ. მისას ნიჭი არა ჰქონდეს ზ ან მუცადინეობა.
 ჩუქნ წარმაცებასაც ვსედავთ იმისს თხსულებებში.

ასლ. 7) მერე თვით ასლს ხმარება გარეგანი სტანია, — ეგ მესხანაკური მიკერ მოკერებაა?

თქვენ რატომ არა სედავთ ან ერას, ან მეორეს. ეს არ ვკვსმის... მეოპე შენმნეტ აი რა ვსლავსთ. თქვენს ზმანებთ, ვითომც კნ. გორკამისა უნივერსიტეტს დატინილეს. ჩვენს ზეგრავლ ვადგივითსეთ იპი'ი სტავი ზ დატინვა ვერად ამოვივითსეთ. ესკა ტექმარცა, — თქვენ ვარსავთ, როგორათავც უნივერსიტეტის სტუდენტს, რომელიც იქადის უნივერსიტეტის მუკრეუების მითვსებით ზე რომელიც კარტავიკა აღმარჩენს კრტიკულს ტვლოვნების უვლინარობას, ქრთულის ვრამატივის კანონთ მეურსკებას, ასრების

7) სტდებით ამში. უსწავლელთ ვერ მისვდებით, სე რა ასლ ისმარება. მსოლოდ შემღება გი უვრამტიკოდ მიილთ ამში ვანვითარება, პრავტიკით თუ ვურადლებითის კიანსთია რომელი რუსი ვანსავთ, კანონიერად სწერდეს თვისს ენაზედა, თუ არ უსწავლია? ან აბა ქრანტუშმა ანუ ანგლიანმა მითვსონ თვიანთ ენები ისე, რომ უსწავლელად კანონიერად სწერონ სოლმე თვსს ენაზედა.

რედ.

ენაში, როგორც ვნ. ბ. გორგაძის ლექსებში; ევ ხელოვნობაა ზე არა ხელოვნება.

ულოლიკო დაწეებს სან ზ სან წინააღმდეგობას, თქუწნისს. გე აზრისა ზ უმესამამო ჩრსებების მძაყბისა. თქუწნი კრუტიკა ასე მიილეს არა თუ მსოლიოდ ვნ. ბარბრე ვგორგაძისამ, არამედ მრთელმა სანოვადოებმა. თუ ვესმოდეთ კრუტიკის წყარა რა არის, თქუწნი აი რას იქმოდით: ვსოქუთათ კრუტიკა დაწეწო ზ დაბეჭდინეო; ვსოქუთათ, თქუწნი როგორათაც ემწულო კაცი თქუწნი თვში უნარეკელეს ნიჭსა სედავდით, რაცომ ეური არ უვდეთ სანოვადო სმას. ვგრონამ, ვეეუვან ასე იწეწეება კრუტიკები, რომ ავგორნი ვგრ მეოცეობენ, საღსს როგორ ვსმისთ ის სეგნი, რომელსედაც უნდათ წყარა, ან ღირსებებისას რას ანბობენ. ან ნაკლულებებისას, ზ შემდეგს ქალღდს გარდასტემენ ლოლაკურის წესითა ზ თვიანთის აზრებითა, თქუწნი სანოვადოს აზრს არას დასდევთ. თქუწნი, როგორათაც ანბობენ, ვეეულსეგ დატუნებთ ანბობთ, რამდენსამე ადცილს აი რა ვგვიგონეთ: ანსევედურს ვეეუბნებით, რაცომ «ვისკარს» არ ვიწერათო. რათ დევიბაროთ ზ როგორ ვიკითხოთო, რადესაც ლანძვს მეტს ვგროსა ვნოებთო,

ხელით ვნება არის განხორციელება სხეში იდეისა, აზრის: მუშობა, მატერია, მოვზია ესენი სული სხეში გამოხატვამენ იდეის, შოლოთი იმითი განყოფილებან, რომ თავის იდეის გამოხატველად სხვა ჯ სხვა მსაღლებსა მხრობენ, როგორც მუშობა — ხმასა, მატერია — ხაზსა, მოვზია — სიტყვასა. სიტყვიერებითი ხელით ვნება მოვზიასა ჰქვია, რადგანაც სიტყვის სარეალობითი ჯ შემწეობითი აღსრულებს ხელით ვნების შინაშენილობასა. 8) მაშასადამე ანბანის განსაზღვრა

როგორათუც აი შეხვედრის კრიტიკით... ერთი შესანიშნავი ნაშის, რომელიც ქართულს სიტყვარებას მისდევს, აი რა ევთისრა ათუ ღმერთი ეწამსთ, ამისთანა უმეტეს სიტყვებს ნუ ჰეჭდეთო... რედ.

8) მალიან სიტყვათ ანბან... ვნ. ბარბარე ჯორჯამის უმეტესებას ჯ თქუენ თუთან არა ვცოდნით, რა არის ელოენება. არც ევსმის ეს სიტყუება: „ელოენება არის განხორციელება სხეში იდეისა, აზრის... როგორთუ სხეში? ანუ როგორ თუ განხორციელება? სხე თქუენს აზრში მსატერობას სომ არ ნიშნავს? მაშ თუ ასე,

ხელოვნება არ არის, მაშასადამე კნ. ფორ-
ჟადინას არ უნებებია ვაგება მისი, რაც წა-

თქვენ განდით სიჭკუით: ელოვნება არის გან-
 სორცოვლება, ანუ მსაჯურობითი გამოთქმა იდე-
 ისა, მსრისა.... ეს ასე არ არის. ელოვნება
 მარტო ზოგნისა, მუხიკასა ზ მსაჯურობას არ
 მიუყრება: ელოვნებასა აქვს ვრცელი შიშვნე-
 ღობა: ელოვნება მიუყრება ყოველს სეგანსა
 უსიტევო, თუ სიტევურს ბუნებაშია, — სეგანსა, რო-
 მუღმაც შინაგანი ღარება ზ თუ გარეგანი
 ღარება ასე არიან შეკავშირებული, რომ აღმი-
 ანბა აღმოკენ მსრისა ზ გრძნობასა. თქვენსი გან-
 სისჯურობითი ყოველივე ღმქსი, ყოველივე მუხი-
 კა ზ ყოველივე მსაჯურობა ელოვნება უნდა
 იყოს. თქვენ ანბობთ ისიტევურებითი ელოვნება
 ზოგნისა ზქვანითი თქვენ ეტვში მიცემართ, რა-
 დგანც არ ეგვისსნით, როგორც ვესით ზოგნისა?
 თუ ზოგნისა მარტო ღმქსებში ზნაობთ, რაც უნდა
 მშენებრივად იყუნეს ის ღმქსები დაწერილი, ღი-
 დად სცდებით. მართლთა, ასე ესმოდით ეს უწინა,
 ასევე სწავლამ სხუა მსრი დასდგა ამ სეგანსეღ.
 ზოგნისა ზოგნისმაც არის, არათუ არის უფ-
 რი ცხოველად გამოყენებულს რადგანაც რძქმე-

უკეთხავს ზ რაც თავის გულწრველობით
 უსმარია. მიგვიღოცნია! ხელთვნების სწავ-
 ლისათვის, საკვირველი წიგნების ამორჩევა
 ჰსცოდნია! თითონ თეორეტიკა—ეკ სხოლა-
 სტიკობის ნაშთი—9) რა არის რო მასზედ
 აშენებული ვაგითარება? რა იყოს? ყოვლის
 შერლობისათვის საჭირო ზ აუცილებელია
 იცოდეს თეორეტიკა 10) ანუ სწავლა ხე-

ბი შეგიწრებენ აღმიანის მზსა, ამისთვის შიძის
 ფსი აღარა სძევს. შარბებს განათლებულ ქმრე-
 ნებში იძუთათუ მსდევენ ზ ეს არის მიწესა
 რომ დიდი ზაუტები მოლუქსები აღოსად არიან.
 ისინი შეივცვალენ ზროსაიკებთა. რედ.

9) თეორეტიკა რათა გვინათ სხოლასტიკის
 ნაშთათ? თეორეტიკა ანუ ცეორია არის განხები
 რომლისამე სწელოსა. არც ერთი სწელა არ შეი-
 ძლება უცეორიით, მცეოსტიკა, თუ ზაუტა, თუ
 ისეორია, ან რა ცსლასის სხოლასტიკა. შე დ-
 ლაცულთ, ყოველ ვერდზედ იწქებთ, რომ
 ქროთწლბთანა ვაქებს სქქე ზ არა ვერონიის
 განათლებულ საზოგადოებასთანა. რედ.

10) სიცრუებს ანბაბს მ. შ. რათა ვესიით მწუნდეთ ტე-
 შარბებთა. გრიტიკების შერლობს ეს არ შეეცვება. რ.

ღოვანებისა და სიტყვიერებისა, ესე იგი ანბანის
 განსაზღვრაო, ბძანებს ჩვენი შწერალი ქა-
 ლი. იქნება ეგ საჭირო იყოს როგორც
 შწერლისათვის შელანი ჭ კალამი საჭიროა,
 ანუ მატემატიკისათვის ნუმიერაია: ვინაჲ
 წერა უნდა ანბანი ყთიყოთი უნდა იცოდეს,
 მაგას თქმა არ უნდა. რომ, როგორც მარ-
 ტო ნუმიერაციის ცოდნა, არ შეიქმს მატე-
 მატკის, ისე მარტო ანბანის ცოდნა 11) არ
 შეიქმს შწერალსა. ამას ძალიან ცხადთი ამ-
 ტკიცებენ კნ. ბ. ფორგადის ლექსები ჭ
 მისი სტატია, რომელსედაც ჩვენ საუბედუ-
 როდ უნდა ვილაშბრაგოთ.

„ანუ განიკითხეთ რაჲა არ იყნეთ გან-
 კითხულნი“ მწამს საღმრთო წერილიც
 ჭ ის აზრიც, რაც შებფრობილია ამ სიტ-
 ყვებში. ეგ იმაზედვი არ არის ნათქვამი,
 რომ კაცი წყალში რიო იხრჩობოდეს, ნუ

11) ანბანის ცოდნასედაც არ ეყებება კნ.
 ბობორე ფორგადის, არმედ ცეორიის ცოდნასედა.
 რა ლოღოთ უწევთ ერთი ერამანების იმ სიტყ-
 ბა, რომელია შორისაც დაკავშირება არ არისრა.
 რედ.

მარჩენო, თორემ შენც რომ იხრხოზოდე, გადაგარჩენენო? 12) მაგას ცა-მოყვარე, ცაის დახსენისათვის აგვარცმული ღმერთი ჩვენი მაგ აზრით არა ბძანებს, რა აზრითაც ვნ. ბ. აგვარაგვადისს უნებებია გავება. ვისაც საქმე ესე ესმის, იმას აზნანის თეორეტიკაც ვერას უშველის, 13) როგორც წყალ წაღებულს ხავსი, იმას ანაზრის განხილვაც არ შეეძლება; მაშ რისთვის გამობძანდებიან ხოლმე ამ გვარნი პირნი სცენაზედ? რა დაჭკარგვითა ჭ რას ეძებენ? 14) უბედურობა ჩვენი ეს არის, რომ შევბეჭდეთ თუ არა აზნანის თეორეტიკის კანონით უაზრო ლექსებს, გვგონია, რომ ხელმოვწყებას დიდი რამ შევძინეთო, იმიტომა გვგონია, რომ

12) არ გვესმის ამ სიტყვებში რა აზრია. ან ეს რა ქართული ენა, უ გარტიკა? აუღ.

13) ცალკე უბედურს თეორეტიკის მოუბოუნდა. ვითომ ამ გაძვარებთ ძალას აძლევთ ბქუქსნს ხიცუქსნს. ბქუქსა ამ გვარი წერა ბულისსისიგან ბქუქსო! აუღ.

14) ბქუქსნ არა დავიკარგავსო არ ჭ ვოზსო არაფერი ეძებთო, ვერას იბოვით. აუღ.

ჩვენს ლექსში «ა» თავის აღივს ხმარებულად, «ბ» თავის აღივსა. თუცისკარცა უბრუნისა კიდევ თქვენგან, ყვავებო ფარშავანგის ფრთებითა, ბუღბუღებო ყორნის ჩხვილითა! 15) ეხლა სარიელი ანზანის თეორეტიკით 16) ზ ჩხვილით ტყუილით ნუ ცდილობენ იყოს ის ბედნიერი დრო, როცა ეს ლექსი თურმე მოსწონდათ მაგ თეორეტიკებზედ 17) თვალეზ გაწყალბეული შინათა: აჩილი ვასიებო, ბაღასანვინა მოებო, ყორანზილი ვარდებო იაგოსტ ყაყჩილებო, რტო ვაძაროსებო ია შამპასოსანებო (*) ზ სს. იქნება ეხლაც მოეწონოს ვისმე ეს ლექსი ზ სწორეთ მოეწონებათ კიდევც, 18) თუ ანზანის თეორეტიკა კნ. ბ. ჟორჯაძის

15) სკურვლათ მტევან შეყვებობთ! რედ.

16) ეს შეათსეთ თუ შესეთო იმეორებს ჩუქსი ტრიტიკო თეორეტიკსა. რედ.

17) ეს შეიქცეთა! რედ.

(*) ამ ლექსს ამბობენ ვორის სასწავლებელ-ში ასწავლდნენ ერთ დროს. თუ ეს შარათლია პარაქლია ასწავლებელი გამოეხებას აგვ.

გარდა სხვადაც ვისმე ხელითგუნების სწავლითა
 სწამს ჭ გლახოვის ქრესტომატიის
 სხოლითებო ყუგ ვ ბრათოვსევით კრიტიკით
 მიჩნათ ეხლო რომ ვაძმა მსეროს
 ცოდნის ჭ ვანათლების გარდა ნაჭიტ უნდა
 ჰქონდეს. ცოდნა ჭ ვანათლება ისრე
 აუცილებელია ჭ საჭრონი არ არიან პოე-
 ტისათვის როგორც ნაჭია საჭროთ ჭ აუ-
 ცილებელი. (*) ამას დასამტკიცებლად
 შორს არ ვავსენი შეიხვედრს: აი
 რუსეთში ვაყნათლებელ ჭ უცოდინარმა
 ვალცოვმა თავის ნაჭით ასეთი სხელი და-
 იგლო, რომ, როგორც სხალით პოე-
 ტი ვალცოვი ზემკინზედაც მალთა დას-
 ვეს რუსებმა. ეს უბრალია აზრი
 არ ვსმის ჩვენ შერლოს ქალის, რადვანაც
 ჩვეულებრივ ვულწრებელითბით ჰმანეს:
შვიდის ვმწვილისა ზღასო ხელწივე ჭ

(*) იქნება შოგიეროს ჭ სსვათა შორის კნ.
 ბ. ვორუბისას ეს ჩემი სიტყვები მალთა იმოს.
 სსვისა არ ვიცო ჭ ჩვენ შერლოს ქალსკი შო-
 ვასსენებ ნორდათით რომ სწორეთ ვე სჭირო ჭ
 აუცილებელი ღირსება აკლია სსვათა შორის. ავტ.

აბა თუ ერთი რამ კარგი დაჰსწეროდა, ასე ჰგონია მწერლობა ღიღახუნა იყოს.

სხვათა შორის ჩემს კრიტიკოსებს არ ესმისო, რა არის კრიტიკა, არვის არ ესმის ვარდა თ. ერისთავისა, რომ ჩვენ მწერალ ქალს არ ესმის — ეგ საკვრველი არ არი, რადგანაც ბევრიც სხვა არ ესმის ჭ ან ბანის თეორეტიკაზედ აუშენებია თავის ხელოვნება ჭ მინიდან ფეხი არ გამოუდგამს: არც იუჟ. გ. ბართოვსა მიკვირს, რადგანაც ძალიან მკვარცხლი გონება ჰქონია, რომ ჩემ ამ ორ ლექსებში:

მამული საყვარელი,

შენ რომლა აყვავდები?

მწვანე ბალახის ნატვრა დაუნახეს თავის სამ განსაცვიფრებელ ნაშნებთან. იქნება შვითხველი არ იჟერებდეს ამ გვარ ამ ლექსის გაგებას, რადგანაც მართლა ძნელი დასაჟერებელია, მაგრამ აი იუჟ. ბართოვის სიტყვებო: «გაზაფხულში» პოეტი სულთით ნატვრობს საყვარელ მამულის აყვავებას. ნეტავი დაანახე ესლა საქართველო რომდორ მწვანე ხვერდივით ბიბინებს!!!» მართლა ჭ იუჟ. გ. ბართოვის ლალი ფანტაზია ჭ ნიჭი-

ერება უნდა ჰქონდეს, რომ ეგრეთ გაიგოს უბრალო აზრი, უბრალოთ გამოთქმულია 19) ავი მოვახსენეთ რომ, მწვანე ბალახს ნატურა დაუყნახავს შეიქვი, მაგრამ შელახს რატ აგონდებოდა, ის ეზმანებოდათ, ნაიქვამია. სტატიაში აბრილის ბოლოს მოვხსენიებ სხვათა შორის: „თუ მკითხველი ეყოლება ჩვენს სტატიას მსთან ბოდიშს ვიხიოთ ჩვენ, იქნება იგი ჩვენს სტატიაში ერთს ჭკვიანურს განხილვას ელიოდა ზ ვერა ჰზავა, რა უყვით? როგორიღ ღველიათ, ისეთიღ ვრიათ, აზოზს ქარიველი ანდაზად; როგორიღ პოემა იყო ნათიოვში, ისეთიღ, ღვთის წყალობა იქვენა გქონდესი, გამხილოვიტ შეხვდა“ ამ სიტყვებს უფ. ბარათოვი ვგებნათ მიწერს: სხვა მიქებარი, რომ არა ჰქავდა თავის თავი თითონ აქოვო. ეხლა გვიიხავ უფ. ბარათოვის: როგორი იყო პო.

19) უბრალო აზრი უბრალოდ გამოთქმული! სუცა აქამდისნ ქარიველნი სმარობდნენ—ქარტოვი აზრი მარტოვად გამოთქმული, ახლა კარტოვი სმარობს უბრალო აზრი უბრალოდ გამოთქმული(?) რედ.

ემა ნათარგმნი ჩემის კრიტიკის აზრით! —
 ძალიან ცუდი. მანძისადამე მისი მსგავსი კრი-
 ტიკა რაღა იქნება? თუცა ვერ გაუგია ყუ-
 ვ. ბარათოვს, ღარწმუნებულთა ვარ რომ, არც
 იმ სიტყვებს გაიგებდა, რაც ამოუწერია,
 მაგას თქმა აღარ უნდოდა. ბატონებო, თუ
 ორჯერ ორი არ გესმისთ რა არი, რის იმე-
 დით გამოხმანებულხართ მოედანზე? რვა
 წელიწადი, როგორც თვითნვე ამბობს, მგე-
 დარა ყ. ვ. ბარათოვი დამნაშაში ჭ ნაც-
 ვალ სახელამდინ მისყლია. ძალიან შორს
 წახყლია, თქვენმა მხემ, თუ ამ რიგით გა-
 უგია, რაც მასწავლებელითა უთქვამსთ; ვიდევ
 ბარათელი იმ ოსტატების ხელოვნებს, რომ
 მაგისთანა მსმენელი ნაცვალ სახელამდინ
 მოუყვანათ. ეჰ, ამ ყუ. ბარათოვის აზრზედ
 არა ღირს ღამბრავი; თავი დავანებოთ, ვე
 თვითონ თავის თავსვე უწერს კრიტიკას.
 ყუ. ბარათოვი სწორეთ იმ მოკრივესა ჰგავს,
 რომელსაც ერთი ხელი მოკლე აქვს ჭ ერთი
 გრძელი, ასე მარცხენა; გრძელის ხელით
 მტკიცსა მსტემს ჭ მეორე მოკლეს ხელით
 თავს თავს; მაგზედ, ესე იგი ბარათოვის
 სტატიაზედ, ღამბრავი უბრალო ეხედომა

იქნება ზე იმისათვისაც თავს ვანებებ. ეს ზემო-
სწინებულთა სიტყვები ვნ. ზ. აქორჯადისასაც
ყუ. ვ. ბარათოვის ნიჭიერებით გაუგია ზ
ზნის დასამტკიცებლად. როგორც შემკვენი
მაგ ზვარს ღიფრატორს გეთილ სვინადი-
სინად ამოუწერია ჩემ სტატიადამ თავის
სტატიაში მარტო ეს სიტყვები: „ღვთის
წყალობა თქვენა გქონდესთ, იმისთა-
ნა გამხილავიც 'შეხდა' მე მოვხსენებ ვნ.
ზ. აქორჯადისას, რომ ყუ. ვ. ბარათოვის
გონება არ ესესხა ზ თავის ვანებით გე-
სინჯა ეგ სიტყვები არა ცალკე 'მ. გ. ჩო-
თოთ, არც ეგ ამოწერა მოუხდებოდა ზ
არც უთოლიგობას დამქამებდა, ესთა თი-
თონვე განიხილოს თავის მ. ნ. აღსიდილი
ლოდივა დამხარებულთა ანბანს თუთოტიკა-
ზედ ზ მერე ბძნოს, ეს ასოც უნდაო.

„კრიტიკა“—ამის თანახმად მნიშვნელო-
ბის სიტყვა არ არის ქართულის ენაზედ ზ
არც ძალიან საჭიროა რომ იყოს, თუცა
უკეთესი იქნებოდა რომ ეთოვლიყო, რად-
განაც ეგ დაკვირვებდა, რომ ჩვენი მამა-
ბაბანი მაგ მხრით განვიხარებულნი ვითვლიან.
სადაც სახელია, იქ უთუოდ საგანაც უნდა

იქონს ვე სიტყვა ეხლა მოველ კატობრიობას
 ეკუთვნის ჭ ყოველი ხალიხი ცოტა თდენათ
 განათლებული ხმარობს თავის ენაში; მაშა-
 სადამე არა ჩვენთვის არის დახმარებისი,
 რომ, ვე სიტყვა ჩვენში ამარებოდეს.
„კრიტიკა“ არის განხილვატ, განჩხრევატ,
 გარკვევატ, გარჩევატ ჭ დაუბაებატ
 ერთად. როცა რომედისამე საგანს ფასსა
 ზღუბს ვატი, აქერ იმის ღირსებას
 იტყვის (თუ აქვს ღირსება) ჭ ღამტვიტებს,
 მერე ამბობს, ამოდენად ღირსო, ესე იგი,
 შინჯავს შიგნიდამ ჭ გარედამ საგანსა, ყო-
 ველს შის თვისებასა, არჩევს ცუდსა ჭ კარ-
 ვსა ჭ მერე მსწონავს მართალ სსწორ-
 ზედ (*). ამ ორ გვარ თვისებებს საგნისა
 ზოგიერთი კრიტიკოსი რა განჩხევს ცუდს
 ჭ კარვსა სსწორს დაუთმობს ხოლმე თითონ
 მკაბხველს, ზოგიერთიც თითონვე ასწონამს

(*) იქნება ექ სერის მოედნის სსწორი მო-
 ცანდეს უც. ვ. ბოსთოვსა, ვე ჩვენი ბრალა
 ამ იქნება. უც.

ხოლოვე 20) მეც ამ მეორე გვარ განმხი-
ლაგებს მივბაძე ჩემს აზრილის სტატიაში,

20) მადლობა დეპოსს! პლივს აღმოვიკითხეთ კრიტიკის განსხვავება. იქნება ის ევროპელი, შეთქმულს სუბურნეში რომ მანვალთაში თქვანიაში სურუაქდენ, არ აღესილან აგრეთის სისარულითა, ოდეს ამჟინის სმელოთ დონსეს, როგორათაც ჩუქს, რა კრიტიკის გამოვ: გვეა შეგნიძნეთ. ამა როგორ გამოვევრკვევს შეუნიერი კრიტიკი თავისს სგანსა. სწორე მოვასენოთ, ეს ჩუქსნოვს მოულოდნელი იყო. ეს განსხვავება თეორეტიკის ეკუთვნას ზეკარეთ ივით თ. ილი ტეფტეკამე რა ასრისა თეორეტიკესკა... კრიტიკა არის — განსილვაც, განსხვავაც, ვარკვევაც ზე დაფსებაც რამეუ ლექსიკონითონ ამოუწერია ამ ერთისა ზე იმეუ ასრის შექცეული სიტყვები. აქედამ ვსეფვთ, რომ ავტორის ტარსები დიდად ჰევირებათ. საკმაო იყო ერთი რომელიმე სიტყვუ გამოყოფილ ზე შექცეუ განმარტა, ესე იგი ვოქტუ, რომ ეს სიტყვუ ორ სწოლედ განიყოფება ღირსებისა ზე ნკალუღვანების მსწონად აფერ ღირსება სენის უნდა ითქუთსო, მასუკან ნკალუღვანება; არ გვესმის, რეცა რ შეი-

რომელსაც შინა კიდევ ვერ გაუბედვ კრიტიკის დარქმევა. მეც სწორეთ ვგრე მოვი-

მღებ. ვერ ნაკულუქანება ითქვას, შემდეგ ღირსება; ეს შერაღსედ არის დამოკიდებული. უნივერსალის კრიტიკი, ანგლიის ისტორიკი შაკოლეი, თუთ თქვენნი ავტორიტეტი ბელისსკი ჭე ეოველგან განვიარებულნი კრიტიკნი ასე სწერენ. არ იქნება დავისასელოთ ის კრიტიკი, რომელიც «განარბევს რა ტუღსა ჭე კარეს, სსწორს დაუთმობს სოღმე თუთ შკიისეელსა» ამ სიტყვით ამტკიცებთ იმას, რომ თქვენ არ ექსმით რას ანბობთ. კრიტიკი მშ რა არის თუ არ დაუსება ანუ აწონა საენისა. ამასს სადაურის ლოლიკით გამოსთქვით. უ. ბარათოეს სასატილოდ იღებთ შენი შენაში, მაგრამ იმას შეუძლიან თქვენსკდევი ვადმოიტანოს ეს სიტყვები ჭე უფრო ჭეშმარიტი იქნება. რას ნიშნავს ძირსა «კრიტიკის თანასწორე მნიშვნელობა არ არის ქართულს ენასედაო ჭე არც მალიან საჭიროა რომ იყოსო, თუმცა უკვეთის იქნებოდა, რომ ეოფილიყო, რადგანც ეს დავიშტკიცებდა, რომ ჩვენნი მამანანი მე აწრით განვიარებულნი ეოფილანო.» მე დალოცვლო, თქვენვე განსაზღვრეთ კრიტიკი ქართულის სი-

ქვე: ჩვენი კაზლოვის ნიჭიერება განვიხილო
მერე მისი ზოეზის მოძრაიულება; მერე

ტეუშბოთა: ცხსაღა თუ ვაბეგა, თუ დათსება,
 აი სპი სოცეუ, რაძელთაგანთ თუთეულ
 კრიტიკის მნიშვნელობას შეიცავს. მხოლოს ევ-
 რონამი რისოვს შემოვიდა ეს სოცეუ, ეს სსუ
 არის: ევროპიულთ სოცეუაშენი ერთი შეიპყრედ
 მჭიდროდ არიან დამოკიდებულნი ზ მსგავრე-
 ლია მოკალი ტერმინებთ ანუ სწავლათ სოცეუნი
 ერთ ზ იგინავე ცხეუტელდსენ. ჩუქსნოვს ამა
 თუ დასპირსისი ან არს, რადგორც თქვენ ან-
 ბობთ, ეს სოცეუები ზ სსუნიცა ჩუქსნა სოცეუ-
 რებამ შიითვსოს, სეჭორც არის, მაგრამ ვერ
 კი იმ ვეუაბდ ვერ ვისმაიებთ, რადგორც თქვენ
 სპარობთ ჭრასეებსა: კლასიკური, სსოლასტიკა, პლა-
 სტოკა ზ სსუნა ისე უნდა აღმართო, რომ ქარ-
 თველი მეიონსეელი მამსეე მისვდეს იმას მნიშვნე-
 ნელობასა, თუ არა ზ ლექსიკონი სედ ექებოს
 უბედურმა სოფლეულმა ჩუქსნმა შემამულები, კაცმა
 ანუ ქელმა. თუ კრიტიკისათ გამოხვედით, ეს
 ნირველი მოკალეობა იყო თქვენნი ზ ამსეედ
 კარგათ უნდა მოვეფიქრებინათ, ამას ვიწერენ ცხ.
 ევროპისსაც, ბარათოვიცა ზ ერისთავიცა; ეველა-

მისი შეშლილი, შემდეგ თარგმანი ზ ბო-
ლონსა ვსთქვი, რომ არც ვაზლოვი ვარბა
შეიქცია, არც მისი შეშლილი ზ არც ამ
შეშლილის თარგმანი. მე ვაზლოვზედ ახა-
ლი არა მიაქვასწრა, მე ისა ვსთქვი, რაც
მთელი განაულებული რუსეთი ამბობს.
ეგრე არ მოქცეულან ჩემი კრიტიკოსები.
მე შეგონა, რომ ან ჩემს აზრებს დარღვევ-
დნენ, ან თითონ სტატის მიმართულებას
დამაჩუქებდნენ ზ შემდეგ დაიხსებდნენ ცუ-
ლია თუ ვარბი. 21) შარტო თ. ყრისთავი
ცდილა ჩემ აზრების დარღვევას, მიმართუ-
ლებას დაჩუქებას (ლანძვა არისი) 22) ზ
სხუთა შორის როგორც შემგენის ლიტე-

რაც ამასვე ანაბქ. ჰსნს ვისც თქუწნ სსა-
ცილოდ იღებთ, იმთ უურო კარგთ ესმისო.
რედ.

21) ვისი ბალოა, რომ კნ. უორფამის კრი-
ტიკამ თქუწნ ვერასა დაულობდეთ? რედ.

22) მამ რა არის, თუ არ ლანძუა! არ ვიცით
ლანძუა როგორ ვესმით! ლანძუა ისწულებში
ისტი არ არის, რომ ვინებს სიტყუწნს სმარო-
ბდეთ, რომელსაც ნებას თვთ უყნსურა არ მოე-

რატყურელის სტატიის განხილვას გაუკენწ-
ლივარ სიტყვების ხმარებაში, სხვანაირი რამდენ-
ნიმე აზროვნანი ზე აზრანი თეორეტიკოსანი
მიწსტენიან მარტო ჩემ სიტყვებს; ისე არ
იციან, რომ სიტყვა გარეგანი სამოსელია
აზრისა ზე კრიტიკატ მარტო მეგაზედ აძე-
ნებულთა სამასხაროთ ხლის კრიტიკის წმინ-
და მნიშვნელობასა. ამას ამტკიცებს როგორ-
ც კნ. ბ. ფლორეადის სტატია, ისე უუ-
გ. ბარათოვისა თავის რამოდენიმე მეგარ აზ-
რითა. სამასხაროდ არა ხლის თავის თავსა ის
კაცი, რომელიც აზობს რომ ეს კაცი არ
ვარგაო იმისთვისაო, რომ მტკრიანი ტანისა-
მოსი აცვიაო? მე მინდა ამითა ვისიქვა, რომ
ვინც ამ გვართ სანჯღეს საქმეს ზე ამ გვარ
დამტკიცებაზედ ამყარებს თავისს აზრსა, იმას

უკით ზე რომელსაც სსუ, რამეც შეუდემა. ეს
ის არის, რომ არა თქუწნი აზრო იმათ აზრს არ
არღვევს, არამედ უმუწრის სიტყუწებით მიუბრუნ-
დებით როგორათუკ პირი პირსა. სიტყუწებში ანუ
ლიტერატურაში ასე ესმით ლანძლუა. მე დღო-
ცვლო, აქაო ზე ბულისკი ილანძლუაო, მას
ღანძლუა აღარ უნდა იყოს. რედ.

თვალთში ჰქონია ჭკუა. 25) მაგ რიგით
 გასანჯგვა რისამე თვალის საქმეა ჭ არა სწა-
 ვლასა, რომელიც ანაბთი თეორეტიკაზგედ
 ყურო. აუცილებელია შწერლისათვის.
 როგორც ჰხანს, ვნ. ბ. ჟორჯაძისს
 ჭ ყუ. გ. ბარათოვს მარტო სიტყვები უბე-
 ხნათი ჩემს სტატიაში ჭ არა აზრი. კიდევ
 იმიტომ ამათ სტატიებში მარტო სიტყვებია
 ჭ სხვა არაფერი. ეხლა ყურადღება გაქცი-
 თი ვნ. ბ. ჟორჯაძის სტატიასა, განვიხი-
 ლოთი თ. ერისთავის პასუხიც, ყუ. გ. ბარა-
 თოვსკი თავს ენებებთ, რადგანაც თავის თავს
 თითონვე სტემს იმ ხელთ მოკლე მოკროვესა-
 ვით.

მალიან გყო ნატყენი ბძანდება ჩვენი შწე-
 რალი ქალი ჩემს სტატიისაგან, რატომ არ
 მქოვო? იმიტომ არ ვაქე, რომ არ იყო
 საქებელი, — ჭ როცა მაგ აზრლის სტატი-
 ასა გწერდი, თქვენმა მშემ, არცა მომგონე-
 ბია, არც მათი ლექსები, არც მათი მარხებვის

25 ესე გვეგონია, რომ თვალში ჭკუა
 გამოსტყულებს ჭ ისე არ, თუ თვალში
 ჭქონდეს ვისმე ჭკუა. რედ. *ქუჩის შტრიხი*
თუ...

ტრანკრატია. (*) მე ისინი შეგონდებოდნენ, ვისაც ცოტაოდენი სახელი აქვს დავრდნილი ჩვენში; ვინც საქუბელი იყო ჩემს ფიქრით, მე ისინი ვაქვ და ვინც არა რიუმების შეეჭდველია რაშში ჩავაყენე. ჩემი სიტყვები მოუყვანია ვნ. გორგოდამას რიუმეთააც ძალიან დაუჩაგრავთ: სვა ასალი-მოლოქსენი და ბროზაიკები ზოგიერთის ვარდა ღმერთმა შეინახოს შეოქი. «ზოგი ერთი» რომ ვსიქვი იმიტომ ვსაქვა, რომ ძარილია და სახეში შევანდენ 24) აზოგიერთი

(*) 1860 წ. ნოემბრის ნომერში. ცალკესთ ვნ. ბ. გორგოდამის სტატია სსსელთა ანმდენიშე ასაი ასლიანდელს მდგომარეობასელი ამ სსსელ-მა არ მოვტყუეთ ჩვენს შეთსკელსო. ტული მღისინი მავ ვვარ წაწერლობით მოცუებს სოლმე მსეიდველია. მე სტატის სსსელს რომ დაუკრბს ვაცმა ფიქრებს ან ბოლოცეურ მდგომარეობასელ იქნება ანმდენიშე ასაი ან ვენაში-ურ მდგომარეობასელ ან ვაღვ ვანთლებასელ. არა ბტონო, მე სტატიაში ვსესა ბმსებს მარსეებს არ ინსსესო. ვტ.

24) მე ვლოცული, აქა და სტეუჭის არს

ნიჭიერნი. შერეულები სახელდობრივ იმიტომ არ ვახსენებ, რომ ნუგეშითა ჰქონდათ ეგ სიტყვები იმათ, ვინც უსაბუთებლოდ თავიანთი თავს ვეგვრის რასმეს ფიქრობენ, როგორც ვნ. ბ. ჯორჯაძისა, რომელსაც თავთანვე უგვრძნიათ, რომ არ არიან იმ «ზოგიერთი» შესარევნი, თორემ რაღა მცვათ აწუნიებს ეგ სიტყვები ზე თავის აზრით თეორეტიკის ხელოვნებით გამოიბანდნენ სტე-

დვდუო, ზე მსოლოდ აზრებს მივდუო, ეს ცუდათ ვაღწეროლო ვადავეკოსათ ვროსელუ მაინცა. მე ვიცუ, რომ თქუწს დავწერათ მსუადელობაში მეკანდნენო, ზე თქუწსს სტუტიის ვაღამწერს უსმარია სუდეკა. მეკანდნენო. ვეყოფა შენიშენების წუა, არც დრო ვეძქეს ზე ჯარს სურვილი. მოკვოცვეოკო უ. კოტიკო, რომ უყუოდ შევდქათ ზე ვერს ქართულ ასოებსს სმარებასუდ, ვერს ჩსსუსსუეს მნიშენელობასუდ, ვერს ანტონი კათალიკოსსუდა ზე ვერს სსუათა რომელთამე საენებსუდა ვერ მოგსსენეო ჩუწსნი აზრები, რომელნიც სრულუბით ეწინაღმდეგებთან თქუწსსს აზრებსა. მაინც ზოცს სსუებბას სტუტიებიდგენა ჰსტნობო. რუდ.

ნაზედ? ჰსჩანს თვითვე უჩემოთ მიმხედარან თავიანი თავის ღირსებას ჭ ამისათვისაც რი-თიმების შეეჭვებითა რაჭმში ჩამდვარან. შე აქ არა შეიქმისრა გარდა იმისა, რომ გავა-მართლოთ. ეგრეთი გონიერი ქცევა, შხოლოდ ამასკი დაუმატებ, რომ ეგ აღრე უნდა გა-ევიქრებინათ; ეგ იქნებოდა სსსარგებლო ჩვენთვისაც ჭ თავიანი თავისაც.

ერთს აღიავს ვნ. ბ. გორგოდისა ბძანებს, რომ ჩვენ პასუხს აღარ გავსცემით, თორე-მათ. ესლავ რომ კრიტიკუბა გვძმართოთო სხუა გონიერ ჭ სსსარგებლო სტატიებს აღიავს წაართმევსო ცისკარში. ეგ მიითალია, ამის შემდეგ არც იქვენ ჭ არც უკუ პართავს პასუხს არც მე გავსცემ; მაგრამ ნება მომე-ცით გვითვითა, რომელი სტატიებს? იქვენ ლექსებსა თუ? ეგ უბედყოლობა იქვენთვის ჭ ბედნიერება ჩვენთვის ესლაც მომხდარა მისის ცისკარში: იქვენი ლექსი ჩვეულებიანებრ არა ბრწყენავს სხვათ შორის ამ ნომერში. ეგ ძალიან გვასობიან ჩვენ ჭ ძალიან ვწყენითა იქვენ, ადვილი მისახდო-მიც არის რა მიზეზითაც... X ძალითბელია ავაგიოთ ცისკარის რედაქციისა, რომ იქვენი

ლექსები იბეჭდებიან; მადლობელი იყავით, რომ ცისკარი ეგრე ცუდად, რომ ყველაფერსა ჰბეჭდავს, თორემ თქვენს ლექსებს დაბეჭდვა არ ეთიარსებოდნენ თავის დღეშია. კიდევ იმიტომ აბრძვით განათლების წინააღმდეგ, — კიდევ იმიტომ დაშსდებით ყურთქროსიტყვას, კიდევ იმიტომ აბრძვით იმ კაცს, რომელსაც სულთა ზე გულთა სურს ცისკარის გეთიღობა! ღოტურატყურა ხალხს ჭკვა, ხალხის გონება, გრძნობა, ფიქრი, ჩვეულება ზე განათლების ხარისხად. ღოტურატყურის წარმოადგენელი ჩვენში მარტო ცისკარია ამ უმად. ნუთუ მართლა რაც ცისკარში იწერება საქართველოს ხალხის ფიქრად, ჭკუად, გონებად, ჩვეულებად? ნუთუ მართლა ცისკარში ჩვენი გავითარებად, ჩვენი განათლების ხარისხად გამოთქმული? ნუ თუ მართლა ეგრე დავსა რუსთაველის ხალხი, რომ ეგრე ფიქრობს; ეგრე ჰგრძნობს? მეც მაგას ვჩივი ზე ესტორი რომ, არა, ათას-აქვრ არა; მეც იმიტომ ესე პირდაპირ ვლაპარაკობ, რომ ვინც წინ დაუხედავთ ზღაპრის აღარა ზღაპრის, რადგანაც იგიინი თავის ზღაპრითა ამდაბლებენ ჩვენს ენას; მე

იმისთვის ვლამბარაკობ ეგრე სსსტკედ, პირ მოუყვერებლად, რომ ყნიჭონი ჭ ამისთან ყსწავლეულნიც თავის ოთახსთან ვეხს ნყ გამოსდგამენ გარეთ, ღიაცყრატყონაში, ამის ვიხივთ ხაღხ.ს სხეულითა, ხაღხ.სვე სხეულის დაცვისათვის!...

ერთგან ჩვენა შერაღია ქალი ბძანებს, რომ რითამების აბრახუნებლები ეს ყშვერი ღვესი ღიაცყრატორს არ შეშვენისო. თყ ღმერთი გწამსო, ღიაცყრატორებს ჭ ღიაცყრატორობას თავი დაანებეთ, მე ჭ თქვენ, რომეღითაც აზნთ თყორეტიკის შეტი არა გვისწავლიარა (მე ვგეტ არ მსწავლია ჭ არც ვიცი რა სგანია, მხოლოდ ჩვენი შერაღია ქალი ბძანებს ასოების განსაზღვრის სწავლა არისო, ესე იგი, სწავლა ხელივნებითის სიტყვეიერებისაო!!!) ჭ ღვესების ზღარჟვენას შეტი არა გვაგეუებიარა, რადგორ ყნდა ვახსებთო ღიაცყრატორი, ჭ ღიაცყრატყრა? ვისაც არ ესმის რა არის ღიაცყრატყრა, ან ღიაცყრატორობა, ამას არ ყნდა ესმოდეს ღიაცყრატორს რა შევენის ჭ რა არა შევენის. მე ჭ თქვენ აქ სმარა გვაქვს. ჩვენი შერაღია ქალი ბძანებს, ვითომც

მე ვანბობდე, რომ ეგენი ქართულის ახდენენ. ცრუყილია თუ? სადაც აზრი არ არი, იქ ენა რაც უნდა გრვი იყოს სულ უქმია; მეგრე მე არსად არ ვამივიდა, რომ უაზრო ენა იყოს სადმე, აზრი ზ მხოლოდ ერთი აზრი აძლევენ ენას ენის მნ. შეწყვიტობას, — ყველანი ვისაც რამ ესმის ამას ამბობენ ზ თქვენ ან. ბანთ თეორეტიკისვი არ ვიცი რას ცრუყის. უაყოთ წინააღმდეგს ამბობს, რომ თქვენი ლექსები სწორეთ მის ვაკვლებულთ ვზა-ზედ მიდიან. უნიჭო ზ ამსთან უყოდინარი მწერალი არა მარტო ენას ახდენს, ამასთან გონებას, გემოვნებას, გულის ზ სულის მკითხველისას. ამას ჩვენ მწერალ ქალს არ მი-ვაწერეთ. რადგანაც მაგათ არც წახდენა შე-უძლიანთ რისამე ზ არც გაკეთება.

ჩვენი მწერალი ქალი დასტანის ქცევას, რომ მე: ჟ, ლ, ზ, ა, ჰ, ჭ არა ვხმარობ. იმის მაგიერათ, რომ მწერალმა ქალმა დაამტკიცოს ჩემი შეცდომა მაგაში, მოჭ. ყოლია ზ თეორეტიკის შტაბრებს გვიანბობს. ეგენი ბძანებენ, რომ ბუნებას მოუყიარო სმა სიტყვის გამოსახატავად; სმა შეესისათვისაც მოუყია ბუნებას, მაგრამ არა შეესი არა

მგონია ღაპარავობდეს, თუძცა ზვერი მაგალითობი ზოოლოგიაში გვიმტკიცებენ, რომ ვაცის გარდა სხვა ცხოველნიც ამტყენ ყრთიერთის თავის სურვილს, განზრახვას, ერთის სიტყვით, აზრსა, მაგრამ ესეც ყველამ კარგათ ვიცით, რომ ისინი ამტყენ აზრსა ერთიერთის არა სიტყვის საშველოებით; მაშასადამე ზუნებს სმის გარდა სხვა ნაჭიცი მოაყობა ვაცისთავის, ეს ნაჭი არის — ნაჭი სიტყვიერებისა. მე ნაჭს შეუდგენია ენა; სიტყვაა ზე მხოლოდ სიტყვას შეუდგენია ხმოვანიც ზე ყხმო ასოცა. აბა ერთი მიბძნეთ, რომელი ზუნებს კუნჭულში ჰსცხოვრებს ასო: ა, ბ, გ, დ, ე, ვ? ევენი მხოლოდ სიტყვებში ჰსცხოვრებენ, სიტყვის მიხედვით არიან შემდგარნი ზე მხოლოდ სიტყვის ძალით არსებობენ ქვეყანაში. სიტყვა რომ არ იყოს ქვეყანაზედ, არც ასოები იქნებოდნენ. ძალიან ვწუხვარ, რომ ჩვენი მწერალ ქალის შინიდან გარში ფეხი არ გამოუდგამს ზე აზრთა თეორეტიკის გარდა არა ყვირიხავსრა, თორემ გაიგებდა, რომ მაგას აზრობენ ყვეუესი ფილოლოგიები. ჩვენი მწერალი ქალი მოყოლია ზე დამტ-

კიტების მაგივრათი შლახრებს გვებძანებს თე-
ორეტიკის სახელითა.

რისთვისაც არა ვხმარობ—ჟ, ზ, ჯ, ჰ,
ჟ — ეხლავ მოგახსენებთ, ჩემო მკითხველნო!
„ჟ“—სულ ბეგრეველი მქონია ლაპარაკი სხვა ჭ
სხვა პირთან, ზოგს უთქვამს უნდა გადაიგ-
დოსო, ზოგს—უნდა დარჩესო, თუქცა არს
ერთის მთვანს ცხადათ არ დამტკიცებია
თავისა აზრი, მაგრამ მე იმათ ლაპარა-
კიდვან ეს სარტებუობა გამოვიტანე, რომ ეგ
ასო მართლათ თუ უარვისია, ვადიდდოს რომ-
გორც უსაჭირო, რადგანაც ჩვენი აზრანი უფრო
ვანმარტოვდებოდა ჭ მართლ-წერა გადავილდე-
ბოდა. ჩემის ფიქრით მაგის თანახმობსო.
ვანი ასო გვექვს ჩვენ: „გ“. თუქცა ამბობენ,
რომ სადაც „გ“ იხმარებათ იქ „ჟ“ არათ,
იმიტომ, რომ „ჟ“თი ნახევარ „გ“-თ გამოი-
თქმისო, ესე იგი „ჟ“-ს ჭ „გ“-ს რადაც მუთ
ხმათო; მაგრამ, მე ვუიქრობ, რომ როგორც
„ჟ“ ისე „გ“ გამოითქმისა ერთი ერთმანერთ-
სა ჭვენან ჭ არათურით არ ვანსხვავდებან,
იმიტომ რომ სადაც „ჟ“-თია ხმარებულთ, იქ
„ჟ“-თა „გ“-თ იხმარს ჭ სადაც „გ“-თა ხმარებულთ
იქ „გ“-თა „ჟ“-თად იხმარს. შეგადლითებნ

„ვითარო“ სადაც „უ“ არა ხმარობენ. სწორედ
 რომ გამოხატვის კაცმა ჭ არა დამატებით
 „ვ“ „უ“-სადვი გამოვა, თუ ვინმე მავრათ ჭ
 მტკიცედ გამოხატვამს, ის ორს „ვსა ხმა-
 რობს ჭ არა ერთსა; აქედამა, ჩემს ფიქრი-
 თა, ჰსჩანს რომ, ამ თანასწორ ხმოვან
 ასოთა შორის ან ერთია მეტი ჭ ან მეორეა;
 მე ყუზრო „უ“-თი მეორია მეტი, რადგანაც
 როგორც „უ ის ხმარებაში, ისე „ვს ხმარე-
 ბაში ყუზრო „ვნი ისმის, ვიდრე რაიმე ხმა.
 მერე „უ“-თი იქ ხმარება, სადაც „ვ“ ყხმო
 ასო შეხვდება ხოლმე ჭ ევ ორი ყხმო
 ასო ერთად გამოხატმული. „ყ-უ“-თაც არ
 აძლევს კაცის ენას ნებას, რომ „ვ“ მტკი-
 ცედ გამოითქვას. ამ მიზეზით არა ვხმარობ
 „უ“-ს; დამიმტკიცეთ წინააღმდეგი ჭ მე სი-
 ხარყითი დაგეთანხმებოთ. მე ხომ იმისთვის
 არ ვაყკეოე ჩემ აზრის სტატის ევ სხო
 ლით, რომ მართლა არ ვიცოდე მავ ასოს
 ხმარება, მავ ასოს საჭიროებაზედ ეჭვი მქო-
 ნდა ჭ იმისთვის ვსთქვი რომ ან მე დამე-
 თანხმოს ვინმე ან ვიდეე წინააღმდეგი დამი
 მტკიცოს. კაცის ენა კერძობით პირსავით
 იზღება ჭ ვითარდება, ამ ზღაში იტყლება,

როგორც ჩვენ ვაქვით ურდაში ვიცვლებით ხოლმე; ხშირად იქნება, რომ კანონები ერთს დროს საჭირონი სხვა დროს უყვარგინნი არიან ხოლმე, იმიტომაც ახალი ენა ძველს ენას არა ჰგავს, როგორც ახალი ვაჟი არა ჰგავს ძველ ვაჟსა. მაშასადამე, თუ მიხვდებით, რომ რადგანც ძველ წიგნებში ხმარებულა, იმიტომ ეხლაც უნდა ვიხმაროთ ეგ ასო, — ეგ უსაუყუბლო ბანება იქნება, როგორც უსაუყუბლოა თქვენი რჩევა რომ ანბანის თეორეტიკა უნდა ისწავლოთო. ხელთვნებასათვისაო იქნება მართლაც & «ჟ-ს ზღ-ს შორის უწინ რაიმე განსხვავება ყოფილა გამოთქმაში, მაგრამ ეხლა, ჩემის ფიქრით, არა არის განსხვავება. ეს «ჟ»-ია კიდეც ვად-საწვევტო საქმეა, მაგრამ ა, ბ, გ, დ, ე, ვ, ზ, ჟ; ამ ასოებსედეგი თქმა აღარ უნდა: ეს ასოება სულ აღარ ასმიან ეხლანდელს ენაში. მარტო «გ» & «ხ»-ზედ ამბობენ სხვა & სხვა წარსულ გამოითქმისო: გლეხი ვაჟი ქაჩიყშიო ასე გამოთქვამის «სოხობა» თითქოს «გზავხობა» თუ ეს მართლაც დამიტკიცონ & მე ასოების საჭიროებაზედ დავეთანხმება. სრულიად არ მესმის რა განს-

ხვაება არის ამ ასოთა შორის „შ“ ზე იე“,
 „ე ზე „ი“, „უ“ ზე ივი“, „ჟ ზე „პილი“ იქნება
 ჩვენს უწინდელს ენაში იყო განსხვავება შავ
 ასოთა შორის (ზე სწორეთაჲც უნდა ყო-
 ფილიყო რადგანაც შემოიყლიათ), მაგრამ
 ეს უწინდელი ჩვენს ენაში არა ვხედავ, — ზე თუ
 ხედავს ვინმე, ის ანბანი თეორეტიკითა წყ
 ცდილობს დამტკიცებას, არამედ ყურადღება
 შიამტაიოს დაკვირვებით ხალხის სიტყვის
 გამოთქმასა, ხალხის ენაში შინხოს ფუ-
 ტი, დამანახოს ზე შინ დაკვირვებები, ენას
 კანონსა თვითვე ენა აძლიებს ზე არა რაიმე
 თეორეტიკა- თქვენ უნდა დაგყნახებინათ გან-
 სხვავება ამ ასოთა შორის ზე ენადამ ამოღე-
 ხული ფაქტით დაგმტკიცებინათ, შინ შე
 არა შეუძლოდარა. თქვენი თეორეტიკა თქვენ-
 თვინ შეინახეთ, ვე ამ გჯარ სქესს პასუხს
 ვერ გასცემს, სხვა უნდა შინახოს, შერე
 ვგონებ, თქვენი სხელოვანი თეორეტიკაც
 არა ხმარობს ასოსა „ჟ“. ვე ასო ახალი შე-
 მოღებულთა, არ ვიტყვი რისთვის ვე ასო
 ქართულს ენაზედ „ფ“-ად იცვლებოდა ხოლომე
 შავ ფილიოსითა, ამას ვინდა ქართველ
 გლეხვაცს (თუ ბატონოან არ არის ნამყოფი)

მაგ ასოხ სმას ვერტვი გამოათქმუნებთ, „ფ“ მაგერათ სულ „ფ“ გამოსთქვამს, მინამდრან ბერეჟელ არ გაამეორებთ. ჰსჩანს ეგ ასო ჩვენის ენის თვისებისა არ არის ჭრალათა ხმარობა?

ეს ასოები, რომლებს სმატ გამოათქმება, სხვა ასოებითაც, ეგ ასოები სულ ტყვილათ არიან ჩვენს ანბანში, თუ სულ არა უფროსთაგანი შინატ ტყვილათ ატმელებენ ანბანსა, ამნელებენ მართლწერასა ჭ სხვა არაფერს არ შეტკმანებენ. თუ მართლა ეგ ასოები არ ისმის ეხლანდელ ენაში, რატომ არ უნდა გადაივდონ? შესუბუქება ჭ გადავილებს მართლ წერისა ჭ ანბანისა განა ცოტა საქმეა? ჭ თუ ისმის რამ, მაგ ასოების ხმარების კანონს არ ვემებთ ენაში, რომ ყველამ ერთ ნაირათ ვახმაროთ? ვისაც შინიდგან ფეხი გარში გამოუდგამს ჭ ანბანთ თეორეტიკის გარდა სხვა რამეც უკითხავს, იმას რასაკვირველია გეგება, რომ ეხლა მითელია ვერობაა ცდილბს ყველაფრის განმარტივებას, გადავილებას ჭ სხვათა შორის ანბანისაც ჭ მართლწერისაც. შორის არ წავლთ: აი თითონ რუსეთში ცდილობენ ი, E, T, -ს ამომშ.

ლოს თავის ანბანთაგან, რადგანაც ესთანდელთ
იმთი ენაში აღარ აღმის ევ ასოები. მე
შემხვედრია წიგნი 1839 წელსათჳს 1860
დაბეჭდილი, სახელდობრივ: «Сказание об
языческих богах» (ამ მართლ წერილთა),
სადაც I-В-Ъ. არ არიან ხმარებულნი. როგორ
გადაწყდება ეს დავა, მე მაგას არ დავებებ;
მე მომეჩვენება ეს როგორც ტყუი, რომელიც
ამტკიცებს სურვილს. რომ განმარტოვდეს
ანბანს ჭ მართლ წერსაც ჩვენთვისაც ყურა-
გორ არ იქნება; რომ მაგ ასოებსვედ ვარგათ
მოვაფიქროთ ჭ თუ ყსაფუძელით არიან
ხმარებულნი ამომძლიონ, როგორც ყხმარ-
ნი; ევ მოაძორება ასეთ მოსწავლეს რა-
მდენიმე ყსარგებლით ასოს სწავლასა ჭ
მწერალსაც გაუადვილებდა მართლწერასა.
ჩვენი მწერალი ქალი დასციანის რა ყურა-
ვერსიტეტს ჭ მეც იქ ვაზდილს, ბძანებს,
რა მოაძეავს ჩემი ლექსები:

მისი ლექსი სუბუქ ფართითა

ხან მეჩულისში შეჭურიინდება,

«თვალ დავეირვებით» რომ ვაგსინჯოთო,
გერ გავიგებთ ამ ლექსში, რის თქმა ყუნდაო?
სიტყვა ესე «სუბუქ» ქართული არ არიო,

საუბუქი კი არის ქართულიო. ღმერთო!
 ნეტავი თათონვე მეგ გამოჩენილს მწერალს
 ან ეხმაროს სიტყვა სწორეთ მე ფორმაში
 ჩემ ლექსების შემოთ, მაგალითებო, «თვალ-
 დკვირვებო» ბატონო! რატ არ იცით ზ,
 პირდაპირ ვეცხვიო, რატ არ გესმით, რათ
 ანობოთ ეს ასე უნდო? მართლა ზ ძალიან
 დაუსუსხავს ჩემს კრიტიკას რომ მარტო
 თვლიო დაუკვირვებო ჩემს ლექსისათვის ჩვენს
 თეორეტიკოსსა ზ გონებავი არ მიუყოლოუ-
 ბოა, რომ ჩემი «საუბუქ ფროთათ» ზ თქვენი
 «თვალ დკვირვებო» სწორე ქართულია. ამის
 დასამტკიცებლად ვიტყვი, რომ ეს ფორმა
 თქვენვე განხარათ, თუ თქვენ თავს არ
 უჩქერებო, თეორეტიკას ჰკითხეთ ზ თუ
 თეორეტიკოსსაც არ უჩქერებო, აი თქვენი ნა-
 ქება ჩახრახბელ: «თამარ წყნარი, პირ მცა-
 ნარი». თქვენის აზრით «პირ» ქართული არ
 არა? აი რუსთაველიც: «მოდგა თეთრ ცაი-
 ჭოსანი». თეთრი ქართული არ არა? აი თ-
 ლორბელიანიც: «უმწედ, უნუგემ», ქართუ-
 ლი არ არა განა? აი თუ: გ. ბარათოვიც
 «საეკარელ მამულს». სუეველოგან ერთი ზ
 იგივე ფორმა. ხომ ხედავთ, რომ ნიჭიანებს

ზე უნიჭოხსაცკი უხმარია ვე ფორმა, აქედ-
 მა ჰსჩანს რომ ხალხილა ხმარობს, რომ ენა-
 ში არის ვე ფორმა; რომელსაც ანაწი თე-
 ორეტიკოსები ვერას ღრღს ვერ შეარყევენ
 მაგ ძვირფესს თვისებას ჩვენის ენისა ვისაც
 ღუთისაგან განაჩენისა არა ესმისრა, ის თუ
 წაართმევს, თორემ სხვა არავინა! სახელი
 არსებითი რომ ბოყნვაშია მის შემოთ მდ-
 ვარი, მის ზედ შესრული ზნაცვალ სახელი
 შეიძლება, რომ ბოყნვაში არ იყვნენ, რა-
 დგანაც ერთი ზე იგივე მარტვლის განმეო-
 რება ზედ არ არი სასამოვნო სასმენი,
 მაგ. «ჩემმა ბედნიერმა მხვედრმა.» აქ მარტ-
 ვალი «მა» სამყურ ზედი ზედ განმეორება
 ზე ამით უკარგავს ვეთილსმოვნებს ენასა;
 რომ ამბობენ ეს ზე ეს ენა ბოეტიკურიად
 სხვათა შორის იმ საუყუძლითაც ამბობენ,
 რომ ენას მაგისთანა ფორმები ზე თვისებები
 აქვს; მაგ გვარებში, ესე იგი, მარტვლების
 ზე სმოვან ასოების მოკლებაში ზე დამატება-
 ში ჩვენი ენა არა ენას არ დაუკარდება ქვე-
 ყანაზედ. ნიჭიერი შერლოპი იმისთვის
 არის სასარგებლო ენისათვის, რომ თავის
 თხზულებაში ენის სიმდიდრე გამოაჩინოს

ხოლო მე. ეს შეიძლება თვისება ჩვენს ენისა როგორ უნდა დაიძრასო. წინ დაუხედავად თეორეტიკის ზღაპრებია! როგორ უნდა დაუკარგოთ ეს უკეთესი თვისება ჩვენს ენას! ცოდვა, სასიკვდილო ცოდვა მაგ გვარი წინ დაუხედავი მასხარობა ლიტერატურაში ენაზედა ზე ენის უკეთეს თვისებაზე! მაგრამ თავის მოყვანა სიტყვებითვე გავამართლებ მაგ გვარ ქსევესა: «ძიუტყვე მამაო, რამეთუ არ იციან, რას იტყვიან».

მერე ჩვენი შერაღი ზმანებს, ერთის ფრთით ვინა ფრინავსო? იქვენი თითონ, ჩემო ბატონო. ესე იგი, მარტო ანზანის თეორეტიკით დაფრინავთ ჩვენ სალიტერატურო უყრნაღში. როცა ამბობენ: «ჩემის თვალთა ვნახეო», ჩემის ფეხით მივედიო, ნუ თუ მართლა ერთის «ფეხით» მიხტოდნენ ზე ერთის «თვალთა» ხედავდნენ! სულაც არა, მაგრამ ამბობენკი. მამასადამე, ჩემი ხელის მთაშლეკინეთ ვერეთ ულოღივო ლაპარაკი ზე მერე მე. წინათვე მოუახსენეთ, ხელხიდა ენის ბანონის დამლება ზე არა ანზან თეორეტიკა.

«ზე ეძღურის ყარობ მღერითა,

ან შენ გიყმა რა იცოდა»

ამაგებზედაც ის აზრით თეორეტიკის შენიშება, რაც სუბიექტზედა. ევ იმისთვის უხმარიანო, რომ ღვესში მარტვალი ემატებოდაო; ძალიან კარგათ გამოიყურება!...

ერთიან კიდეე ჰკვირობს წარჩინებული ზ აზრით დახელოვნებული ჩვენი მწერალი: «ღრუბლიანი დაჭყურებს» რა არისო? ორჯერ ორი, რა არი? გვინებ ოთხი იყოს, თქვენ რას იტყვით მაგაზე? «მოღრუბლული» უნდა ვთქვათ, კარგი იქნებოდა, არ გიცა იმ აზრით თეორეტიკაში ჰსწერია რას ნიშნავს თანდებული «მო»? თუ არა ჰსწერია, მოგახსენებთ: «მო» ნიშნავს რისამე მიმართულებას მაგ. «მოვრინდი, მოდი, მოღრუბლვა». ამ სიტყვებში ჰსჩანს საიღამსით არის მიქცეული დამართულება. მე ევ ღრუბლების მიმართულება არა მქონა ჩემს აზრით, თითქმის ყოველთვის ვერე ვიტყვოდი. სადღაც შორის დარჩენილია თქვენი ღრამბიტვა.

მოელის სიტყვაში ერთი ნამდული შენიშება აქვს ჩვენ მწერალი ქალსა, — ევ მერცხლის ჭყვივილზედა. მართალიც არის სწორეთი უხერხითი არის მანდ ევ შინა მხარებელი;

მაგრამ ეგ ლექსის აზრს არ ახველებს, რადგანც „მერცხალიც აგერ ჭყვივის“ მეოქი, მოვიყვანე „ვაზაუხულის“ ნიშნად ჭამისთვის ჭიკჭიკი მეოქო, თუ ჭყვივილი მაინც ის აზრი არ მოიძლეოდა. მე რომ ჩემის ლექსისათვის დამერქვა „მერცხალი“ მაშინ სხვა იქნებოდა, მაშინ რომ მეოქო მერცხალი ჭყვივის“ შეითხველი იფიქრებდა: ან ცუდი მერცხალი იქნებოდაო, ან მწერალს ზმნა ვერ უხმარიაო; ეხლავე რადგანც „ვაზაუხული“ ჰქვიან ეგ ზმნა აზრს არაფუჭებს, მაგრამ მაინც ამით არ ვიმართლებ თავს იმიტომ, რომ მაგ ლექსს ღორი გამოუხატავს ჩემს კრიტიკოსების მოგონებაში. თუმცა სწორეთ რომ თქვას გაცმა, მარტო ღორი არ მოგონდება მაგ ზმნით გასს: რამდენჯერ გავკვირებ: „ჟოინველი ჭყვივისო, ყმაწვილს ნუ აჭყვივლებო“. „ოზოლი ვაზი“ ვი, უკაცრავო არვიყო თავის აღიავს კარგათ არის. თქვენ, რომ „შინილამ კარში ფეხი გამოგედვათ“ ვაიგებდით რომ სმართებენ: „ოზოლი მარგალიტი, ოზოლი ხე, ოზოლი შტოლ“; მაგრამ თეორეტიკოს ძალიან შეუბუწრისხართ ჭსულო შინა ზიხართ, იმიტომაც არა ვაგიგიათრა,

ჩემი რა ბრალია? ერთგან ჩვენი შწკრალი ქალი მოხოვს „შეგასმინო მის გაუნათლებელ გონებას განათლებულმა სტყუდენტმა“ რა შინაშენელობა აქვს სიტყვებს: ესტრიკოური, სენტიმენტალური, დრამატისში ჭსხვანა; ეს სიტყვები საჭმელთა მაკულია ამ შწკრალი ქალსა. მე აქ ანა შეთქმისრა ამის ვარდა, რომ ევ სიტყვები სუსტ არსებისათვის ძალიან პნელი მოხანელებელია. ამ სიტყვებს რატ შეესება იმის მასუხს მოგახსენებ თ. ერისთავს, როცა იმის სტატიაზედ გოტყვი რასმეს

ერთგან ვიდეე ბძანებს ჩვენი შწკრალი ქალი, რომ „ჭეჭეჭეჭემეს ძალიან სეკორვლათი მაჩნია, რომ ანა გვეკრან შეგსმარსავით, ბაირონსავით ჭ სხვთა ევროპიას გამოჩენილ ზოგეთა მსგავსნი“ სულაც ანა, თქვენმა მშემა? ევ იძეს უნდა მაჩნდეს, ვინა ანბანის თეორეტიკას სწავლას ხელთვნებს სწავლას ემხის. ჩვენ ძალიან ვიგათ გვესმის დამოკიდებულება ხელთვნებს.სა, ზოგთასა ხელთნა ცხოვროებაზედ, ევგელ კარგათ ვიციით, რომ მავისთანა თბოლ მარტალიტებს ძალიან აშკითად მოჭყრის ხოლიშე მდინარე ცხოვრებისა. ზოგესა ხალხი დაჭადავს ჭ ხალხის ცხოვრება

ბუძუეს აწოგებს, ამ საფუძველით ამბობენ,
 პოეზია ხალხის ცხოვრების გამოძიქმელიაო.
 აქერ უნდა ხალხმა დაიმუშაოს თავისი სუ-
 ლიერი ბუნება, შენძრიოს თავის უვიდავებს
 ძარღვი, მოამზადოს მასალა თავის ცხოვრე-
 ბითა ჭ მერე თავის თავით, უთქვენ ბრძანებ-
 ლით ძლიერი სული გენიასა ძლიერად
 გამოაქსატებს პასუხს ხალხს განვითარებასა.
 თუნდა, რომ იყვნენ ესტო ჩვენში ბაირონის
 თანასწორნი ნაჭნი, ის ნაჭნი ბაირონის
 ოდენს თავის დღეში ვერ იქმონენ, ის ნი-
 ჭნი საზღოს ვერ ამოვიან ჩვენს ცხოვრე-
 ბში; დევს დევს ბუძუე გამოზღის ჭ თუ
 ჩვეულებოვ აღძიანს ბუძუთი გაიზარდა,
 ის დევი აღორ იქმნება, თუქტავი არც ჩვეუ-
 ლებოვ აღძიანს ეგვანება. დიდს გენიას დი-
 და საზღოც უნდა მოსტეს ჩვენსა ცხოვრებაში.
 იმ დრომდინ დროთა ბოუნვას ძლითა ჩვენ
 უნდა დავსაქერდეთ მას, რაც ესტონდეთ ჩვენ
 ცხოვრების კთხეზუდ ამ უევენ პასუხს ნაჭა-
 ერნი ჩვენი მწერლები. ბაირონამდინ ჭ შე-
 გსპირამდინ მე ჭ თქვენ ბევრადღელ დავიქ-
 ტებით რითმების ბუჭვაში ჭ მარხვების
 ტრავტატების ბლარჩვენაში, მაგრამ შინსტვი

ერთს ბეწვს სარგებლობას არ მივცემთ მაგითი ჩვენს ლიტერატურას.

ჩვენი მწერალი ბძანებს, რომ ისინი სწერენ არა დიდებისათვის, არა ილია ჭავჭავაძის მოსაჩონებლად, არამედ ცისკრისათვის ყუანგაროთა. დიდების უსიდევერყოლობა ძალიან საქებელია, მაგრამ მე ჭ თქვენისთანა თანამშრომელებმაც, რომ ხელი ჭ კალამი შეასვენონ, ცისკარი ყურო ყუკოვს დღეებს ნახავს. ეს არის ჩვენი უბედურობა ჩვენისთანა თანამშრომელები ჰეჯეს ცისკრსა, თანამშრომელები არაან БЗДВАННИКИ ДЕЛОВИЕ(*) ჰუშვიანსა არ იყოს, ესე იგი, ყსაქმო საქმიანები, რომელნაც ყურო ასდენს საქმეს ვიდრე აკეთებენ. ძალიან გვიხარია, რომ ჩვენი მწერალი ქალი აღარ აბირობს ჩემსეს მასუხას დწერას ჭ თუ მოეცობა შედაც ხელს აიღებს, დმერთი, რეყოლი დიდ დვაწლის ხოლიოდ მაშინ დაზღებს ჩვენ ცისკარსა!

(*) ვასოფი მკიასეულს რედაქციას არ დაბოლოს ეს შეუთომა, უ. კრიტიკის ნამდვილში ასე ვასლავსთ, თორემ ნ შედეგ ე დაბეჭდებოდა. რ.

ერთგან ბძანებს; «იქნება როგორც უსწავლელში მრავალი ნაელოყუღუნება ნახოს ჩემს ლექსებში.» (იქნებაგი არა სწორედ ნამდვილად), მაგრამ რასაკვირველია მეც რომ იმისავით სასწავლებელში გავხდითვიყავე, (ძალიან ვწუხვარ რომ არ გავხდითსართ ზეთუ ვახდითიყვივი მაინც ვიდეკ პოეტი ვერ შეიქმნებოდათ გეტყვ ანბობს: «სოლოდ ბუნება ჰქმნის პოეტსაო») შეცდომებს მორიდებულთ ვიქნებოდა » წერალი ქალი უსაფუძვლოდ ჩუყულებისამებრ მიძობს, რომ მე ვითომც ლექსებს გაურჩევდი. თუ თ. ერ.სთავის თარგმანი გავარჩიე აქედგან არა მსჩანს, რომ ვნ. ბ. გორგორძის ლექსებსაც გავარჩევ. თუ არ მოცლილია ვატი რომელია ადამიანი დაწეობს გამარგოვს იმ კვლუბისას, რომლიდგანაც არაუერს არ ელიის იმავე ბაღისის აღმოსვლის მეტს; იმ ვაქს ზღაპრებში ნატარქეციას ეძახიან ზ მე როგორღაც არ მაშწონს ეგ სახელი.

დასასრულ ჩვენი მწერალი ქალი ებატყება თავის მოძმეთა მწერალთა(?) ზ სხვათა შორის თ რევან ერისთავსაც, რომ არ მოაკლონ თავიანთ ნიჭის სხივები დამშრალს

ცისკარს. მიბძანდიო, მიბძანდიო, ჩვენ შუქრობა ქალის მოძმენო შუქრობნო, ჭეშკად-გინეთ ვვარტეტი კრილოვისა, თორემ ჩვენ შუქრობ ქალის გმინიან, რომ მარტოკა დარჩება რითსების შეუჭკველთა რაზმში! მიბძანდიო; მიბძანდიო, ამ შუქრობ ქალის მოძმენო შუქრობნო! თუ ნიჭი არა ვაქვსო ჩურონა, ნუ გეშინიანო, ყუაჭოთაც გამოაშხინდებით, როგორც გამოაშხინდა თეოთონ ჩვენი შუქრობა ქალი; თუ ცოდნა არა ვაქვსო, ნურც მაგისი გეშინიანო, უტოდინარობითაც სახელს დაიდგეო: ხომ ხელეთ | ჩუკლასაც დაშცინიან, ყუნივერსიტეტსაც ჭეშინადვან გამოუსვლოვობით ჭეშუქვლოვობით მოაჭკვესენ! თუ ხელოვნება არ იცით, მაგის ჩამალიც ხელოთ აქვს ჩვენ შუქრობ ქალს: ანბანო თეორეტიკა. ვზა შქვიდობისა, ჩვენ შუქრობ ქალის მოძმენო შუქრობნო! ვზა შქვიდობისა! მოვა დღე კრიტიკის განკითხვისა ჭეშართალით მარჟენივ დაყენებენ ჭეშ ცოდვილით მარცხნივ; მაშინ ბევროც, რომ იძახით დაბატყებულები ვიყოვითო ჭეშ ანბანო თეორეტიკაც ვიციითო, მაინც კიდევ დაუნდობელი სიმართლიე კრიტიკისა ვაგზავნით თავის და-

უნდობელ აოგოხეთში. აბა იქ იქნება
 „ღრჭენა კბილთა ზ ხორცის გლეჯა!“

თ. ერისთავის პასუხის აზრი ის არის,
 რომ მე ვითომც განხილვის მაგიერათი ლა-
 ნძლვა დაძეწეროს. ამას ჩემს აზრით სტა-
 ტიაზედ მარტო ისინი იტყვიან, ვისაც თა-
 ვის დღეში კომპლიმენტების შეტა არა გაუ-
 გონიარა. მე ყიზილბაშობა არც შევარებია
 ზ არც მივეარს, მე როგორც მესმის, ისე
 კლამარავობ ზ პირდაპირ ვეუბნები ვაცს: ეს
 ცუდია ზ ეს კარგაა შეუქი. ჩემს განხილვას
 ლანძლვას ისინი დაარქმევენ ვისაც
 ანზანის თეორეტიკის შეტა არა წიგნი არ
 უყნახვს თვალთა ზ ვისაც მართალი სიტყვა
 პირდაპირ ნათქვამი არ გაუგია თავის დღე-
 ში. აბა წავიკითხოთ ვრანუ ჰლოტენის დიქ-
 სების ვარჩევა სხელთოვან ჰეინისა, აბა გან-
 ხილეთ ბელანსკის სტატიება, სადაც უნიჭო
 მწერლებზედ ლამარავობს ზ სხვათა შორის
 ბულოვარინსზედ ზ ბარონ ბრამბუესზედ. ლანძლვა
 ის არის რომ იტყვი ზ არას დაამტკიცებ:
 დაუმტკიცებულა ზ უსაზრებულთ ქებასი
 ლანძლვასზედ სწყენია პატროსან ცაცისათვის.
 მე რაც ვთქვი, ის დაკამტკიცე გიდეგა!

როგორც შემედლო; რომ დავამტკიცე ამის მოწმით მომეცეს ის ფაქტი, რომ არც ერთი ჩემი კრიტიკოსები არ არღვევენ არც ერთს ჩემს აზრსა. რაც დამტკიცებულია, ის მართალია, რაც მართალია, ის ღიანძღვა არ არის. ღიანძღვა ის არის, რომ დარბაისელთა კაცს კუკის ჩუქება გაუბედო სხსოვრათ, ესე იგი, როგორც ჩვენ ცხადია ვნ. ბ. აქოზ. აქაძისამ მიართვა თავის სხსოვრად «რამოდენიმე აზრი» ანბანის თეორეტიკაზედ დამყარებული. თი ერისთავი მართალია ცდილა ჩემ აზრების დარღვევსა, მაგრამ, ჩემის ფიქრით ვერ დაურღვევია. მე არ მინდა სამსახურითი გავხედო ეს სტატია, თორემ ზოგი ერთს უმანკო აზრს თი ერისთავისს გამოგვეკიდებოდი ჭ თი. ერისთავის სტატიის მერვე სტრიქონიდანვე დავ წყობდი განჩევას. ეგ მარტო თეორეტიკოსებსა შეეხია; იმათი შეუძლიანთი ტყულისიადი უბერონ ზეტყარბურღის უნივერსიტეტსა, რათა გადააქციონ, რომ ანბანი თეორეტიკოსს ვასაგალი შექონდეს ხალხში; იმათ ჭ მარტო იმათი შეუძლიანთი დამსძინახონ სტუდენტს. სახელითი მაგ სახელისი შექონებული; ეგ იმათ

მეშვენილი, რადგანაც იმათთვის აზნანს თუ
ორეცრავს სხვა სეგანი არ მაყობა სჯობა-
რადგინათ. თუნდ ეგ არ იყოს, სულ შინ
შეფლოძელს სხვა რა საქმე უნდა შქონდეს
ღ ან შავისთან გეოილი გონიერი მსხარა-
ობა განაიღებავს. შიდალ სსწავლებელს
დაბალი გონება ვერ მისწვდება, ცყუილია!

თ ერისთავი ზმ ნებს: «ჩავუკოცო ოცნებაში
დიდ ჩირქიანთ შიანია ჭავჭავაძესთ; გვო-
ნებ «წინაშთანობა ჭ ბრახბრახსა» ყუვრო
ყარგისი ლექსები იყვნენო. «ოცნებაში
ჩავუკოცა» შეუძლებელია ჩემის ფიქრით,
თორემ ძალიან ვადნიერია. თუ ჩემი ლექ-
სები თქვენის სიტყვით ყუვრო ყარგისნი ჭ
ყუადრისნი არიან თქვენს «ოცნებაში ჩავუ-
კავსედა», მაშასადამე თქვენი ოცნე-
ბებში ჩავუკოცო ყარგისი ყოფილი; შიღ
უნდა ეგ შეიქო ჭ სხვა არაუერი. ამსაღ
მოვახსენება, რომ ყუადრისი სიტყვება ქვე-
ყანავსდ არ არიან, შხილიოდ აზრი იქმნება
ყუადრისად გამოთქმული სიტყვებოვან, ყარ-
გისი სიტყვც არ არის ქვეყანავსდ. თუ
ხალხი ხმაროვს, მაშასადამე ვარგისიანია.
მე რომ სხვის გემოვნებოთ ვსცხოვ-

რებდეს, როგორც უფ. გ. ბარათოვი ანტონ ქათალიკოზს...ს გემოვნებითა (*), მე თქვენ მოგიწონებდით მაგ გვარ აზრის განსახიზნებასა, რადგანაც თვით აღიქმანდრე ჭკუჭკუაგამეს აქვს ხმარებულთა თითქმის სწორეთაგან: „ფიქრებში ჩაფლულთა“, მაგრამ ვე ჩაფლვა არც იქ მოსწონს ჭ არც აქა „ჩაფ-

(*) ნურაგინ ნუ გაფიქრებს, რომ არ შესმოდეს დიდი მნიშვნელობა ანტონ კათალიკოსისა. ანტონი დიდს ალღეს დაიტყუას ჩვენს ლიტურჯურაში, როგორც წარმომადგენელი იმ დროს საქართველოს ენათაუბისა; მაგრამ ესეა, რომ ბაგისის განსიღვა იმ დროის განსებით მოვიხდომით ძალიან შეესუდებოთ. მაშინ სსეა რიგათ ესმოდათ, ესეა სსეა რიგათ. მერე უფ. ბარათოვის სტატიაზედ მომეყეს, რადგანაც ის ჩხრუნამეს ბაგისის დასმეციებლად ანტონ კათალიკოსის სტატეები მოჭეყეს, ისეი არ იცის უფ. ბარათოვმა, რომ ვე სტატეები ბაგისის ძალიან მართანს აწინა:

„Гармонія стиха божественныя тайны
Не думай разгадать покнигамъ мудрецовъ.“

Ап. Майковъ.

ლევა" ხელთად იმაზედ ითქმის, სადაც საუ-
 ლობი საგანი აგრძნობინებს მას, რაც იოვო-
 გება რაიმე სიმადრესა (плотность), წყალ-
 შიაც არ ითქმის ჩაუღვია, თორემ ოცნება-
 ში ხომ ყუზრო არა. მწერალს აქვს ყუ-
 ლება თქვას ისრე, როგორც მოჰსწონს,
 როგორც ეხერხება, კრიტიკოსსა—მენიშნავს
 ჭ ხალხსა—მიიღოს მწერლის ნათქვამი:
 ხელთად ეს ყუღება ხალხს ეგუთუნის. თუ
 ხალხმა მოიწონა ეკ ოცნებებში ჩაუღვია,
 ხომ მიიღებს კიდესა, თუ არ მოიწონა ბე-
 ვრიც რომ იყვიროს ყუ გ. ბარათოვმა
 რომ თ. ერისთავი ცუდით არას ამბობსო,
 მაინც კიდევ ხალხი არ მიიღებს. შემდეგ
 ერისთავი ამტკიცებს იმ სახელოვანის სულო-
 თქმის ვაგების შემღებას, ვითომ აქერ
 ორთქლი დავინახეო, რადგანაც ზამთარი
 იფოგო. ეს დამტკიცება თავის თავსვე არღვე-
 ვს, ჩვენ მაგასეღ არა გვეთქმისრა. მერე
 ეგვე თუნდა შესაძლებელი იყოს, მე რა
 ყუღება მქონდა, რომ ამ ლექსებში:

ბველო კარის ბჭეში კანდელი ბუყტავს
 მის სიახლოვეს ვიღაცა სუნთქავს,
 დამემატებინა, რომ ყუყუოთ აქერ ორო

ქლი დაუნახავს ზე აქედამ ვამოუყვანია რომ
კიდევ სუნთქავს. მაგ გვარია დამატყვის უფ-
ლება მარტო უფალ ვ. ზარათოვსა ჰქონია,
ეგ იმასა შვენის. იქნება თ. ერასთავის გულ-
ში ბევრიც სხვა რამ იყოს მე საიღამ
უნდა ვიცოდე? ეგ სწორეთა იმასა ჰგავს:
«ამირან გულში მღეროდით, ყმებო, ბანი
მთხარითო!» თუ ეგ ორთქლი დგინახეთ ზე
მაგის თქმა გინდოდით, ბატონო, იქვე უნდა
გეთქვათ ზე არა შვიდ თვეს შემდეგ.

მე ჩემ აპრილის სტატიაში სხვათა მო-
რის ესთქვა ამ ლექსებზედ:

«დღითი თუ ღამე ვუაქრობ მახელა

«ტრემლია არ მძივბა არც ერას თვალზედა,
რა ნუგეშია შეთქა, რომ ერას თვალზედ
შეშრეს ტრემლია ზე შეორეღამეა ჰსტკიოდეს.
ამაზედ ამბობს თ. ერასთავი, «ხან იმასა წ'ყ-
რება დაღოცგულია ჰვებჭაგამე თავისის მუხის
სატყვიო შეშლილია ჰვებან-ყრით რათი ღა-
ზარავობსო ზე ესთა ამაზედა ვგავრობსო,
რატომ რიგინათ არ უთქვამსო.» ხომ ვა-
ზლოვს არა აქვს ეგ აზრი ხმაირეზული, თუნდ
რომ მართლია ეგრე იყოს? თუ არა აქვს,
თქვენ რა უფლება გაქვთ, რომ მსთარემით ზე

აზრებსა ცკლით? კიდევ მაგ საუყებელითა ვსო-
ქვი, რომ თქვენი თარგმანი არა ჰგავს კაზლიორვის
შეშლილსა მეთქი. ეხლა თქვენვე მამართ-
ლებით ზე მე აქ არა მეთქმისრა მადლიობის
შეტი. მე ჭკვიანობა კაზლიორვის შეშლილს
შევსწამე ზე მართალიც არის; თქვენ რა უუ-
ლება გქონდათ რომ ევრე უწყოლით შე-
შლილთა კაზლიორვის შეშლილი, როცა თი-
თონ მწერალს ვერ შეუქმლია? კაზლიორვს
მაგ ლექსის აზრი არსად არა აქვს, მამასა-
მე თქვენ დაგიმატებიათ ზე ამ დამატებით,
შეგოსკლიათ: მეც მავსა გჩიოდი ჩემ ამ-
რილის სტატაში სხვათა შორის. თუნდ
ეკ არ იყოს, სწორეთა ბმანეთ ხელიორვნება
მაგ ვერ ლექსის თქმა? აქო ზე ვიყოთ
ხომ არ გათქმევინებთ, რომ ჩემი
თქმები ტირიანო? ეგ ხელიორვნება, რომელიც
დაგვიოძია ვ. ზ. გლორჟიძისათვის, ეგ იმათ
მიგტყვებთ, რომელითაც მარტო აზნანს თე-
ორეტიკა ზე ვალახოვის ქრესტომატია უკა-
თხვს ზე თქვენკი არა. თქვენ, როგორც ვკა-
ხვს თქვენი წვრილი ლექსები, ლერმონ-
ტოვი, უყუოვსკი ზე კალსოვიც ვიკითხვთ,
მამასადამე კაცმა თქვენგან არ უნდა მოი-

წონოს მაგ გვარი ანბანთ თეორეტიკული
ხელოვნება.

„მის საშინელსა ჩემსა ტანჯვასა“ სწო-
რეთ ყუ ჭე ე ამრევია, რომ ეგრეთ ამოვს-
წერე. საქვეყნოთ თქვენ წან ბოდის ვი-
დი! მართლთა ჭე თქვენი არ იყოს ძალიან
ზაურა მომრევია რომ, სცხარით „ყუ“
ღე „ე“ ვერ გამოძინჩევია ჭე ამოდენა არ მო-
მიფიქრებია რომ მიგისთანა შეცდომა ვორე-
კტურის ბრალი იქმნებოდა თუ იქმნებოდა
ღე არა შერლობისა, საქვეყნოთ ბოდის ვი-
ხდი თქვენთანა! სხვა რაც შეეხება „ყუ“ ჭე
„ე“ ვარჩევამედ მასწარაობას თქვენ არაფერი
არ უნდა გეთქვათ, ეგ უნდა ყუუ. გ. ბარა-
თოვისათვის დაგეთმოთ, რადგანც იმას ყუუ-
რო ვაი ღრეჭა სცოდნია ჭე ასეთი შევირ-
ცხლი ფანტაზია ჰქონია, რომ ეგ დაინახვდა
ყუთოდინარობას, აი მაგალითიც ჩემ აბრილის
სტატიაში რედექციას შეცდომით მოუწერია
ბოლოს **1860 წ.** ნოემბრის **5** მაგიერად,
1861 წელ. ნოემბრის ხუთი, (*) როგორც

(*) ჩუქნ ძალიან სამწუსაროდ მიეკანხა,
რომ ასე ცილის დაწამება სცოდნია უ. ტეგეტჰაიმს,

მაისის ნომერში თ. რაფიელ ერისთავის მო-
ხუცის ნაწილობის წინასიტყვაობის ბოლოს
მოყწერია 1867 წ. ამაზვედ ბატიან მასხა-
რაობს გუაწრფელი თ გ. ზარათოვი
1861 წ. ნოემბრის თვემდინ აზრილიდგან
ჟერ კიდევ შეიდა თვე იყო ზ ის ვერ
მოყვიერება რომ რაც ყნდა შეიდა თვეს
შემდეგ დაწეროს, ის შეიდა თვეს წინათ
ვერ დაიბეჭდება, როგორც შეიდა თვეს შემ-
დეგ დასაბადებელი შეიდა თვეს წინათ არ
ინათლებს. ოხ, მარტივო კაცის სიმარტივე!
ოხ, მარტივო მხვილი გონიერება! ეგ ამ
გვარ კრიტიკოსებს დაწებეთ, ეგ იმათი საქ-
მეა: «წყალი წაღებულთ ხავს ეჭიდებოდლო»,
ნათქვამია; დაე მოეჭიდოს, შე ზ თქვენ

რომელსაც ვთხოვ, მობმანდნეთ ზ შეამოწმონ
ნამდვლათს ასე თვის საკუთარის კელით დაწერი-
ლი თუ არა? «1861 წ. ნოემბრის 3-ს.» თუ
სულ ასე მართლა დაბარებობს, ნეტარება ამის
სულს: გნ არ ვნსეთ რომ ამის ნამდვლში
შეცდამა იყო, მე ვამ რადეანს ნათქვამი გაქონდა
ნეტა თუ ეწის ასის შექსებთ გსწორებლათათ,
ამასოვს ვერ შექსენთ. რედ.

ვარგა ვიცით, - რომ ხვესი ვერას უძველოს,
მაინც წყალი წაიღებს.

ჩემს ჰაერაბრეკსედ ბძნებთ, როგორც
შეშლილით ისე თქვენა ჰაერაბრეკით, დი-
დი შესაძინებელი არ არსობათ ჩვენა ლიტე-
რატურისათვის. რომ თქვენა შეშლილია არ
არის შესაძინებელი ეს ვგონებ, დამატკა-
ცით, ესლა რიგი თქვენსა.

თ. ერისთავი იმართლებს თავს შეშლი-
ლის უბრუნობაში იმით, რომ ათის წლის
წინათ ვთარგმნეთ. თუნდ რომ თუ ჰ ათის
წლის წინათ გეორგიწით, მაინც ვადევ იმს
გეგეოდით, რასც ესლა მოგახსენებთ: არც
მაშინ ვარგებულა ეგ შეშლილია ჰ არც
ესლა ვარგა; თქვენი ფაწვლიობა ვერ გაა-
მართლებს მაც თარგმანს ს. ც. უდესა ჰ ვერც
ვერრა ღირსებასა მ. ს. ც. უდესა თ. ერის-
თავი ბძნებს ამ ჩემ ს. ც. უდესა ჰ ჩემს სულ
მე „მამა ჰაბურმა მალმა დავკლუბათ“ ეს
აზრა ჩვენს მამა ჰაბურსედ ხოლოდ იმით
ექნებათ, რომელთაც ჩვენს მამაბე-
ბან ცხოვრების ინჩეტ არ იცინათ. ეგ მამა-
ჰაბურსედ გი არ არის ნათქვამი, ეგ იმ ბილ-
სედ არის, რომელიც მადალითაებრ, ყუ გ.

ბარათოვს ჩემს ამ ლექსში
 მიმართო სავგარელო.
 შენ როსღა აეკვადები,
 მწვანე ბაღის ნატვრას აზმანებს ხოლომე.
 არსებთი ზმნის დავლებზედვი ნყრასა
 ბძანებთ, ეგ ვაღწევს ცილათ არ შეცდებთ
 ჩვენს ენაში, თუნდ თეორეტიკსა ჰკითხეთ.
 იქ აზრი არაღყო ცხადია, სდც ზმნა აუ-
 ლია, იქ თვით აზრიც არ არის, იმიტომ
 რომ სხვათა სიტყვის ნაწილებ შორის მარ-
 ტო ზმნა არის აზრის გამოძეგველი. სა-
 დც ზმნა არ არი იქ ხომ წ'ნა დადებაც
 არ არი, მძისადამე არც აზრია, რადგანც
 წ'ნადადება გამოთქმაა აზრისა. რუსული ენა
 არსებთი ზმნაზედ სული სხვა ენონებსა ზდება.
 ეგ ჩვენი საქმე არ არი.

ორგინალი, სენტამენტალური & სხვანი,
 მავ გვარი სიტყვები ხმაოებული ჩემს პირი-
 ლის სიტყვადი თქვენ უცხო სიტყვებით მი-
 გიღათ. ეგ მართალია, ქროთული სიტყვები
 არ არი, მიყლი ე'ლობრებოვი ხმაოობს.
 ყოველ ხალხსა ცოცხადენ განვითარებულს
 & ვეს შეკრულს მკობისა განათლებამი
 შეძიყენია & მიყლია ეგ სიტყვები, რომ-

გორც თავის ღვიძლი ენის ლექსნი; მაშა-
სადამე არც ჩვენთვის არის დასაძრახსია, რომ
ჩვენც ვიხმაროთ. თუ ენ. ბ. ჟორჯიძისას
არ ესმის ეგ სიტყვები, ჩემი რა ბრალია.
მიბძანებს, ავიხსენიო: მე არაფრის მასწავ-
ლებელი არა ვარ ჭ ნამეცნავედ ანაბანისა,
რომ ეგენი ავიხსნათ. თუ ამას იტყვიოთ, რომ
ვერ შესძლოთ ახსნა, ეგ ბქვენი ნებაა! უსა-
ფუძვლო ღაზარავი ს'შიში არ არი. თუ მე
ვერ შევძელი, რუსული объяснительный
словарь иностранныхъ слов ხომ ხელთა
მაქვს, იქილამ მაინც ვაღმოვითარებ. დაით,
რომ სხვა არა იქონ რა. მე "არსტოვები",
ღიანიები ჭ სხვა გარმანაყლი ს. ტყეები (ჭ
არა გარმონიყლი, როგორც რედქტ. ას ვა-
დაუსხვავურებია) ამსთავს დავებოხე. რომ
მაგის თანასწორ მნიშვნელობის ს. ტყეები
არიან ჩვენს ენაში ჭ ისინი, რომელნიც
ჩემს აზოილის სტატიაში მე მიხმარია, ვერ
იპოვიან თავიანთ მნიშვნელობის სიტყვებს.
მე რომ ახალი სიტყვები მომეგონა ჭ შე-
მედგანა მაგ სიტყვებს მნიშვნელობისათვის,
ისინიც ისე გაუგებარნი იქნებოდნენ ყველა-
სათვის, როგორც ეხლა ეგენი არიან გაუ-

გეზარნი ზოგიერთისთვის: განათლებულს კაცს მაინც ესმის ეგ სიტყვები ჭ იმ ქართულს. რომელსაც მე შევადგენდი, ვერც განათლებული გაიგებდა ჭ ვერც გაუნათლებული. თუნდ რომ მე არ ვიხმარო ეგ სიტყვები, მაინც ვიდეგ უთუოთ შემოგვეპაიუბიან, როგორც შემოგვეპაიუნენ: პოემა, პოეზია, ფილოსოფია, კრიტიკა, სტრუქტა, ლოკალიზაცია ჭ სხვანი შრავალნი. ეგ არა ხალხს არ დაკობახება, ის ჰსტროფობს, რომელიცა შრახაკს მაგ გვარ სიტყვებს შემოტანას ენაში.

თ. ერისთავი შრახაკს, რომ ცუდ მწერლად ვხსენე კარამშინი ამ სიტყვებითა: კარამშინის ასრე უბატონო სხენება არ ეშენახამება, იმას იმ. სთაან უსუფუძვლო სიტყვებით გერაკან შიილებს თავს შიილშით, ჭკუით ჭ ვანათლებით შიილგებულს ჭ დამგვარებულს დიილსებს გამოხენილის მწერლისას რუსეთში, იმის ღვეწლის შერხევას უბრლოთ ნურავინ ეცდება.» თ. ერისთავი სულ ამით ჰვანტავს თავის რიტორიკულს აღვრთოვნებს ჭ სიტყვაერებს ამხუდა. ვინ შეარყია ღვეწლი კარამშინის რუსეთ-

ზედა? მე მარტო ვარაზინზედ ისა ვსაძვირ,
 რაჲ თითონ რუსები ამბობენ. ეს უნდა ვარ-
 გათ იტოლეთ, რომ ლიტერატორის სხვა ჭ სხვა
 მნიშვნელობა ექმნება: ახრით, მიმართულო-
 ხით ჭ ენის წიმიტებათ; ესეც ვარგით უნდა
 იტოლეთ, რომ ერთს ხელხის ლიტერატორის
 მეორე სხვა ხელხისათვის ერთი ჭ ოგვე
 მნიშვნელობა არა აქვს შვედლოს თავის
 ხელხისათვის ექმნება მნიშვნელობა: ახრით,
 მიმართულოთ, ენის წიმიტებათ ჭ მოქ-
 მედებათ, როგორცა ვსაძვირ. სხვა უცხო
 ხელხისათვისცა მარტო თავის ახრით ჭ თავის
 მიმართულოთ ვარაზინა, როგორც
 პოეტი, არ ითის პეტროვიული რუსეთში,
 უნაჭოს ეძახიან; მის ახსენებებს მიმართუ-
 ლობაც დაწინებულთა ჭ მხოლოდ იმისთვის
 სიამყოთ ახსენებენ თავის სხელისა, რომ
 რუსული ენის აღდგენება თავან დაწინ-
 რუსეთში ჭ პირველად თავან დამუშავა
 თავის ქვეყნის ისტორია, აი რა მნიშვნე-
 ლობა აქვს ვარაზინსა რუსეთსათვის.
 სულ ეგ ორი დიდა საქმე რუსეთსათვის,
 უქმია ქართველთსათვის. ვარაზინმა რუსე-
 თის ენა აღადგინა ჭ რუსეთის ისტორია

დაიბრუნება, მაგთი ქართველებს რა შეგვე-
 მატა? კარამხანს მარტო ხელოვნებითის სი-
 ტყვეობის მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვისა და ვე
 მნიშვნელობა რუსეთშია და ცნებულა.
 მე კარამხანი ჩემს აზრის სტატუსში ხო-
 ლად მე მხოლოდ გვხვდები. ესე იგი, ხე-
 ლოვნების მხრით, რომელისა ჩვენს ზოგ-
 შიანად გვგონა შეუძლიან, თუ ავსებთ
 კარამხანს მიმართულებას სხვა მხრე მხრე
 კარამხანს მოქმედებისა არ შეგუბოდა ჩემს
 აზრის სტატუსს იმიტომ, რომ მე კარამ-
 ხანს არა ვხედავდი, მე ვინაა მარტო
 ვხედავდი, რომელიც იგი კარამხანს ცდო-
 მით მიმართულებას გვგონებს ქვეშა.

როცა ცრუვალსიგური მიმართულება ვეც-
 მოდა ევროპაში და აბადებოდა ნელნელა
 რომანტიკული მიმართულება, რომლის წა-
 მომადგენელი შეიქმნა ბოლოს დადი შილ-
 ლერი; როცა გამოჩნდა გოტი თვის "გერ-
 ტური" ზეონარდენ და სენაპერი თვის
 "მაკო და ვინანთი", უნდა რუსთ თვის
 "ელთახანი", მაშინ ევროპას მარტოდ ვე-
 დამატებოდა სხივი პოეზიის; მაშინ ცრუ
 კლასიკურ მიმართულებით დათრგუნვილნი

შერლოპი მივარდნენ მშვიდსავეთ ახალშობილს ზოეზიის მიმართულებას; მაგრამ პირველად ვერ იტყეს, ვერც ვიტყენ „ვერტე-რი“, ვერც „ელთიზა უნუკ რუსოსი, & ვერც „პავლ & ვარგინია“ ბუნებრივ დესენაჲთა-სა; ამითი სენტიმენტალური სული მოესმით, ეგ სული მამულთა მისთა განავითარეს & დაზადეს სენტიმენტალური სხობა, რომლის წარმომადგენელი რუსეთში შექმნა ვარამზინი. როგორც ზოეზიის ვარამზინი უნიჭო იყო, ამბობენ რუსები, & მიმართულებითაც სენტიმენტალურის სხობისა იყო, ამ თვისებების პეტრონი არ იქნება თავის დღეში სახელოვან. შერლოპი, ეგ დამტკიცებულთა ვხუანდელ მხედრთა. რომ სენტიმენტალური მიმართულება არავისაც არ არის საჭირო & სხვათა შორის ჩვენთვისაც, ამას თქმა აღარ უნდა. მაშასადამე ვარამზინი მეგ მხრით ჩვენთვისაც & რუსებს-თვისაც უარგისია, მეც ეგა ვსთქვი ჩემს აზრილის სტატიაში.

უმჯობესოთაც სენტიმენტალურ მიმართულებას მაგალითები გვაქვს ჩვენს ლიტერატურაში, მაგალითებზე, „ვარდ ბუბუბულიანი“

ჭ „შეში ფარგანანი; რომანტიკულის მიმარ-
 თულებსაც გვეონია ჩვენ მაგალითი ჩვენს
 ღო ტერატურაში, მაგალითებრ, „ვეფხვისტყა-
 ოსანი“, ცრუ კლასიკურიც, მაგალითებრ
 სულ იმ წერლებს მიმართულება, რომელ-
 თაც მიბაძეს მარტო ვარეგან ფორმას ჩვენ
 უკვლავის რუსთაველის ვეფხვისტყაოსნისა ჭ
 ვერ ვაიგესვი, რომ ვეფხვის ტყაოსნი თუ
 არის უკვლავი, ანა მარტო თავის ფორმით,
 ანაძელ თავის შინაგან ღარსებებით, მაგრამ
 ამაზედ ჰერე მოვლუაზარავებთ, მაშინ, როცა
 ჩვენა ღოტერატურა წარმოგვიდგენს სხვა
 მაგალითებსაც ჩვენ წინადადებულ აზრის
 დასაძტკ ცებლად

თ. ილია ჭავჭავაძე

ესტარია ანტიკრიტიკული.

ბრწყინებულთა თავადი ილია გრიგორისაჲ
ჭკუჭკუაჲ.

აბრიღის თთჳსის ჟჳრნალის „სისურის“
გადაჟურტლვა ში უცჳბ თვლი მოგჭკრ მე,
თქჳს გან გამოცემულს კრიტიკა ში თ.
რევაზ ერის თავ-ზე, სრდიონ ღუეჳსი მესხი
შჳლის ხსენებას. ამ უცნაურებას სხელმა
აღმა რა ჩემი მიმოწკალილვაობა ღჳჳ-
ტეჳა მე წაუგაობებო წინა ჟჳრტლვა ჟჳრ-
ნალისა ჳ ვ წჳა თთბა თქჳსას თხუე-
ბისა, შწადდა რა შჳგტჳჳ თუ რით აღეს-
ძინ თქჳსნი ჟჳრად-ღება.

წიველთით გჳთით მოგახსენებ თვადო
აღია, როგორც გჳმა ასე გჳთ წჳ ლოდ
მოსაუბრესა სანჳქმოდ რთ გჳთ შტტ ვ-
ნეჳლად წაგავთბე მე ქართულთა, ამ გჳ-
რი ქართული ენა განთილვაჳლის ჳ განვი-

თარგმანის ქართულად, ამ ქართულად,
 რომელიცა ამოდ დადიანებს სქარაშქლის
 შიგნით ლექსები და სდგის ტყვეობა
 და შიგნით (პირდა ში) ასე უჩულოდ ამა-
 ხანაებს და ადბოებს ქართულს ს. ტყვე-
 რებს, და ამის სდ? ქართულს ს. ტყვე-
 რებს უყურავ ში! რას გულისხმობს
 ეს, რომ წყობა არი სემ გეგმა მდღის,
 სემული და მდბაია. არ ვიცი ამ სემ ში
 რომელს მიუთხება თქვენი კლამა? ჩვენ
 ში, სდეს ამბობს ნაკლებს ხელი "იგი"
 ამ მართლს სიტყვის შინს ხედა შეეფერება
 "იდეა" და ასე ხელთა მდბერი ლექსი
 "არცა" რომელიცა აწება მარჯული გემ
 ს. ტყვე, ან თქვენათ ვე ს. ტყვე ვხედავთ,
 ამათი ტროს თქვენს ვრ. ტყვეს. ამისთან
 არცერთი დაჭრულებულია მართალი
 თხულებს და ასე მხელთად ნაკლებს ხელი
 ში და სინს ხედა და ეს შეეფერება
 ლექსი თხულებს და დიდ თქმობებს ენას
 და მქვენის სხმუნის. 2. ახლებს ში ში,
 და ეს თქვენი მართლი წყობა შინ მდგე-
 ლობა რას გულისხმობს, და გვიტყვიან თქ-
 ვენ თქვენს სხლის ურამმა ტყვის ვინაობით,

თუ რა მიზეზით მოახდინოთ თქვენ ამათ. თქ-
 ვენს კანონთა დებულებასა გებრ ჰინანს, რომ
 ხელისა (ჭკუილამ (მეშლილსა) არ განარჩევთ
 თქვენ ველითა გან (სხეულის წევრისა გან),
 როგორც, თქვენს მართლ წყლის კანონით,
 რუსულ ში-ც მოახდინოთ ნ და არ იყოს
 ასოებით განარჩევა ESTB ს და ESTB ს შილის.
 დანარჩენს ასოებსა ც აქვით გვრეთ ვე ძალი.
 ვ. თ. ვრის თავის თარგმან ში აუცა გულ-
 მხურვალედ ეძებთ თქვენ შედ შესაყულებს
 და ვერ გიპოვნათ, მარა, დასტურ, თქვენი
 შედ შესრულები-ც კუდა არიან და არ შეე-
 თანმებთან თავინათს არსებობს სხელის, მა-
 გალითებრ: „სახიქდულთ რუსთაველის;
 პეტრა ტლანტის; დიდ პეტრე; ყოველ
 რუსის; ძველი ეზლოვს სხეულები ში და
 ყრატხენი სხეუ. 4 თქვენი შედ შესაყულები
 ან თუ ნაცუელ სხეულები ისე დამახინჯებუ-
 ლები არიან, რომ შოგ. ჯერ არსებებს სხე-
 ლოდ ანუ შინად შეცვლებთან და ანაყლებს
 ჰაზონ. მოახსენეთ 165 გვერდი „თავის
 ტანჯვების წვაძი; ეჭვის ლ. დენა ში; თავის
 სულის წყურვილ ში“ აქ ყოყოით არსებობი
 სახელი თავი გნებვდათ გვეჯლისხმნათ ნა:

ცხელ სხელოდ ზე გეაქებათ „თავისისა, თუ
 არა, ყსათუოდ თავს ეთიდება ტანჯვების
 ცესხლი ზე ჩქოს უბადრუკი, ან კიდევ, თა-
 ვ. შ. სხვა სულია ზე მხოლოდ იმას სწყუ-
 რიან ზე ვუხუბის სული გრილად არი? უნდა
 მოგახსენო, რომ ტანჯვები ტანჯვად რომ
 წარმოგედგინათ უბეჭთესი იქნებოდა ზე „ეჭ-
 ვს ღრღვნა“ ეჭვს ღრღნად, თუცა ეს უკა-
 ნასკნყულია ცა სჩოთირუბულია სსმკნელიისა-
 თვის ზე რუსულიდამ ნათარგმნს ჰვავს უხუბ-
 ხოს მოწყ ს. ვან. 562 გვერდ-ზე
 „მოძხ. ბლოვ ბაირონის გენიისა“, უეჭვ-
 ლია ვნებაგლათ სათქმელად, ბაირონის მოძ-
 ხ. ბლოვსა გენიისა, თუ არა, „მოძხ. ბლოვ“
 ვახლოვს შმნა, მეორე პირი მეოხადისა, ზე
 შახრი არ გამოდ. ს. 5. ზედ მესულიების
 მეს. ვერად არიან შმნები ცა, რომელნი ცა
 დროებ ში დია ხშირად პარველის პირის
 მაგიერად მეორეს პირად ხმარებულ არიან
 • ჩვენ უწინასწარმეტყველებთ, ჩვენ გაუგე-
 თეთ ზე სხვა ამ გვითი შეკოთმა თქუშნ ვან
 უფროდ უცნაურად იმით, რომ თქუშნ-ვე დას-
 ცნით თ ერ. ს. თავს შმნ. ს ხმარება-ზე ზე
 განვიმარტებთ იმისთვის, რომ პირველი პი-

რო შემოსა არა მხვედრდა ჭ არა ჩვედრდა (გვ. 599). 6. განწყობალება სიტყვების ბეჭდვით უგუნად არა, მტკიცებით კ ხლოვის თხზულება ში. ყოყოდ გუნებვდით სთქმელად. კ ხლოვის მითელის თხზულება ში ჭ არა მითელის კ ხლოვის თხზულება ში რადგან კ ხლოვი მითელია, ესე გვი სრულია კ სი აყო ჭ არა ნახევარი. ესე ც შეგებელია, რი ზედ შესრულია არ მოგვეტოთ, ვინაჲსა და გვი უწყებნათ, მტკიცებითინათ არსებიათ ჭ ასე თვალს ადგილის მტკიცად იყო. 7. მითის უძობლულება თქმეს ვან ხმარებულათა სიტყვებთა ვგრეთვე მითელის ადგილის უხისა ჭ მომრევენელია ენისა: არილა გვეტყვიანება, მამანვე ენახვედ მოგვადგებან; სული არ სტკიცდით ძელად ვან მტკიც მწ წინა გრძობის უძობლუა ცოცხელია გვეტყვიანება; მწ წინა ცოცხელია მოგვები აფვენ ბაბონის გვეტყვიანება; არ შეგებულეთა მონასტრის კედლებსა მონასტრებულად; გულის ვაუთვებელ წყლუთითა მონასტრად; მტკიცებით შეგებულეთ ერთი აღოგზელ; ქობიველი ვერ ვაძინებს ურჩხილის თქმისა ც

რუსის სოკუას ვიკიონსა ზე ყრიცხენა სხვა
 ნა მისეკანველია, ამ ენის მესოფორედ
 შემოტ ნაღანი პირან თქელსენ ვეროთვე
 ყოფონა სტრეგებლა: ამჟელა თანსა, კანი-
 ცალ პიანტკა სერტ მენტალურა, ფორმა,
 სერტა ზ სხე ზ აქა იქ თქელსა მყენიერ
 სტრეგობა, მესტრეგედ მკობხელოთა, მგე-
 ნელურათა ავანტლა განგალოთა, ეთ მყოთა
 ზ მთავლოთა სხვათა ენა წყლოანობითა. ამით
 ცხადედ მხედეთ, თავადე ჭკჭკვაძე, რომ
 თქელსის ახსელოებს მთავალს ნავლურთე-
 ვანებს თანა წირესედ მე ზ წირედ შემდგ-
 სხედურე ჩუმა კალამი მესხეზ ჩქსნის სტ-
 რეგორებსა რომლისა თვს დედ თავ გამო-
 დებურთა ბბანდებთ ზ სბმანლად აბბბბბ,
 აბბბბ ჩქსნის სტრეგორლის დედა ენისათვს,
 რომელსა ცა თქელსის ყურებურად ზ მყევანე
 ბელად თქელსევე მსკპობი მყოდავთ ზ ამა-
 სნეჟებთ ზ სეკობთად მბყენით ზ აუბლოყ-
 რებთ ვატრე ყურთ მბე სვანად, თუ თქელ-
 სის მწყლოობის მსგავსა მყენიერ სტრეგობ-
 თა არ მთავლედება „ტასკარსი, მამ სოკოყ-
 ნოდ ღაბანკლუებს ამის ზ თქელსითავე სტ-
 რეთა წინა წიბებსთქემ აჩვენა ღოტრანტურთა

არ აღდგება! როგორც ისწავლულმა გარდა,
 ს. ზეცურბურლის უნივერსიტეტის სტუდენ-
 ტმა, რასაჯურველია, ვარგდა იცით, რომ
 სტუდენტებს ასემაღლებლად საჭიროა დედა
 ფას ცოდნა. ცოდნასავე ჩველას ენსა უნ-
 დ ვაყოფეთ საზოგადო ზ განსხვავებთა
 იმისა ნაშტა საზოგადოს იმის ნაშტს
 გვესწავლის ღრმადი, ზ განსხვავებთა
 თვსებთა ცნობასავე საჭიროა არიან ვა-
 ნონნი ზ ზრთა განწეუბილებასავე სხეს ზ
 სხეს წესიერებაში, რომელითა ცა გვესწავ-
 ლის რიტორება. ამ ორთა სავანთა ვნარა
 თუ ერთისა ცოდნა ზნის თქვენს თხულებ-
 ბაში, ზ ამისობაში აღჭურვილი სარკას-
 მებთა გულადად გამობძანებულ ხართ ქარ-
 თულის სტუდენტებს სარბაველსე ზ მორ-
 ენაღისა თვე ზოგეუბუბუბის თვის მო-
 წონებს ვილოვებთა დანახით ხელსს:
 "ღვთის წეღითობა თქვენა გექვთ, განმხილა-
 ვიც შეხვდარ (ერისთავის) განხილავს
 განმხილავ. არ დაკლდება მეცა ჩემს მხრავ
 უკაცროვად თუ არ ვახლდება, ამას მოგხ-
 სება, რომ უმჯობესი იქნებოდა მეცათანა
 სუსტით ფარხმითი არ გამობძანებულ

აუკეთი

ამ დეკლარაციის დამხანაგებულის, განს-
 ჭრადქმულის ქართულის ენს გულ-ტკი-
 ვნაყოფად ვითხოვ. მაგნიტის მე ჩემს
 სხელად დანჯ ახლა ამ სტანს და ცოცხალ-
 რდენ ვიდე ვახუბროთ: 1947 ს. წ. გჭვი-
 თხულობდი მე მარმონტელის მოახრობით
 ზ იმით ვან ერთი, ჩემს ვემოვნებ. სამეზბ, მამ, წონა, ზ, რადვან თვის უფალი დრო
 სკამოდ მქანდა, გარდმოვალე ქართულს
 ენა-ზე სასელდობ „მეუფაბნოენი“. ჩემის
 „ც. ს. კრის“ პარველის გამოცემა-ზე უფ. ვე-
 რესელ. მ. ს. ვან, მოვიდა ჩემს სანახად ეს
 რედაქტორა ზ რა თვლი მოჭკრა სანწერ-
 ლოს მაგიდა-ზე ჩემს პარგმანს, მახოვა იმ. სი
 დაბეჭდვა ზ მეცა არა ურ-გჭვევ თხოვა იმი-
 სი ზ კემსხუი რითაც მემკდლო ახლად-
 შობილის უფონდის. (*) ც. ს. კრის წიგნაკები
 განერკვევა უფ. ბერძენოვს რუსულს ვ. ბუკის
 „კ. ვე. ჩ. ში“ ზ სხვათა შორის ესე ცა მოე-
 სსეკებნა, რო არ იყო ვადმოსთარვმენელი
 მარმონტელი, როგორც მეულის დოთეპის

(*) ჭეშმარიტება. რედ.

შერქონდა ზე ყუიფობეს იქნებოდა დამკვიჭ-
 დვანებანა რომელნიმე ებ.ხო დეიძე ქრონოლოგის
 წიგნებადმ, მაგალი ყრომანანნი დამ ამა ხე
 პასუხი მივეც შე ამს ამა ვე გაჩეთ ში ზ
 გათავდა სექციე ახლა იქვესას კრ.ტ.კ.ში,
 თავდა ჭკჭკედე, გვერითი შეხედ.ხართ
 ჩემს მუეღვანოებსა ტ. ზე უს.ხეხოდ, ყუივე-
 რით ს.ტყუთ მოხსენებთ პ.ტ.ვ.ტყულისა
 აქუსართა მარმონტელს ზე კოიბხ ას ათს
 ვიტყუვა გახლოვ.ხე, იადვან ამასს შე-
 სვანს შექუილი ხე არი შექედვით ას კოი-
 ტიკ ზე ჩემს ღამბიბეს განკვირბელებანს
 ვადე ეს უსტაიი ზე დეშუას შეახველით
 ამასთანავე დახორჩილება ვხლოვ.სა შექება
 თ. ყროს თავს ზე მარაუბულები არ მოიბიბეს
 სხვ.ს სექციე ში ვარყეს იქვესგან ღამბიბ-
 ბით მოხსენებულს ზე სხოვადოდ ქრონოლო-
 თადან სიბიბდხოდ პ.ტ.კ.თ. სხსენებელს
 ჩხაუბიბე ხელდა ტ. ნეტ. ია და მოვ სხრო-
 იქმდნ იგიათე ღიქუებართ ასა, ითი გ.ჩ.ვ-
 რებუელს თუთა დვინდნილის ცხენ სოვს
 შევიდარებართ ტვლით ვმართქუიბ.ღებო
 იმისს ღიქესებ.სა, მართ ასე ირუყუნბით,
 რომ დვინდნილის ცხენს გ.ჩ.ვ.გ.გ. გოვ.

ვად გამოგითქმისო ჩუქს ში, ღვარდნილი
 ცხენი გრავირებს ჭ არა ჰვოვავს ჩიტსავით.
 ჩახრუხადის ლექსების ღირსებას შედგენს იმისი
 ჩახრუხაული ანუ შეკენიერი ლექსო მავგობა.
 ჰაზრი იმისი არა მალალი, ჭკუა დიდი ჭ
 სიბრძნის ღამბრით განათლებული, გული
 მხურვალე ამის ყოველსავე იმის ნიჭიე-
 რებას უწოდებთ თქვენ ზედ შესრულების რა-
 ხარუხად!!!...იმ ზედ შესრულებისა, რომელთ-
 აცა დაჯსება მოითხოვს შეიხველითა გან
 განათლებულსა მალალით ჰსწავლით გონე-
 ზასა ჭ ამისგამო სიტყუთა გამორვევასა ჭ
 ჰაზრით გამოწვლილვასა, ჭ თქვენ, არა ყუ-
 რად მღებელს იმითის ძალითა, რახარუხად
 მიგილით ისინი ჭ აუქსონსა მოიხსენიებთ,
 რომ „არამცაუ დიდი, პატარაც არა ბმანდებოდა
 ის გურობეული!“ ყოველი მწიგნობარი ქარ-
 თველი ჰბრძნობს ამ სასიქადულოს მოლე-
 ქის ღირსებას ჭმაშა სადამე საზოგადო ვსინვა
 თქვენს ჭე მამულის შჯლითა გან ვმა თქვენდა
 პირის დასაფოვად. დავიდუმიოთ ღირსებაცა
 იმისი: ნუ თუ თავ მომწონესა საქართველოს
 შჯლითა შეგშვენისო წინაპართა სამარის
 ნეშტისა ცა შეურაცება? ბრძენთა მტრებასა

შინც მოიგონებდით: მკუდარი თავს სწახვი-
დე გეთილად ანუ სდუმენ.

ღოყი შეთხოვბეც ს მეგობრა ში ამდღა
ყოველი მტრ სველივნებასა ჰ მწიკლისა
ჰ აღევადა ჭრანს ცუელი სიტყვერება. ამ
საყუყუნებასა სხოლთმ უგმელვ ჰყო მთავლანი
მწერალნი, რომელთა ცა ენა მჭვერობა დღე-
ვანდომდინ მატკვდებუელია მთავრს ეგრო-
ბა ში. ამ სხოლთს შემდეგი მწერალი იყო
მარმონტელი ცა. კვლამა მარმონტელისა არი
მსუბუქი, მოთხრობანი გუელ-წრველანი, ბუ-
ნებიონი, საამონი. ამ სხოლთს უწოდებთ
თქუს წარბლიანად ჰ სენტიმენტალურად.
ეს ორი ლექსი სრულიად შეუფერებელია
ჰ წინა აღმდეგი ერთი მეორისა, მაშინ რო-
დესაც მჭვერ-მეაქვ მეორეს სიტყუებს უნდა
მოიხმარებდეს უძლიერესს მირველისა ჰ
იმავე შინაშენელობისს, დასამდაბლებელად
თუ ასამაღლებელად საგანისა. სენტიმენტა-
ლური ჩვენებურად არი სათაყობი, მტრძო-
ბელი. წარბლიანი ჰ სათაყობი სრულიებით
არ შეესამებინან ერთი მეორეს ჰ როგორ
უნდა განემარტოთ ჰ მიხვდეთ თქუსს მხრს?
ჰო, ასე თუ არი: უთაყოდ შინაშენელობის

მკრძანებულობისაგან იწინააღმდეგებოდნ განს-
 კენებულნი ჩუქნი მწერლები! ამ სახელ-წო-
 ღების შემდეგ, აქქსნს მსაყულებრივს გან-
 სჯრას გვოსხადებო ქართველებს ასე: «იქნება
 ვჭვიქრობდეთ, რა ჩუქნი ლიტერატურა
 არ აღდგება, თუ არ განიმეორა თავის გან-
 ვიადრებში წინსულ დროთა სიტრუე ზ
 ცთომილება ზ სხვ.» ამას გვივლიობებ, ჩვენო
 ძვრ-ფსო მოღუქსეკ, მე ზ თ. ვრისთავს.
 მე ჩემს წილად გაძლიეკ ამ ზსუსს: ლიტე-
 რატურის აღდგანება არ არი დამოკიდებუ-
 ლი წინსრულთა დროთა სიტრუესა ზ ცთო-
 მილება ზე, არამედ ლითი განმრთვა ცა ვაყო-
 ბრივთა სსუსტეთა ექვემდებარების ლიტე-
 რატურის ძალსა, ზ არ ცა თუ წინსრულთა
 დროთა ამ გვარი ნაკლუეღვენება შეაბილ-
 წებს ზ დსცემს იმთის აღმწერსა ახლის
 დროების ლიტერატურასა. ამას მოვასხენებ
 მე შესახებ ჩემთა ცა «მეყუაბნოეთა». ამ მოთ-
 ხონა ში სიტრუეს ვერ ჰპოებო, ყოველიეკ
 აღწერილია მარტივად ზ ზუნებითად, ზ თუ
 ვანიმჭვირვალების იმა ში წუთიერი ცთო-
 მილება გულის თქმთა, ეს თნად შობილი
 ჩვენს ზუნებს თან კატობრივი სსუსტე ჩუქნი

ესეცა და სამაგალითოდ წარხოცილია
 ზნეობით. ჰ ამ გვარი თარგმანი, როგორც
 ჰჩანს, უხამსი არ უნდა იყოს ჩუქნის სიტყ-
 ვუვრებისათვის ჰ მოკლებულ საბატონსა აღ-
 გილისა იმისს ფურცლებს ში. დასასრულ
 ვწთქუთა ორიოდ სიტყუა კარამზინზედაცა,
 ამ შწერალზე, რომელსაცა ძვირფასით
 შრომით მიუძღვს სამართალი პატრივის-ცე-
 მაზე. შემდეგ ღომონოსოვისა რუსთაგან
 არავინ გამოსულა პუშკინამდინ, რომელ-
 საცა აღმოეჩინოს ევოდენი სამსახური ჰ
 დაედვას ღვეწლი რუსულის ენისათვის, რო-
 გორც კარამზინს. ამან გასწმინდა ჰ დაკაზ-
 მა მქისე რუსული ენა, შესძინა იმას მრავალნი
 სიტყუები ჰ იმით განავრცელა ჰ მი-
 სცა ახალი კლიოვნება სიტყუვრებსა. სხვა
 სამსახურიცა რივ არ მიუძღოდეს, საკმაო
 არი მხოლოდ იმისი რუსული ისტორია,
 ნამეტნაგად რუსეთის სასწავლებლებში მოს-
 წავლეთათვის. როგორც ჰჩანს თქუქნის
 კრიტიკისგან მრავალითა რუსთა კრიტიკოს-
 თა თხზულებანი წავგივითხვეთ იქამდინ, რო-
 არცა თუვ ცრედიავოვსესა ჰ სუძაროვკოვზე
 ჰსეჰა შწერალითა ვაღვრჩენათი ჰ დაგისო-

მეზიათ, რასაკურველია, გამოხადეგად თქუშნის
 კალმისათჳს თავის დროსე, მიკურს გელში
 არ ჩავკარდნათ კარამშინის შრომათ გარკ-
 ვევა, როგორც მახსოვს თუ არ ვჰსცდები,
 ჰროფესსორის ჰოვოდინისა ჰსენკოვსკისაგან.
 მოკუდავთა შორის არავინ არი სრულიყო-
 ვლით ფრით ამ ბუნებითს კანონს ექვემდგ-
 ბარებთან შერაღნიცა. როგორც ჰსჩანს
 „აუბედური ღიზა“ კარამშინისა შექმნილა
 საგანად სასტიკის განსჯისათჳს ამ შერ-
 ღიისა ჰ იქმდინ დაუძირება ისი თქუშნის
 თვალში, რო ყწოდებთ იმას „სენტიმენტა-
 ლიურ, ფალბგრძობიან; მტირალი ჰ ჩირ-
 პლიან შერლადა. აი ყოვლიად საშინელი
 კიტხვა! როგორ შეიძლება, თავად ილია,
 რო ყველანი ჩიხლის გრძობისანი ჰ პირ-
 წმინდები იყუნენ, ჰ. მაინც მოკლებულნი
 ბუნებისაგან ამ მკირფასთა სხეულის სამკა-
 ულითა, ღირსნი არ არიან ამისთანა სახელწარ-
 თაყუთობისა, რომლითაც სვიურად აღბე-
 ჭდილნი არიან, თქუშნის განჩინებისმებრ, პატი-
 ვცემულნი შერაღნი! მიკურს, რო ის დიდი
 ბაირონი ისეთ კარგს გყუნება შეგანგისილაგსთ,
 რო არ შეგიძენვიათ იმისთჳს არაფერი ნაკ-

სურის აღმოჩენას, ამ დროებს მიხედვით, როდესაც არსებობდა ისი ჭ რას წ'ვრტილ-ზედა-ც იღვა იმისს დროს ჰსწავლა.

ამათ ვსრულე რემს სიტყვა-ძასუხს თქუშს კრიტიკაზე, თავადო ილია, რასაგურ-ველია, ამ გვარს გამოღობა-რავება ში არ შეიძლება მეტ-ნაკლები სიტყვა არ მოვიდეს. ნაკლები, მე თუთ ვკრძობ, ბევრი არი, რად-გან ვსდელიობდი, შეძლებისძებრ, მოკლედ დამეწერა ეს უსტარი. ჭ არ დამეშვრა ვით-ხუთ ცასკრის შეიხველი ჭ არ-ცა თუ თქუშ-თუს შემეწინა თავი, როგორც რემდა უც-ნობის გვამხათუს, ჭ თუ თქუშ მომატებულს ჰპოებთ რსმე ამ საუბარ-ში, ნამეტნავად თქუშნათს სწ'ყენს ჭ ლიტერატურის ჰზაბუ-ვისა შწ'ერლისათუს თავის მოყვარების შე-მარყვევლს, ვახივ ესე-ცა მომატევი, რო-გორც თქუშს თანა-მემაყულეს, თქუშ-თან მოსაყობრეს კეთილ-დღეობისათუს ჭ განგრ-ძობისათუს სიცოცხლისა ჩვენდა საყვარლის ენას. | ხო იცით, რომ გულ-დამწუხარი ბევრს რსმე იტყუს, გულდამწ'ვარი ნამეტ-ნავად დღეა-ენის დავიდილებითა ჭ დასახი-რებითა. მოვდის ესე, როდესაც სიჭაბუკი-

სა სიფიცხე თქუშნი გავრილდების ჭ შევი-
როსანნი მოლოქსისა ლანდები მიმოიფუნტე-
ბიან ჭ მაშინ მკატრად აღარ განმსჯიით ჭ
შევირგდებით. ნიჭიერება თქუშნი, ნამეტნაკად
ლოქსაობისა, გამოძჭვირვალებს ჭ, სანუგე-
შოდ ქართველით, როგორც ყმაწული კაცი,
მადღის სანწავლებელში მყოფი, რასაკურ-
ველით, ეტლებით ყოველი ნაკლოყუღვანება
თქუშნი განმაროთ, მრავალი ეთილი მსწა-
ვლა შეიძინოთ ჭ აღმოსწდეთ სსიქედუ-
ლის შულად მამულისა ორსა ვე ნაწილში
ქართულის სიტყუერებისა, როგორც წყო-
ბილ სიტყუაობაში, ვგროვე საღო სიტყ-
ვაობაში.

სარდიონ ალექსიევ-მესხიევი.

მაისს 20.

ს. რუსიანი.